

Jij bent geliefd

Jurjen Beumer in interviews, teksten en foto's

Jij bent geliefd

Jij bent geliefd

Inhoud

4	Inleiding
6	Voorwoord
8	Levensteken 1
10	Sophia Kammeijer
18	Levensteken 2
20	Levensteken 3
22	Hanny Korstjens
34	Levensteken 4
36	Jan Bos
48	Gedicht aan mijn vader
50	Levensteken 5
52	Nel Versluis
62	Intermezzo 1
64	Jody van der Velde
74	Levensteken 6
76	Foto's
106	Levensteken 7
108	Gerben Heitink
120	Intermezzo 2
124	Levensteken 8
126	Veertigdagenboekje
130	Marianne Visser
140	Levensteken 9
144	Artikel John Oomkes
148	Levensteken 10
150	Intermezzo 3
152	Huub Oosterhuis
164	Levensteken 11
168	Levensteken 12
170	Levensteken 13
172	Bernadette Meertens
184	Manny Hartman–Beumer & Aly Beumer
197	Nawoord
198	Biografie Jurjen Beumer

Jij bent geliefd

Jurjen Beumer in interviews, teksten en foto's

een uitgave van

Stem in de Stad & Familie Beumer – van Maris

Inleiding

'Laat je meevoeren op de thermiek van de Geest en leef!' Dit waren de woorden waarmee Jurjen zijn Levensteken 11 (één van de rondzendmails die hij schreef tijdens zijn ziekte) afsloot op 17 mei 2013. Het zou het laatste Levensteken van zijn hand zijn. Levensteken 12 en 13 zijn door mij geschreven en gingen over zijn naderende dood en zijn overlijden op 4 juni 2013. 'Laat je meevoeren op de thermiek van de Geest en leef!' De Geest van Pinksteren, Jur kon er zelfs in zijn laatste levensdagen nog over schrijven. En wat een opdracht gaf hij ons mee!

In augustus 2012 was Jurjen 65 geworden en de voorbereidingen voor het feestelijk afscheid van zijn geliefde Stem in de Stad (SidS) in april 2013 waren in volle gang. Eén van de projecten ter gelegenheid van dit afscheid was een tijdschrift, 'de Jurjen', met interviews, terugblikken en foto's. Hij wist hier niets van, het moest een verrassing zijn. We hadden al met veel plezier de eerste besprekingen gehad toen zijn ziekte zich openbaarde. In december 2012 werd bij Jurjen longkanker geconstateerd en stond onze wereld op zijn kop. We besloten het project door te zetten in gewijzigde vorm. Uiteindelijk is het een mooi uitgegeven gedenkboek, een 'in memoriam' geworden, als eerbetoon aan onze lieve Jur, die we nog zo graag heel lang in ons midden hadden willen houden.

Het boek bevat tien interviews met mensen die Jurjen van nabij hebben gekend in diverse hoedanigheden. De meeste interviews staan in de tegenwoordige tijd; ze zijn gemaakt tijdens de ziekteperiode van Jurjen. De laatste twee zijn afgenomen na zijn overlijden en staan dus in de verleden tijd. Toen bleek dat de kanker hem ongenadig zou inhalen en zijn dagen geteld waren hebben we hem verteld van het project. We hebben de namen genoemd van de geïnterviewden en iets over de inhoud verteld. Hij heeft de bijdragen niet meer kunnen lezen, daar was hij te zwak voor, maar hij glimlachte en vond het een mooi idee.

Behalve de interviews hebben we ook de Levenstekens opgenomen, rondzendmails die Jurjen gedurende zijn ziekte schreef aan Team en Bestuur van SidS en aan familie en vrienden. Voor Jurjen was zijn eigen ziekte een geestelijk leerproces en hij schreef er indrukwekkende e-mails over die ook na zijn dood veelzeggend en troostend zijn. Ook opgenomen in het boek is het interview in het Haarlems Dagblad van 3 april 2013, waarin Jurjen openhartig vertelt over zijn visioenen, zijn geloof, zijn hoop, maar ook zijn angsten en twijfels. Tevens zijn er foto's in het boek afgedrukt van bijzondere momenten uit het leven van Jurjen. Het boek is een co-productie geworden van Stem in de Stad en ons gezin.

Ali Lely en Jan Bos dachten mee, Sara, oudste dochter, heeft de interviews afgenomen en geredigeerd. Mattijs de Wit, haar partner is samen met zijn

compagnon Koen Knevel verantwoordelijk voor het ontwerp van het boek. Zij zijn grafisch ontwerpers van beroep. Femke, jongste dochter, heeft kritisch meegelezen en ik had de algehele coördinatie van het project. Het was een mooi project; zwaar, omdat er bij het lezen van de interviews veel emoties los kwamen, maar ook prachtig, omdat eens te meer duidelijk werd hoeveel Jurjen en SidS voor elkaar betekend hebben. Én voor de stad Haarlem. Zoals Burgemeester Bernt Schneiders het in een brief na het overlijden van Jurjen verwoordt: 'SidS maakt Haarlem sinds het begin in 1995 mooier, warmer, socialer. Alles vanuit een intense betrokkenheid bij de Haarlemmers die het minder voor de wind gaat.'

Dat was de drijfveer, de mens tegenover je, die ene mens waarbij je jezelf in zijn of haar ogen, in een 'ogenblik' weerspiegeld ziet; kwetsbaar, zoekend, tastend, hopen, vertrouwend. Prof. dr. Frans Maas, collega theoloog, schrijft aan Jurjen: 'jouw schroomvolle verstilde stijl van omgaan met het Geheim heeft ongetwijfeld velen en ook mij geïnspireerd om uit te zien naar die aanwezigheid van God in dit leven hier.' De titel 'Jij bent geliefd' raakt de kern van Jurjens geloof; jij, kwetsbare mens, je mag dan gestruikeld zijn of vastgelopen, je mag dan mislukt zijn in de ogen van mensen of in je eigen ogen, je bent een mens. Je mag er zijn. Jij bent geliefd door God.

Ik ben heel dankbaar dat het boek er gekomen is. Het is een monument voor Jurjen Beumer, pastor-directeur van SidS, mijn allerliefste, vader van Sara en Femke, maar ook zoon, broer, schoonvader, vriend, collega, medemens, inspirator. Zijn laatste pennenvrucht was de toespraak, ook opgenomen in het boek, die hij zou houden bij de opening van de Katrijnkapel van SidS, waar hij zó graag vaak had willen komen, om de stilte op te zoeken, te bidden, te mediteren. Het ging niet meer; vriend en collega Jan Bos heeft de tekst in zijn plaats voorgedragen. De laatste zin, door Jurjen zelf opgeschreven, geeft prachtig de kern van zijn leven weer: *'Ga heen in vrede, volg die diepe Stem in je en leef ten dienste van. Vrede en alle goeds.'*

Wil van Maris

Voorwoord

Dit boek heb ik niet nodig, dacht ik, toen ik hoorde dat er een gedenkboek zou komen over Jurjen Beumer. Memoires over zijn persoon, zijn gedachtegoed, zijn levenswerk en zijn relatie met de stad Haarlem. Ik heb dat niet nodig om me hem te herinneren. Ik heb zijn boeken bij de hand. En niet te vergeten de vele emails en herinneringen aan de gesprekken die we hebben gevoerd in de bijna tien jaren waarin ik als voorzitter van het bestuur van Stem in de Stad met hem heb samengewerkt.

Maar dit boek gaat verder dan mijn, dan ieders individuele herinneringen. Het biedt de kans om hem nog beter, misschien nog anders te leren kennen. En wat het boek extra bijzonder maakt is dat het over meer gaat dan Jurjen. Jurjen was altijd zelf veel aan het woord, in zijn lezingen en in zijn boeken. In dit boek echter nemen anderen – tien geïnterviewden – het woord. Over hem. Over hun relatie met hem. En daarmee ook over onszelf. Over wat ons drijft in het leven. Want dat is wat Jurjen in de gesprekken met je naar boven haalde. De tien interviews belichten één of meer facetten van zijn persoon en zijn levenswerk. Ze omvatten niet alleen diepgravende reflecties, er zijn juist ook alledaagse ervaringen. Dat zegt iets over wie Jurjen was en hoe hij in het leven stond. Hij wilde een brug slaan tussen theologie, cultuur en maatschappij. En dat deed hij met beide benen op de grond, met een praktische benadering. Op deze wijze heeft hij vijftientig jaar geleden de eerste aanzet gegeven met een kleine organisatie en haar uitgebouwd tot wat nu Stem in de Stad is, het oecumenisch diaconaal centrum met een team van beroepskrachten en tweehonderdenvijftig vrijwilligers. Een stadsherberg waar iedereen die in onze maatschappij minder succesvol is welkom wordt geheten en een luisterend oor vindt. Hier heeft hij door de jaren heen honderden vrijwilligers waaronder mijzelf doen beseffen dat het in de kern de vraag is wie de helper is en wie de geholpene. De voeding en inspiratie voor het werk van Stem in de Stad bood hij in zijn boeken, lezingen, stadsvieringen en vooral ook in de gesprekken met hem. Daarnaast had hij ontmoetingen met vertegenwoordigers van gemeentebestuur, politieke partijen, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven waarin hij 'stem' gaf aan de mensen die vaak niet gehoord worden.

Wat dit gedenkboek behalve de inkijkjes van de geïnterviewden bijzonder maakt is dat Jurjen ook zelf aan het woord is. Door middel van de brieven per email, de 'Levenstekens' die hij tijdens zijn ziekbed heeft geschreven vertelt hij ons van 'de lange reis door een onbekend land'. Van de worsteling 'wat wil God met mij?', de donkere nacht en toch ook steeds de hoop op herstel, op nog

een aantal goede jaren met zijn gezin. Hij deelt met ons zijn geloofs- en levensvragen. Door deze brieven, waarin bijbelteksten en poëzie zijn verweven, biedt Jurjen ons inspiratie voor die ene zoektocht die we als mens allemaal (kunnen) maken: die naar de zin van het leven, voor velen wellicht naar de relatie met God. Dit boek is een co-productie van zijn gezin en medewerkers van Stem in de Stad; een blijk van gezamenlijke betrokkenheid om het levenswerk van Jurjen voort te zetten en onze stem te laten klinken voor de mensen in nood. Ik dank iedereen die aan deze uitgave zijn of haar medewerking heeft verleend.

Bernadette Meertens

Voormalig voorzitter van Stichting Stem in de Stad

Levensteken 1 4 december 2012

Levensteken 1

Beste familie, vrienden en vriendinnen,

Helaas heb ik geen goede berichten over mijn gezondheid, sterker nog, het is behoorlijk ernstig allemaal. Dat kregen we vanochtend te horen. Het is bijna zeker (80% zei de dokter) dat ik longkanker heb. De longarts werkt vanaf nu aan een behandelplan, waaronder bestraling en chemo. Ik had gehoopt op een andere uitslag (tbc, infectie e.a.) maar toch hebben Wil en ik ook stevig rekening gehouden met deze uitkomst. In plaats van dat er een eind komt aan een lange serie onderzoeken, gaat het nu pas echt beginnen. We zijn erg aangeslagen, maar niet verslagen. Langzaam dringt deze nieuwe werkelijkheid tot ons door, het gevoel loopt nog achter bij het feit. Sara en Femke zijn geschokt, als ook mijn beide zussen en hun partners. Komend weekend gaan we mijn oude moeder van 97 inlichten. We zien hier erg tegenop, ze woont nog alleen, mijn zussen zullen erbij zijn. Ze heeft nu twee kinderen met kanker. Ik hoop dat ze dit aan kan.

Tenslotte wil ik jullie vragen ons te gedenken in jullie gebeden. We voelen dat we die nu hard nodig hebben.

Hartelijke groet, Wil en Jurjen

p.s. Als jullie willen reageren doe dat dan svp voorlopig even per mail

Sophia Kammeijer

1942

1978 – 2003

Werkzaam in diverse functies binnen
de Kritische Gemeente IJmond,
waarvan vele jaren als coördinator

Wij voerden actie
en gingen met
elkaar de straat op

Ik sta op het verlaten, kleine station van Uitgeest en zwaai naar iemand die aan de andere kant van het spoor op mij wacht. Het eerste interview in deze reeks interviews over mijn vader. Mijn vader die ziek is en niet weet dat ik hier ben. Het boek moet een verrassing zijn. Tot nu toe worden wij vooral verrast. De vrouw die op mij wacht is Sophia. Net als Sophia zullen de mensen die ik de komende tijd zal interviewen de zorg om mijn vader delen. Deze gedachte geeft mij de moed om te beginnen aan een project waarvan het einde ligt in een wereld die er misschien heel anders uit ziet. Het is leuk om Sophia weer te zien. Ze heeft veel energie en is een sterke, intelligente vrouw. Sophia geeft mij een zoen en rijdt ons druk pratend naar haar huis. Ze wacht mijn eerste vraag niet af maar begint te vertellen hoe ze mij heeft leren kennen: 'Slappend op mijn schoot. Wij hadden één keer in de week werkoverleg. Dat deden we bij jullie thuis want jouw vader was een moderne vader met oudertaken. Jij ging op mijn schoot zitten en sliep gewoon de hele tijd. Tegen de tijd dat het overleg klaar was werd je wakker. Vanaf die tijd ken ik je al. Dat was in 1981 en jij was twee.'

Hoe heb jij Jurjen leren kennen?

Jurjen solliciteerde bij de Kritische Gemeente IJmond (KGIJ¹) waar ik toen zo'n anderhalf jaar werkte. Daar kwam hij binnen in zijn tuinbroek op zijn gympen en ja, sprankelend zoals hij is, met allerlei ideeën. We hadden een heel goed gesprek met hem. De glimmertjes kwamen eigenlijk aldoor in zijn ogen bij de dingen die hij hoorde over de basisbeweging². Over actie en bezinning die bij elkaar horen in zo'n basisbeweging. Een combinatie die hem enorm aansprak. Hij was erg bezig met vredesvraagstukken, ook al in de tijd dat hij nog in Oldenzaal in Twente woonde en werkte. In het verlengde van zijn doctoraalstudie theologie koos hij polemologie³ als bijvak. Hij volgde dat vak bij Peter Boskma aan de universiteit van Twente. In de KGIJ heeft hij de aandacht voor vredesvraagstukken veel meer body gegeven. Door diverse politieke partijen, van links tot rechts, en kerken hierbij te betrekken heeft hij dit in de loop der jaren uitgebouwd tot een vredesplatform. Dit was ook de tijd dat in de KGIJ een vrouwengroep ontstond. Maatschappelijk was het feminisme natuurlijk al vanaf de jaren zeventig sterk ontwikkeld maar in de jaren '80 bereikte het de KGIJ. Jouw moeder en vader hadden daarin al een vorm gevonden. Jouw moeder heeft altijd gezegd: *'Prima. Maar ik werk ook. De kinderen zijn niet alleen van mij en jij bent medeverantwoordelijk.'* Het leek alsof we in de KGIJ de vrouwenstrijd niet nodig hadden. De algemene houding was eerder: wij zijn een progressieve gemeente dus bij ons zijn vrouwen volstrekt gelijkwaardig aan mannen. Het was zogenaamd inclusief maar dat viel in de praktijk wat tegen. Dus ontstond er een vrouwengroep in onze eigen KGIJ. Dat was één van de onderwerpen die wij Jur direct al in de sollicitatieprocedure voorlegden. Naast zijn maatschappelijke betrokkenheid denk ik dat de grote kracht van Jurjen was dat hij in de gemeente ook die binnenkant van mensen benadrukte. De Spiritualiteit, Solidariteit en Intimiteit die hij later beschreef in zijn proefschrift⁴. Hij heeft daar in de eigen KGIJ lang niet altijd applaus voor gekregen trouwens maar hij is wel degene die op een gegeven moment heeft gezegd: *'Mogen we het ook gewoon weer over God hebben? Of moet dat heel vaag blijven en nauwelijks benoemd worden?'* Jurjen heeft de Bijbel weer teruggebracht in het gesprek.

- 1 KGIJ – Oecumenische basisgroep voor mensen die zich in de bestaande kerken niet (meer) thuis voelen en daarom een eigen oecumenische beweging startten
- 2 Basisbeweging – Linkse christenen die zich eind zeventiger jaren van de vorige eeuw niet (meer) thuisvoelden in de bestaande kerken
- 3 Polemologie – Studie over oorlog en vrede
- 4 Intimiteit en Solidariteit (1993) Ten Have

Als ik terugdenk aan de KGIJ zie ik mijn vader, prekend in een tuinbroek. Jij verwijst hier ook naar. Wat was er allemaal verbonden aan die tuinbroek?

Daar was veel aan verbonden. Wij waren de linkse kerk. Wij voerden actie. Wij gingen met elkaar de straat op. We droegen allemaal buttons en waren natuurlijk overal tegen. Jur plaatste daar een kanttekening bij door te zeggen: *'Tegen zijn is mooi maar vóór zijn is beter.'* Langzamerhand veranderde de houding naar; tegen zijn is niet genoeg. Je bent tégen de kernwapens maar je bent vóór de vrede. Je gaat niet tegen iets, je gaat voor iets.

Was het actievoeren een vanzelfsprekend gevolg van de tijd waarin je leefde?

Bij de KGIJ wel. Mensen die in actie wilden komen zochten elkaar op in de KGIJ en dat was ook de kracht en de aantrekkingskracht. De traditionele kerken waren toch huiverig: Actie?! Dan was je al snel een activist en dat hoorde niet in de kerk. Bij de KGIJ was de houding: Je accepteert zomaar niet alles wat er gebeurt in de maatschappij. Natuurlijk laat je je stem horen. Je doet wat je moet doen en daarbij zoek je bondgenoten. We hadden al een Permanent Overleg Orgaan maar Jur heeft dat versterkt door linkse politieke partijen, overige kerkmensen en vakbonden die mee wilden doen hierin te betrekken. Zo werd het een uitwisselingsplatform waar gezamenlijk actie gevoerd werd. Schilderen, spandoeken maken, de straat op gaan, je stem laten horen, overleggen met het gemeentebestuur, naar Den Haag als het moet. Zijn waar je moet zijn om te laten horen wat er scheef is in die maatschappij. En niet alleen maar vanuit dat ene perspectief van 'Wij KGIJ'. Nee. Als je het om humanitaire redenen doet, prima, dan vinden wij elkaar en zijn wij bondgenoten. Jur vroeg mensen: *'Vertel me vanuit welke bron je doet wat je doet?'* Daar gaat het eigenlijk om: *'Wat voedt jouw kijk op de wereld? Wat zijn de ijkpunten waarop jij iets waardevol vindt of niet? Welke waarden wil je doorgeven aan je kinderen?'*

Voor Jurjen is zijn geloofsbeleving zo nauw verweven met alles wat hij doet dat je dit niet meer los van elkaar kunt zien. Hoe is dat bij jou?

Ook. Maar mede door hem. Het geloof is wel mijn bron. Ik kom ook uit zo'n bron. Mijn grootouders waren Evangelisch, mijn vader en moeder waren gelovig. Ik heb heel jong geleerd dat politiek iets anders is dan geloven maar dat je daden heel

goed vanuit geloof geïnspireerd kunnen zijn. Ik heb daarin ook ontzettend veel van Jur geleerd. We hebben altijd contact gehouden, ook na zijn KGIJ tijd. Toen die grote ramp in ons leven gebeurde is Jur een jaar lang mijn geestelijk begeleider geweest. Ik heb hem toen bewust opgezocht. (De ramp in het leven van Sophia is het verlies van haar zoon Bart die op jonge leeftijd met geweld om het leven is gebracht)

Heb je die vraag zo aan hem gesteld? Wil je mijn geestelijk begeleider zijn?

Jazeker. Hij biedt veiligheid. Jur is een zoeker. Dat helpt mij meer dan stellingen. Bij hem vind ik veiligheid en vertrouwen. Ik weet dat hij met mij die weg gaat. Ik was mijn hoop zo lang kwijt. Dat was voor mij een volkomen onbekend gevoel. Ik heb geleerd, er is altijd nog een: en toch... Dat heb ik nou precies in de kerk geleerd: en toch, uiteindelijk, houd voor ogen, er komt een andere tijd. Maar destijds wist ik niet meer wat mijn geloof voor mij betekende. En daarin kan Jur mij handvaten geven. Hij praat met me, reikt teksten aan om te lezen en zoekt mee. Waar zit dan die hoop? Waar kan ik dat weer terugvinden? In een lied? In een tekst? In een woord? In het mij vasthouden? Mij vasthouden. Dat deed Jur. Hij bad gewoon met me. Dat deed niemand. Hij pakte mijn handen. Weet je? Dat.

Hoe zou je jullie relatie omschrijven?

Ik heb er zelf het gevoel bij van: Er is een soort zeker weten. Jur is er. En Jur is er ook voor mij. Dat weet ik. Ook al zie je elkaar een jaar niet, of twee jaar niet dat maakt niet uit. Zodra wij bij elkaar zijn is het er weer. Er is een vriendschap en een openheid... openheid is een veel beter woord. Vriendschap is mooi maar openheid, dat geeft verbondenheid. En dat is helemaal niet melodramatisch of groots en meeslepend maar het is er. En dat heb je niet met zoveel mensen in het leven. Daarom is het ook zo'n schok wat er nu allemaal gebeurt met Jur. Het is zo'n schok dat hij zo ziek is. Ik heb het beeld bij Jurjen dat hij zoekt naar de huid. Hij neemt onze huid letterlijk als verbinding tussen de buitenkant en de binnenkant. En je huid ademt. Dus die adem zit daar. En je adem is je geest. Je adem, je geest, al die woorden. In het Spaans is er zelfs maar één woord dat zowel adem als geest betekent; alma. En Jur probeert volgens mij altijd die huid te zijn, de verbinding tussen buiten- en

binnenkant. Die zoektocht vind ik buitengewoon spannend. De buitenkant kom je altijd tegen maar die kan niet zonder de binnenkant.

En de fysieke wereld en de geestelijke wereld is op deze manier ook geen tegenstelling meer?

Die ademt door van het één in het ander.

Hoe oud waren jullie eigenlijk toen jullie samen begonnen in de KGIJ?

In mijn herinnering was Jur vierendertig en ik ben vijf jaar ouder. Dertigers.

Ontmoetten jullie elkaar alleen in de KGIJ of ook daarbuiten? Thuis of in de kroeg?

(lacht) Wij zagen elkaar zoveel, we hoefden niet nog meer af te spreken. En ik zag Willy natuurlijk ook heel regelmatig en dat was niet alleen maar in de KGIJ. Wil en ik hebben een eigen lijntje. Jouw moeder is zijn rots in de branding. Niet alleen nu maar altijd geweest. Zonder Willy, beste Jur, was het je niet gelukt. Dat is gewoon waar. Wij zagen elkaar echt zoveel, bijna dagelijks. Dus om dan nog samen de kroeg in te gaan...

Gingen alle gesprekken over het geloof en het werk?

Over elkaars privé-leven wisten we toch ook heel veel hoor. Over wat je interesseerde, wie je vrienden waren en je familie, daar ging het ook wel over. Er is een vriendschap maar niet op die manier dat je iedere maand samen eet, koffie drinkt of gaat stappen.

Heeft Jurjen die wel, dat soort vrienden?

Dat weet ik niet maar dat hoort misschien ook niet zo bij hem. Sommige mensen zijn bijna zichzelf genoeg. (lacht) Dat bedoel ik niet negatief. Dat bedoel ik helemaal niet negatief maar er zit zoveel in hem en hij heeft zoveel contacten, dat is al zijn levensvreugde. Met zijn gezin hè, laten we dat eventjes voorop stellen want zonder dat gezin, echt, geloof me, was hij een mank mens. Maar vanuit die heelheid en veelheid aan gebeurtenissen denk ik dat hij er niet eens zo vreselijk veel bij zou kunnen hebben.

Wat delen jullie niet of waarin verschillen jullie van mening?

Daar moet ik even over nadenken. Ik kon wel moe van hem worden. Dan stond ik nog bij de voordeur en dan riep hij al: *'Hoor 's, ik heb een idee!'* En dan dacht ik: *'Oh Heer, niet weer.'* Want dan was het één nog niet klaar en dan stond het volgende al weer te gebeuren. Als je je op teveel dingen tegelijk stort kan het wat hijgerig worden. Het waren vaak leuke ideeën maar het kon soms wat veel zijn. Dat trekt ook een wissel op de mensen om hem heen.

Heeft Jurjen zelf een relativerend vermogen of moet dat van anderen komen?

Zelf heeft hij wel dat sprankelende van: *'Het is maar een idee, kom op, schiet vooral, laat je horen.'* Hij vindt het alleen maar leuk als het gezamenlijk wordt. Maar de grondhouding is belangrijk. Je zegt eerst hartgrondig ja of hartgrondig nee tegen iets voordat je gaat nuanceren. Je gaat niet bij de eerste zin al nuanceren. Wanneer je zegt: *'Het is een fantastisch idee, daar gaan we voor. Nu gaan we kijken wat de kanttekeningen zijn'* dan heb je Jur aan je kant. De bevoegenheid en het pragmatisme gaan bij hem wel hand in hand hoor. Want resultaten tellen. Je moet iets willen maar ook iets bereiken.

Denk je dat de man die op sollicitatiegesprek kwam bij de KGIJ een andere man was dan de man die hij nu is?

Ik denk dat wie hij nu is er toen al allemaal in zat. Een deel daarvan heeft hij in de KGIJ al ontwikkeld maar daar moest hij weg omdat een andere kant niet voldoende tot zijn recht kwam. Daar moest hij in doorgroeien.

Welke kant?

Dat is de binnenkant.

Welk moment met Jur staat je nog helder voor de geest?

Ik denk het moment dat hij met mij ging bidden. In mijn wanhoop. Natuurlijk vroeg ik dat aan hem en dat was best spannend want wat moest ik daar van verwachten? Aan de andere kant wist ik in die tijd toch van voren niet hoe ik van achteren moest leven dus ik zou wel zien wat er gebeurde. Maar dat hij heel simpel mijn handen pakte en met mij ging bidden. Ik vond het... *(Stilte. We kijken elkaar aan. Sophia haalt diep adem)* Ik was er zo aan toe.

Dat heeft hij zo goed aangevoeld. Dat iemand mijn leven, ons leven, die ramp, bij God neerlegde. Het gaf mij zo'n ruimte. Ik moest ook leren om het los te laten en te denken: het is zoals het is. Ermee leren leven en denken: dit hoort bij mijn leven.

Heeft het benoemen hiervan, het vinden van woorden, troost geboden?

Soms. Ik kon bijvoorbeeld niet zo goed uit de voeten met Jezus. Ik zei het ook tegen Jur: *'Jij kunt zo liefdevol praten over Jezus. Help me alsjeblieft.'* Dan legde hij me uit: *'zie hem dan maar als een lichtstreep in alle duisternis. Een lichtstreep op de weg die je moet gaan. Oriënteer je daar maar op, het is een lichtstreep.'* Dat beeld heb ik altijd onthouden. Ik hoef geen persoon te aanbidden. Jur heeft woorden gegeven die mij hielpen in de zoektocht naar hoe ik verder moest. Het stil zijn samen is goed maar soms moeten dingen ook verwoord worden en daarmee bedoel ik op noemer gebracht worden. Op een laag gebracht worden waardoor je weer open gaat en weer adem krijgt. Waardoor je weer kunt doorademen.

Welke tekst is jouw dierbaar?

Voor mij is de zegen een belangrijk woord. In deze tijd rond Pasen komt het woord barmhartigheid naar voren. *Erbarme Dich* zoals het klinkt in de Matthäus Passion van Bach. Wie is er barmhartig? Wie erbarmt zich over jou? Dat zijn twee woorden, de zegen en de barmhartigheid maar daarvan is de zegen voor mij de sterkste. Kies je voor de zegen of kies je voor de vloek? Kies je voor het leven of kies je voor de dood? De vloek kom je altijd tegen in je leven. Maar als je goed kijkt kom je de zegen ook altijd tegen. Dat moet je leren zien. En dat lukt niet altijd omdat het soms verduisterd is maar je hebt er zelf wel een rol in.

Levensteken 2 29 december 2012

Beste teamleden, beste bestuursleden,

Onder normale omstandigheden komen de woorden die ik schrijf vanzelf in mij op, maar nu lijken ze verborgen en verder weg dan ooit. Ik moet diep in mijzelf afdalen om iets te kunnen zeggen over mijn 'situatie'. Ik houd niet zo van medische bulletins, maar ik kan er ook niet om heen, gewoon omdat ik van top tot teen overgeleverd ben aan een voor mij totaal nieuwe wereld. Eén van dokters, verpleegkundigen, specialisten, medicijnen, grote ziekenhuizen vol apparaten waarvan ik het bestaan niet kende. Overigens geen kwaad woord daarover, want tot nu toe ben ik heel goed verzorgd door toegewijde en kundige personen.

Om kort te gaan: De eerste chemokuur heb ik goed doorstaan, ik voel me redelijk goed op dit moment. Maar de maanden januari en februari zullen naar verwachting de zwaarste van mijn leven gaan worden. Dan gaat de chemo gelijk op met de bestraling. Hoe ik me aan het eind van die periode zal voelen? Wil, de kinderen en ik proberen bij de dag te leven, om de berg die voor ons ligt in kleine tijdseenheden te verdelen. Ik vind dat moeilijk, want je wilt al zo graag aan de andere kant van die betonnen muur zijn. Om dan te horen dat het goed is aangeslagen en je, met beperkingen, weer verder kunt. De hoop op genezing is zeker aanwezig, die zal ons er doorheen moeten trekken. Voor mij is dit wel een hoop die gegrond is in de Eeuwige die met mij de 'donkere nacht' in trekt. Om die nabijheid bid ik, dat die mij niet verlaat, en ik weet dat jullie hetzelfde voor mij doen, ieder op zijn of haar eigen wijze.

Meer dan ooit voel ik me verbonden met de lijdende mensheid, van het grote wereld-leed tot en met de vereenzaamde mens met een concrete naam bij Stem in de Stad. Het is goed dat we ons werk bij Stem in de Stad gebouwd hebben op 'de werken van barmhartigheid'. Jullie zullen begrijpen dat 'het bezoeken van de zieken' bij mij nu even voorop staat. Ik moet de laatste dagen veel denken aan het gedicht 'de donkere nacht' van de Spaanse mysticus Jan van het Kruis². Alles om hem heen en binnen in

¹ De werken van barmhartigheid
Matteüs 25

² Jan van het Kruis (1542-1591)

hem wordt afgebroken, maar hij geeft niet op en schrijft: 'ik had geen ander leidslicht dan wat er in mijn eigen binnenste brandde.' Op dat Kompas vaar ik, niet met grote woorden, maar in de stilte van de nacht, de nacht ... ; heel, heel ver weg gloort het eerste Ochtendlicht. Ik grijp ernaar. Jullie stuurden veel lieve groeten. Weet dan dat we dat zeer waarderen. Al die woorden beuren je op, je weet dat er veel mensen aan je denken en voor je bidden. Ik wens jullie allen een heel gezegend en zalig 2013.

Hartelijke groet, ook namens Wil, Sara en Femke,
Jurjen

P.S. Ons opbellen is heel sympathiek, maar we hebben liever dat jullie ons mailen, ik kan nog niet zoveel bezoek aan helaas.

Levensteken 3

5 januari 2013

Beste teamleden en bestuursleden,

Voor jullie allen persoonlijk een heel gelukkig en gezond 2013 toegewenst. Met jullie schouders er onder zal het ook goed gaan met mijn geliefde Stem in de Stad. Helaas ben ik niet in staat om er iets aan bij te dragen, maar in gedachten ben ik steeds bij jullie. Ik heb goed gereageerd op de eerste chemo, maar kreeg veel last van urologische problemen. Het is al een oude klacht van mij, dat weten jullie. Door dit alles hebben we helaas geen enkele kerstviering kunnen meemaken. Jammer, want graag hadden we ons in de gemeenschap van Licht geschaard. Een (geloofs)gemeenschap is helend en op je eentje/tweetje geloven maakt het extra zwaar. In mijn hart en achter de piano hebben we wel samen gezongen en de tv is dan toch ook best een uitkomst. Onze kinderen zijn ook een zegen voor ons.

Ik hoorde van veel kanten dat de Kerstviering van SidS heel mooi is geweest. Zo fijn om te horen is dat. En het rooster rond de openstelling van het AC¹ is jullie toch maar weer goed gelukt. Diane², is er al een feest gepland voor de familie die eindelijk een verblijfsvergunning heeft ontvangen? Ik ben zo blij voor hen en de kinderen. En vordert de verbouwing van het nieuwe wereldhuis? En het meubilair van onze mooie kapel? De stroom van kaarten en e-mails blijft maar doorgaan, uit alle hoeken van stad en land, echt hartverwarmend. Heel vaak vertelt men ook hoe fijn men het vindt dat SidS zich zo ontwikkeld heeft, ten dienste van zoveel mensen in de kou. Ik wil jullie graag laten delen in deze eerbewijzen en besef (ondanks de lastige periode van dit moment) hoe gezegend we zijn, gedragen door zoveel mensen, kerken en andere organisaties. Uiteindelijk gedragen door de Eeuwige die ons schraagt en steunt. Als ik in de nacht een psalm reciteer of het Jezusgebed prevel, ervaar ik soms Aanwezigheid. Ook vaak een zwijgend universum hoor, ik wil geloofszaken niet mooier voorstellen dan ze zijn, de worsteling blijft. Dan kreun ik met Job: 'Ik vind geen vrede, vind geen kalmte, mijn rust is weg – onrust bevangt mij.'³

¹ Het AC is de afkorting voor het aanloopcentrum van Stem in de Stad

² Diane Martens – Coördinator asielzoekers Stem in de Stad

³ Ik vind geen [...] bevangt mij, Job 3,26

⁴ Bernadette Meertens – Bestuursvoorzitter van Stem in de Stad, 2006-2013

Jullie geven aan dat veel vrijwilligers vragen hoe het met me gaat. Ik zal vandaag of morgen zelf even een berichtje schrijven, dat jullie dan aan hen kunnen doormailen. Dan is iedereen weer op de hoogte.

Gistermiddag had ik een fijne ontmoeting met Bernadette⁴. Aan het eind kwamen ook een aantal zakelijke dingen aan de orde. Ze zal ze zeker met jullie delen. Nu alvast het volgende: (a) mijn vriend Jan Bos, die mij vaak bezoekt houdt me op de hoogte van de hoofdlijnen uit het bestuur. Ik hoef dan ook geen bestuursstukken meer te ontvangen. Want zoals Bernadette zegt, 'je moet je nu helemaal concentreren op de komende weken,' de zware periode van bestraling en nog drie keer een chemo (ingaaande maandag 14 januari). Volgende week (b) zou ik het fijn vinden als Marianne en Olga⁵ mij kunnen bezoeken. We kunnen dan afspreken wat ik wel en niet ontvang aan mails e.d. Let wel, mijn SidS-mailbox die ik thuis ontvang blijft in tact. Dit om zaken te kunnen doorsturen die jullie anders niet zouden zien. Dan (c) best heel verdrietig, we hebben besloten om mijn afscheid⁶ in april uit te stellen tot over de zomervakantie heen. Ik zal die eerste maanden na chemo en bestraling volop nodig hebben om te herstellen, en dat is dan te dicht in de buurt van half april. Wanneer wel weten we nog niet. Jan Bos coördineert het afscheid, met hem bespreek ik maandag a.s. de details. Maandag 7 januari (d) zal ik niet op de nieuwjaarsreceptie zijn, jammer, maar het vraagt net iets teveel van mij.

Ik mis jullie heel erg, ik zal zoeken naar gelegenheden dat ik jullie kan ontmoeten. Zo eerst maar weer even. Deze dagen voel ik me goed en komende week ga ik me voorbereiden op de lange reis door een onbekend land.

Sterkte met het werk in het komende jaar. Vrede en alle goeds,
hartelijke groet, Jurjen

⁵ Olga Vehmeijer – Coördinator financiën, fondsen en personeel Stem in de Stad

⁶ Het afscheidsfeest van Jurjen van SidS ter ere van zijn pensioen

Hanny Korstjens

1946

1987 – 2007

Werkzaam bij Stem in de Stad,
eerst als vrijwilligster, later als
fulltime adjunct- directeur

Consolideren! Dat woord
wil ik niet meer horen!

Hanny fietst door de straat. Ik zie haar door de ramen van het aanloopcentrum. Ik ga naar buiten en loop haar tegemoet. We wisselen drie zoenen uit en Hanny zet haar fiets op slot. Het is duidelijk dat Hanny hier thuis is. Ze groet de mensen die zo vroeg op de ochtend al aanwezig zijn, maakt een praatje en schenkt onder-tussen twee koppen koffie in. In alles komt naar voren hoe doortastend ze is. Haar manier van praten en haar manier van doen is onomwonden, helder en overzicht-telijk. Zonder daar bewust over na te denken heb ik altijd precies begrepen waarom mijn vader Hanny zo graag aan zijn zijde had.

Wat is het eerste dat in je opkomt als ik de naam Jurjen Beumer noem?

Een vriend en een collega. Iemand die zich geroepen voelt om door zijn geloof geïnspireerd de dingen handen en voeten te geven. Een zoekend mens die zelf ook van alle kanten voeding nodig heeft. Iemand die inspireert en mensen kan motiveren. Een dromer die zijn idealen probeert te verwezenlijken.

Een dromer?

Ja. Zijn dromen zijn verbonden met zijn idealen. Hij is heel ambitieus en hij denkt groot. Hij heeft altijd meer plannen en dromen dan hij ooit zal kunnen verwezenlijken. Daarnaast is hij iemand die oog heeft voor de mensen om hem heen. Hij kan goed luisteren naar de problemen van anderen.

Komt er ook een beeld bij je op?

Ja. Een charismatisch persoon die open is en daarin een zekere naïviteit heeft. *'Ik heb de beste bedoelingen en ik verwacht hetzelfde van jou.'* Als hij mensen open tegemoet treedt en die gewenste reactie niet krijgt kan hij daar wel teleurgesteld over zijn. Of heel boos. Hij kan boos worden als hij zich onheus bejegend voelt. Hij kan boos worden op het instituut kerk als dat te star en te log blijkt te zijn en er in zijn ogen te weinig mogelijk is. Hij kan boos worden als er na-ijver en jaloezie is binnen de kerk. Daar kan hij zich over opwinden en dat horen we dan ook wel van hem, zal ik maar zeggen.

Hoe gaat dat boos worden?

Dat boos worden gaat met beleid. Met als doel de zaak weer recht te trekken. Beheerst en rustig.

Beheerst en rustig?

(toegegeven, mijn toon verraadt ongelooft) Soms. Ik heb hem natuurlijk ook wel anders meegemaakt. Hij kan ook behoorlijk fel zijn ja. De houding is dan: *'Ik sta voor mijn zaak, ik sta daar niet voor mezelf. Ik heb wat te vertellen en wil ik jou graag uitleggen hoe dat zit.'*

Ik sta hier niet voor mezelf?

'Ik sta hier niet voor mezelf. Ik sta hier voor mijn idealen, voor mijn dromen en ik hoop dan ook op compassie en begrip van de andere kant.' Jurjen en ik delen veel idealen die wij wilden

2 SidS – Oecumenisch diaconaal centrum
in de binnenstad van Haarlem waar
Jurjen pastor-directeur van was

1 Het aanloopcentrum – Huiskamer
van Stem in de Stad waar mensen
welkom zijn voor een kop koffie
en een gesprek

realiseren in het centrum van Haarlem via het aanloopcentrum¹ en daarna via Stem in de Stad². Maar je wilt ook te midden van de samenleving staan en dat vraagt om tact, gesprekken, en in het begin vooral tijd, veel tijd. Kijk, inmiddels heeft SidS naam gemaakt maar dat krijg je niet cadeau, dat is een lange weg geweest. Door Jurjen heb ik geleerd dat bescheidenheid niet altijd een deugd is. Je moet durven staan voor wat je hebt neergezet en durven zeggen: *'Kijk eens wat wij hebben gedaan.'* Jurjen is het tegendeel van bescheiden. Dat bedoel ik niet lelijk. Het ging altijd wel om de zaak. Zijn naam was natuurlijk gekoppeld aan die zaak maar in gesprekken verwees hij altijd naar het hele team. Hij zei wel eens: *'Als het te gek wordt moet je het zeggen hoor, je moet wel kritisch naar me blijven.'*

Is Jurjen ijdel?

Nou, hij is best aanwezig altijd, een hele centrale figuur. Ik moest daar altijd erg om lachen. Daar komt ook die naïviteit in terug... (denkt na, een glimlach verschijnt) we waren een keer ergens op bezoek toen hij fluisterend tegen mij zei: *'Ik moest mezelf voorstellen. Ze wisten helemaal niet wie ik was!'* En dan zei ik: *'Nee toch? Hoe is het mogelijk?!'* Dan moesten we erg lachen maar met diezelfde houding nam hij ook de vrijheid om de burgemeester te bellen en te zeggen; *'Ik ben Jurjen Beumer en ik wil eens even praten'* waarop de burgemeester zei: *'Kom binnen.'* Hij opende daar deuren mee. Ik grapte altijd: *'Jij zou de koningin nog bellen als je haar op bezoek wilt hebben.'* En die voorspelling is uitgekomen toen Maxima hoogstpersoonlijk de heropening van een geheel vernieuwd SidS kwam verzorgen en met alle gasten een praatje maakte.

Hoe hebben jullie elkaar leren kennen?

Ik was net verhuisd naar Overveen en had in mijn vorige woonplaats jarenlange werkervaring opgedaan in de opvang van vrouwen en met vluchtelingen. Ik heb dat werk hier ook weer heel bewust opgezocht. Dat hoort zo bij mij en bij het beleven van mijn geloof dat ik daar naar wilde handelen. Iets doen voor mensen die het moeilijk hebben op welke manier dan ook. Ik kende Jurjen van naam uit de basisbeweging maar had hem nooit ontmoet. Toen hij hier net een maand was aangesteld ontmoette ik hem op een avond van Amnesty International. Hij zei: *'We hebben vrijwilligers nodig in ons centrum aan de*

Gedempte Oude Gracht. 'De volgende dag ging ik op de koffie bij wat al snel *'het aanloopcentrum'* zou gaan heten. Ik was de vierde vrijwilliger en toen de vijfde vrijwilliger zich aanmeldde mocht ik uitleggen hoe het allemaal zat dus je integreerde snel! Aan het begin waren we twee ochtenden per week open. Zodra er nog een vrijwilliger bijkwam konden we drie ochtenden per week open en zo is het gegroeid.

Wat moet ik me voorstellen bij deze eerste locatie?

Het was ingericht als een huiskamer. Een bankstel, een eet-hoek, een kast en een bureautje. Daar ontvingen wij mensen. Je zet gewoon koffie en wacht tot er iemand komt. In het begin gebeurde het wel dat er helemaal niemand kwam. Je moet natuurlijk eerst naam maken. Via lezingen en gespreksgroepen kwam ons centrum onder de aandacht en haalden we het Haarlems Dagblad, dat soort dingen. Langzamerhand ontstond er een regelmatige aanloop van mensen die iedere dag kwamen, vaste gasten. Eerst hadden we alleen de voorkamer. Daarna kregen we beschikking over de achterkamer, de keuken en de bovenzaal voor lezingen.

Hoe is het begonnen? De kerk stelde Jurjen aan en zei:

'Hier is een zak met geld, ga het maar doen?'

Het is een lang verhaal maar op een goed moment was er geld beschikbaar voor een diaconaal project in de binnenstad van Haarlem en toen is Jur aangesteld.

Mocht hij dat vormgeven naar eigen inzicht?

Naar eigen inzicht met een commissie. Ik zat al snel in de commissie en ben daar later voorzitter van geworden. De kerken stroomden leeg in die tijd. Het oorspronkelijke idee was om een plek te zijn waar kerkverlaters terecht konden die toch graag in gesprek gingen over hun geloofsbeleving. Over keuzes rondom een bruiloft of doop bijvoorbeeld. Vandaar onze eerste naam *'De Kerkwinkel'*. Maar dat werd al vrij snel *'het aanloopcentrum'*. Uiteindelijk hebben de gasten van het aanloopcentrum zelf bepaald hoe wij zijn geworden. Wij kregen al snel de mensen op bezoek die een beetje verdwaald door de stad liepen. Mensen die dachten: *'Hé, gratis koffie. Hé, een goed gesprek.'* En op een gegeven moment ga je het beleid bepalen naar de gasten. We kregen ook verslaafden binnen en hebben periodes gehad

dat het bijna niet te hanteren was. Daar leerden we weer van. Vluchtelingen, verslaafden, gespreksgroepen met homo's over homofobie in de kerk, feministische gespreksgroepen voor vrouwen in de kerk...

Veel tegelijk

Het is natuurlijk heerlijk als je een fulltime kracht hebt die een diaconale opdracht heeft vanuit de kerk. Dan kun je veel doen.

Wat was jouw rol daarin?

Vanuit een vrijwilligersfunctie kwam ik in het bestuur en toen Jur ging promoveren ben ik gedeeltelijk in dienst gekomen omdat Jur toen drie jaar lang halve dagen ging werken. Het werk groeide enorm hard en uiteindelijk is het ook voor mij een hele baan geworden. Van een paar uur vrijwilligerswerk tot een full-time functie als adjunct-directeur.

Waarin onderscheidde het aanloopcentrum zich van andere, bestaande vormen van opvang in Haarlem?

Het aanloopcentrum was puur van de kerken. Het initiatief kwam van de Hervormde kerk maar omdat armoede niet enkel een Hervormde aangelegenheid is moest het een oecumenisch centrum worden. Samen met de andere kerken, ook met de katholieken. Dat was de opdracht. Daarom hebben wij, en Jur met name, ontzettend geïnvesteerd in de relatie met andere kerken. Het was natuurlijk geweldig dat Jurjen alle tijd en energie in het aanloopcentrum kon steken om nieuwe dingen te ontwikkelen. In tegenstelling tot een predikant die een eigen wijkgemeente heeft. Jur en ik delen de overtuiging dat geloof moet blijken uit je handelen. Je handelt vanuit je geloof maar treedt de ander wel in alle vrijheid tegemoet. Daarmee zeg je niet dat er niet over God, geloof of kerk gesproken mag worden, in tegendeel, maar wel in een volkomen gelijkwaardige vrijheid. In het aanloopcentrum moest iedereen welkom zijn en zich welkom voelen. Dat was altijd ons streven. Ook als het gaat om mensen die in de knel zitten. Ik bedoel, je bent niet gelijk maar wel gelijkwaardig. Op het moment dat het verhaal van de ander, de gast in het aanloopcentrum, centraal staat, leer je daar zelf heel veel van. Het maakt jezelf rijker en zet je ook weer aan tot nieuwe initiatieven. Als er dingen in de stad niet goed gingen met het vluchtelingenbeleid dan gingen we in gesprek en lieten

wij de praktijkvoorbeelden zien van wat er niet klopte. Altijd met de intentie om mensen op eigen benen te zetten. Niet vóór hen doen maar samen met hen doen. Dit was ook vaak onderwerp van discussie met anderen. Hulp aan mensen kan mensen klein houden, klein maken, afhankelijk maken. Nee. Ook jij verslaafde, ook jij vluchteling die helemaal beschadigd is, er zit kracht in jou en die spreken we aan, samen. Maar jij blijft verantwoordelijk voor je eigen leven. Wij willen er zijn voor jou maar wel jij op je eigen benen. Jurjen en ik hadden beiden veel geleerd van onze ervaringen en begrepen waar je alert op moest zijn. Bijvoorbeeld dat het aanloopcentrum niet een vooruitgeschoven post was van de kerk, geen alibi voor kerkelijke gemeentes; daar zitten de eenzamen, de vluchtelingen en de daklozen dus hoeven wij er niet voor hen te zijn. Het aanloopcentrum was geen externe groep van idealisten. Wij wilden onderdeel zijn van de kerk als diaconaal centrum en de kerk daarmee medeverantwoordelijk maken. Door middel van menskracht maar ook financieel. Jur benutte zijn preken en lezingen om steeds te benadrukken dat het aanloopcentrum praktisch maar vooral ook moreel breed gedragen moest worden door de kerken.

Voor Jurjen is zijn geloofsbeleving zo nauw verbonden met zijn leven en zijn werk dat je het niet los van elkaar kunt zien. Hoe is dat bij jou?

Dat is voor mij ook zo. Ja. In die zin deelden wij dezelfde dromen ondanks het feit dat wij verschillend zijn.

Waarin verschillen jullie?

In karakter. Ik denk dat het daarom ook zo goed tussen ons ging.

Je maakt er een gebaar bij van twee vuisten die tegen elkaar botsen

Wij waren het lang niet altijd eens met elkaar. We vulden elkaar goed aan.

Wat deelden jullie niet?

Wij deelden in principe alles maar de manier van uitvoeren wilde nog wel eens verschillen.

Kun je een voorbeeld noemen?

Jur heeft heel veel ambities. Het moet altijd groter en meer. Ik heb dezelfde dromen en sta open voor vernieuwing maar ik wil ook een beetje consolideren. Als je veel bereikt hebt en hard

Door Jurjen heb ik geleerd
dat bescheidenheid niet
altijd een deugd is

moet werken om dat te behouden vind ik dat geen stilstand. Dan moet je ook kunnen consolideren wat je hebt. Het hoeft niet steeds groter. Vooral in het laatste jaar was dit nog wel eens een discussie. Die discussie kwam gedeeltelijk voort uit een onderscheid in taken. Ik was als adjunct-directeur van SidS verantwoordelijk voor het aansturen van de collega's en de dagelijkse praktijk. De vluchteling die 's avonds ineens geen dak boven zijn hoofd had en geen eten. Dat was mijn dagelijkse taak. Ik zeg niet dat Jur dit helemaal niet zag maar hij had beter zicht op de contacten met buiten.

Tot welke botsingen heeft dat verschil in visie over de uitvoering geleid?

Je moet het zien als discussies. Wij hebben regelmatig tegenover elkaar gestaan maar het ging nooit over de persoon. Wij hadden elkaar hoog zitten en dat geeft ruimte voor een stevige discussie. De werkdruk was ontzettend hoog. Ik maakte mij zorgen over de schaalvergroting. Als je groot groeit kun je ook diep vallen. Het hoeft maar even mis te gaan, binnen het team maar even slecht te gaan, er hoeft maar een grote geldschiet te stoppen en dan valt alles als een kaartenhuis in elkaar. Dat was mijn grote angst.

Kun je een concreet voorbeeld geven van zo'n discussie?

Ja, ik weet nog een gesprek waarin ik zei: *'We moeten consolideren.'* Later die dag kwam Jur mijn kamer binnen en riep: *'Consolideren! Dat woord wil ik niet meer horen!'* Waarop ik antwoordde: *'Het spijt me heel erg. Dan maak ik er wel een ander woord van.'* We hebben hier eindeloos over gepraat maar er veranderde niets naar mijn gevoel. Daarom besloot ik op een dag om alles eens op papier te zetten en op zijn bureau te leggen. Jur was woedend: *'Van jou wil ik geen brief ontvangen, we zien elkaar de hele dag!'* Waarop ik antwoordde: *'Ja maar jij luistert niet naar mij. Jij bent zo'n schrijver dat iets pas landt bij jou als het op papier staat.'* Boos en mopperend verliet hij SidS. Die avond had ik nog steeds een rotgevoel over het feit dat we ruzie hadden. Ik bedacht me dat ik nooit alles op papier had moeten zetten. De telefoon ging, het was Jur. Hij zei: *'Ik heb zo zitten lachen op de fiets. Ik realiseerde me dat je gelijk hebt. Het is inderdaad net alsof iets voor mij pas echt is als het op papier staat.'* En dan was het weer goed. Dat was prettig maar niet altijd makkelijk. Die zorgen over SidS heb ik nog steeds. SidS is heel kwetsbaar.

4 Kritische Gemeente IJmond
Oecumenische basisgroep voor
mensen die zich in de bestaande
kerken niet (meer) thuisvoelen

3 Dorothee Sölle (1929–2003)
Duits Lutherse theoloog en auteur
van vele boeken over de relatie tussen
geloof en politiek-maatschappelijke
vraagstukken

Maar een groeiende, grotere organisatie heeft ook voordelen. Er wordt meer mogelijk. Je krijgt letterlijk een stem in de stad, je stelt iets voor, geniet aanzien. Als je nu belt naar de sociale dienst uit naam van SidS nemen ze sneller iets van je aan.

Hoe lang hebben jullie samengewerkt?

Bijna twintig jaar.

Wat is voor jou een mooi moment in al die jaren?

Ik denk bijvoorbeeld aan het moment dat Dorothee Sölle³ bij ons op bezoek kwam. De bekende Duitse theologe die inmiddels is overleden en die zich heel erg inzette voor de bevrijdingstheologie. Jur heeft haar, samen met de KGIJ⁴ uitgenodigd om naar Nederland te komen. Zij logeerde toen bij jullie thuis. Ze was een heel bijzonder mens. Ik heb al haar boeken thuis en ben altijd heel erg door haar geïnspireerd geweest. Die kerkdienst met haar was zo bijzonder. Daar doe je het voor. Er zijn zoveel mooie momenten. Vooral ook geïnspireerd door de mensen waarvoor we het deden en doen. Vluchtelingen in de ogen zien, medemens mogen zijn met hen. Ik heb het zelf echt als een voorrecht beschouwd om hier bij SidS die relaties te hebben. Daar kwam ik God in tegen. Bij mensen die in de knel zitten, bij mensen die niets te verliezen hebben en die je dan in de ogen ziet. Dan krijgen de gebeden in de viering een andere lading. Daar heb je dan beelden bij van mensen van de leeftijd van mijn kinderen. Vluchtelingen die al zo mishandeld zijn geweest dat je de wonden nog kunt zien op hun rug. Mensen met psychiatrische klachten die als verschoppelingen over straat lopen. En dat je met die mensen meeloopt. Dat is zo eigen aan dit werk. Je loopt een stukje mee op hun levensweg. Want je bent geen hulpverlener. Dat is fantastisch, dat is een bevrijding. Je bent geen hulpverlener. Je bent medemens. Ik kan met jou praten. Vertel. Je hoeft niets te vertellen maar als je wilt kan het nu of het kan volgende week. Je loopt met mensen op en op die manier leer je elkaar kennen en kun je dat hele persoonlijke opbouwen. Dat is echt een geschenk. Dat kan in het aanloopcentrum.

Wat biedt jou troost als jij zelf in nood bent?

Ik heb zelf een moeilijke tijd ervaren omdat ik een periode van kanker achter de rug heb. Mijn troost kwam natuurlijk van collega's en van Jur. Laat dat duidelijk zijn. Maar waar ik ook heel

veel troost bij heb ervaren zijn toch wel de gasten geweest. Ineens sta je zelf aan de andere kant. De gasten zijn vaak zo door hun eigen leven getekend dat wanneer zij iets zeggen dat van belang is. En dat kunnen zogenaamd verkeerde woorden zijn. Zoals iemand die zei: *'Heb je kanker? Wat erg voor je. Nou mijn zus heeft nog een half jaar geleefd hoor.'* Ik weet nog dat Jurjen dit hoorde en schrok. Maar die opmerking komt zo vanuit het hart en op dat moment voel je een verwantschap.

Is er een specifieke tekst die jou dierbaar is?

De profeet Micha inspireert mij, dat is een boerenprofeet. Dat is een man van het land die een visioen heeft dat eens iedereen ongestoord en onbezorgd onder zijn eigen wijnstok zal zitten. Ik lees daarin dat de wereld op een dag echt wel goed wordt als we allemaal ons best maar doen. Dat dan iedereen tot zijn recht zal kunnen komen. Dat is het visioen. De mensen vragen aan Micha: *'Hoe dan? Ik weet het niet, het kan niet.'* En dan zegt hij letterlijk, en daardoor voel ik me heel erg aangesproken: *'Wat jij te doen hebt is alleen maar te wandelen op de weg van de gerechtigheid. Het goede te doen.'*

Micha 4:3 en 4

*...Geen volk zal meer weten wat oorlog is.
Maar zij zullen zitten, een ieder onder zijn wijnstok
en onder zijn vijgenboom,
zonder dat iemand hen opschrikt.*

Micha 6:8

*Er is jou, mens, gezegd wat goed is,
Je weet wat de Heer van je wil:
Niets anders dan recht te doen, trouw te betrachten
en weloverwogen de weg te gaan van je God.*

Hier bij SidS kun je je natuurlijk heel erg verliezen in de hectiek van alle dag. Dan is het goed als je even de tijd neemt om te denken aan waar je nu eigenlijk mee bezig bent. Aan de basis. Daarin kon Jur, ook mij, heel erg inspireren. In het verleden hielden we voorafgaand aan de teamvergaderingen vaak een moment van stilte. Inmiddels heeft SidS zelfs een eigen kapel waar je terecht kunt om stil te zijn.

6 Lied van Stem en Stad – Lied gemaakt ter ere van het 10 jarig bestaan van SidS tekst: Huub Oosterhuis muziek: Antoine Oomen

5 Huub Oosterhuis Dichter-theoloog

Welke muziek is belangrijk voor jou?

Huub Oosterhuis⁵ inspireert mij. Wij hebben hem gevraagd een lied voor SidS te schrijven ter ere van ons tienjarig bestaan. De muziek is van Antoine Oomen. Dat lied dekt wel zo'n beetje de lading voor ons werk hier en ik vind het prachtig.

Lied van Stem en Stad⁶

*Een stad
zal uit de hemel dalen
tuin in bloei aan lichtend water
vrouw in bruidstooi –
van godswege –
en een stem roept 'Ik
maak alle dingen nieuw.'
Zo staat geschreven.*

*Wij, onder wolkkolommen
diep in stegen
mensen van de straat
– vandaag nog hier
en morgen waar gebleven –
zal ooit aan ons geschieden
wat geschreven staat?*

Huub Oosterhuis

Levensteken 4 21 januari 2013

Beste familie, vrienden en vriendinnen,

Graag wil ik weer kort iets van me laten horen. Het is bijna onvoorstelbaar hoe snel je krachten verliest door die chemo. Vrijdag jl heb ik de tweede kuur beëindigd na drie dagen opname in het ziekenhuis. Vrijdagochtend was ik weer thuis. Dan, na enige tijd, begint het een paar dagen te spoken in je lijf, alsof je ontgift wordt. Ik doorsta het redelijk, eet en slaap ook wel goed. Ik hoorde het van veel anderen en het geldt nu ook voor mij, moeheid en lusteloosheid is de grote klacht. Vooral nu ook de bestralingen met een taai regelmaat zijn begonnen. En, je kunt je koppie niet uitschakelen, ook daarin gaat het heftig op en neer. Kortom, abrupt een totaal ander leven, een ander ritme, de dagen die op elkaar lijken, de zon en jullie die ik mis. Vandaag Blue Monday¹, ook dat nog. In het ziekenhuis kon ik mijn emoties niet kwijt, alles is er gericht op het medische. Er is lawaai, onrust, geen stilte waar ik zo van houd, ook 's nachts niet. Ik kwam daarom heel moe thuis. Terwijl het heel belangrijk voor mij is om mijn emoties te voelen en te delen met mensen die mij nastaan. Een zekere balans tussen het rationeel-medische en mijn psychische welzijn heb ik nog niet gevonden. Maar misschien overvraag ik mezelf en wil ik te snel. Soms echter breken de emoties door. Zoals vorig weekend, toen Wil en ik twee dagen op de Veluwe waren en ook het Kröller Müller Museum weer bezochten. Het was de aanblik van de schilderijen van Vincent van Gogh. Ik brak. Ik 'ken' ze bijna allemaal. Ik trek al jaren op met deze getormenteerde kunstenaar van de eenvoudige en ploeterende mens, destijds samen met Henri Nouwen², die mij nog meer bracht bij de essentie van wat kunst is, of bij de bronnen van wat religie/geloof heet. Vincent schreef ooit: 'Probeer de essentie te begrijpen van wat de grote kunstenaars, de serieuze meesters in hun meesterwerken zeggen, daarin zul je God terug vinden.' Dat gebeurt ook wat mij betreft in de vele, vele kaarten en mailtjes die ik nog steeds ontvang. Het zijn allemaal steunpunten om het vol te houden, om kracht te vinden, om het Levensgeheim niet uit het oog te verliezen.

¹ Blue Monday is de naam voor de meest deprimerende dag van het jaar volgens een formule van de Britse psycholoog Cliff Arnall

² Henri Nouwen (1932-1996) Nederlands priester en schrijver, zeer bekend in de V.S.

Dank jullie wel voor dit alles. Noem mij, Wil, Sara en Femke in jullie gebeden of gedachten.

Hartelijke groet, Jurjen
maandag 21 januari 2013

P.S. Wil heeft een stukje zorgverlof opgenomen, dat betekent dat de lessen die ze als mt-lid nog gaf voorlopig komen te vervallen. Dat geeft haar meer armslag en rust.

Jan Bos

1946

1976 – 2012

Predikant in de Ontmoetingskerk
te Haarlem Schalkwijk

2011 – heden

Bestuurslid Stem in de Stad

Er is ook nog een andere
kant hè, er is ook nog
een binnenkant

Onwennig parkeer ik de auto van mijn ouders voor de deur van de burens van Jan Bos. Met mijn zeer recent verworven rijbewijs geef ik er de voorkeur aan om buiten het zicht van bekenden rustig in te parkeren. Desgevraagd zou Jan mij ongetwijfeld van goede raad voorzien. Zolang ik mij kan herinneren wordt bij ons thuis voor advies een beroep gedaan op Jan. Met name als het gaat om computers. Ik heb nooit begrepen of dit betekent dat Jan zo digi-begaafd is of mijn ouders digi-beet maar alle problemen lijken hoe dan ook altijd te worden opgelost. Evenals mijn vader heeft Jan graag de regie. Hij laat me weten dat we eerst een kopje koffie zullen drinken samen met Hannie, zijn vrouw en dat het gesprek zal plaatsvinden op zijn studeerkamer. Het gesprek, herhaal ik. Het gesprek, herhaalt Jan. Eenmaal boven maak ik hem een compliment over zijn studeerkamer en zeg dat het me opvalt hoe stil het er is. 'Dat zegt jouw vader ook altijd. Daar is jouw vader héél gevoelig voor,' zegt Jan. Ik kijk rond, kijk naar buiten en herken het keurige Heemstede met de keurige Heemsteedse buurvrouw. Jan wijst mij op de tijd. Ik wijs hem erop dat we toch niet het hele leven kunnen doornemen. Hij kijkt me aan op een manier die mij zegt dat hij dat zeker wel van plan is. De volgende ernst dient zich aan: ik, dochter van Jurjen, heb de verantwoordelijkheid om het verhaal van Jan Bos, naaste vriend van Jurjen, de man die sinds jaar en dag bij ons thuis over de vloer komt, zo goed mogelijk op te tekenen. 'Jij bent natuurlijk een professionele interviewer' zegt Jan, terwijl hij naar mijn geluidsrecorder kijkt waarmee hij mijn gevoel bevestigt. 'Het is anders als het over je eigen vader gaat' zeg ik, 'zeker nu, nu hij ziek is.'

Wat is het eerste waar je aan denkt als ik de naam Jurjen Beumer noem?

Jongensachtig. Dat is het eerste waar ik aan denk. Dat komt gewoon gelijk in me op en dat heeft te maken met hoe Jurjen is, hoe hij zich presenteert en hoe hij zichzelf uit. Hij kan zo'n plezier in het leven hebben. Dat vind ik een grote kracht van hem. Er zijn natuurlijk nog veel meer woorden maar Jurjen heeft voor mij altijd iets jeugdigs. Wat ook in mij opkomt is dat Jurjen heel direct is. Niet op een vervelende manier maar ik vind Jurjen op een aantal punten echt een open boek. Hij is geen binnenvetter. Hij is heel open, schaamt zich nergens voor. En fysiek nabij. Een heel fysieke jongen. En dat maakt hem voor mij ook een heel warme en aantrekkelijke man. Een woord dat ook heel erg bij Jurjen hoort is een soort persoonlijke vroomheid. En ook daar schaamt hij zich niet voor.

3 Ingrid Bos-van der Kolk (1937-2003)
Echtgenote van Jan

Hoe was jullie eerste ontmoeting?

Mijn allereerste ontmoeting met Jurjen was bij de Hoogovens en dat kwam omdat het Industrie Pastoraat in de IJmond toen studiedagen organiseerde voor theologen.

Wanneer was dit?

Ik denk dat dit eind jaren '70 of begin jaren '80 was dat weet ik niet meer precies. Volgens mij was Jurjen net begonnen als pastor van de KGIJ¹ en ik was beginnend predikant hier in Haarlem. We gingen allebei naar die studiedag en hij zat achter mij op een bankje met echt zo'n donkere krullenkop. Ik herinner me dat hij daar hele kritische vragen stelde met zo'n lachje, zo heel links en socialistisch zou je haast kunnen zeggen. Dat is iets wat Jurjen altijd gehouden heeft en wat zijn theologische zoektocht is geweest, de relatie tussen het maatschappelijk betrokkene en het spirituele. Dat is de rode draad in zijn leven. Dat zit in zijn proefschrift en in al zijn latere werk. De verbondenheid met aan de ene kant mensen in nood, het zoeken naar de middelen, het diaconaat en daarnaast de mystiek. Die twee dingen komen bij Jurjen samen in zijn leven en in zijn werk. Dat is Jurjen.

2 Stem in de Stad (Sids)
Oecumenisch diaconaal centrum
in de binnenstad van Haarlem waar
Jurjen pastor-directeur van was

Mogen we nog een keer terug naar de Hoogovens?

Ja (lachend)

1 Kritische Gemeente IJmond
Oecumenische basisgemeente waar mensen
samenkomen die zich in de bestaande
kerken niet(meer) thuis voelen

Hoe verliep die ontmoeting?

Het is bij mij nog maar een flard. Ik herinner het mij als volgt; hij zat achter mij en ik draaide me om naar hem en hij stelde een vraag. Ik weet absoluut niet meer wat die vraag was maar die ging natuurlijk over de beloningsstructuur, over kapitalisme en socialisme. Ik kan dat ook helemaal plaatsen. Jur heeft in Amsterdam theologie gestudeerd, heel maatschappij-kritisch, heel betrokken. Dat was voor mij ook een belangrijk thema dus daarin herkenden we elkaar. Alleen kon Jurjen het nog iets beter en makkelijker verwoorden dan ik. Jurjen is een ontzettende vrije jongen ook hè die makkelijk op mensen toestapt en contact maakt. Dat is zijn grote kracht. Ook bij Stem in de Stad².

Je zegt: hij is heel open. Was die openheid er vanaf het begin of moest dat groeien?

Ik denk wel dat wij gelijk een klik hadden. Daar ben ik niet bijzonder in hoor want ik denk dat Jurjen dat met meer mensen heeft. Wij zijn nu veel meer verbonden dan in het begin. Dat komt omdat wij zo ontzettend veel hebben meegemaakt in ons leven en wij altijd dicht bij elkaar hebben gewoond. Jurjen heeft sterk meegeleefd toen Ingrid³ ziek werd en is gestorven. Dat maakt natuurlijk wel dat onze verbondenheid sterk gegroeid is in de loop van de jaren.

Makkelijk contact leggen is iets anders dan een intieme relatie hebben met een ander mens

Dat is niet hetzelfde. Maar één van de eigenschappen van Jur is dat hij heel toegankelijk is voor mensen.

Kun je jullie relatie omschrijven?

Vriendschap. Dat vind ik gewoon het belangrijkste woord. En verbondenheid. Ja ik vind Jurjen echt een vriend van mij. We zijn natuurlijk ook collega's. We zijn allebei theoloog. We zijn discussiepartners. Op een heel aantal dingen reageer ik heel anders dan Jurjen. Wij kunnen goed en stevig met elkaar discussiëren hoor, we zijn het niet altijd met elkaar eens. Wel wat de grote lijnen betreft. Als het gaat om het 'Anliegen', hoe je denkt in de theologie, hoe je denkt over de samenleving, de kerk en het geloof, lijken wij veel op elkaar maar Jurjen heeft natuurlijk een heel ander karakter dan ik.

Waarin verschillen jullie?

Hij is een echte ondernemer, dat ben ik veel minder. Hoe hij SidS heeft neergezet is echt aan de ondernemingszin van Jurjen te danken. Hij zag steeds de mogelijkheden en dacht: Kan ik er geld voor vinden? Kan ik er iemand opzetten? Dan gaan we het doen. Jurjen is goed in de grote lijn maar heeft wel eens de neiging om de details uit het oog te verliezen. En je zou kunnen zeggen van mij dat ik teveel naar de details kijk en niet het grote idee heb. Uiteindelijk vul je elkaar aan.

Ja? Neemt hij ook dingen van je aan?

Absoluut. Ja, ha. Ja ik denk wel dat Jurjen echt luistert naar wat ik zeg... dat wil niet zeggen dat hij het altijd ook doet, dat is weer wat anders maar dat is ook logisch en dat geldt omgekeerd ook.

Wat zijn eigenschappen die je later, na verdieping van de vriendschap pas ontdekte?

Iets waar Jur zichzelf ook ontzettend in heeft ontwikkeld; bevindelijk geloven. Hij had het altijd wel in zich maar het is nu veel uitgesprokener. Nu kan het zijn dat de ziekte van Jurjen daar ook een rol in speelt maar voor die tijd was het er ook. De laatste boeken van Jurjen gaan daar eigenlijk allemaal over. Hij heeft een aantal gebedenboeken gepubliceerd en wat ik daar zo mooi aan vind, het is zo ontzettend levensecht. Ik vind de taal van Jurjen niet altijd hele mooie taal maar het is zo authentiek en echt, dat vind ik het belangrijkste.

Bevindelijk geloven?

Bevindelijk geloven is... je herkent dat wel. Jurjen kan het heel jammer vinden als het alleen maar over de maatschappij gaat. Dan zegt hij: *'er is ook nog een andere kant hè, er is ook nog een binnenkant.'* Hij kan zelfs een beetje narrig zijn als mensen dat niet zien of daar geen aandacht aan schenken. Hij was de directeur van SidS maar als hij een vergadering had ging hij eerst even piano spelen en een lied zingen. Voor Jurjen is dat echt heel wezenlijk. Je zou haast zeggen, Jurjen is bezig in zijn leven en zijn werk en al doende bidt hij daar-bij. Ora et labora, hij bidt en werkt. Dat brengt hij zeker in praktijk vind ik. SidS is een maatschappelijke organisatie maar Jur zegt: *'Van maatschappelijke organisaties zijn er honderd. Waar in onderscheiden wij ons? Wij onderscheiden ons omdat*

wij ook geloofsgemeenschap zijn, SidS is ook een soort kerk.' Dat is voor Jurjen heel belangrijk. En dat is het in zijn eigen leven ook. Jurjen zal ook rustig zeggen: 'Ik heb het nodig dat ik stille tijd houd.' Nou, dat klinkt heel evangelisch, een beetje zweverig bijna, maar het punt is nou net dat het bij hem helemaal niet zweverig is. Dat is juist het bijzondere vind ik. Dat hij aan de ene kant een hele diepgaande theologie heeft en aan de andere kant een hele eenvoudige vroomheid. Hij wil dat ook graag overdragen. Dan zegt hij, tegen jullie natuurlijk ook, je hoort het hem zeggen: 'kom op, er is toch nog wel wat meer hè?' Ja dat spreekt mij natuurlijk bijzonder aan. Ik weet niet hoe dat bij anderen is? Jij zult daar toch wel iets van herkennen ook? (Ik glimlach bevestigend. Ik kijk wel beter uit dan in te gaan op deze wedervraag. Veel te persoonlijk, denk ik. Een opvallende gedachte gezien de aard van mijn vragen aan Jan, denk ik. Het is niet professioneel en niet conform de opzet om mezelf nu aan het woord te laten besluit ik) Jij kent je vader natuurlijk beter dan ik maar ik ken hem toch ook vrij goed hoor. In de tijd dat Ingrid ziek thuis was kwam hij iedere dag bij ons koffie drinken. We woonden natuurlijk vlak bij elkaar hè, de Twijnderslaan en de H.J. Koenenstraat. Jurjen had een vast dagritme, hij begon de dag altijd op zijn studeerkamer met stille tijd en studie. Dan koffie en daarna naar SidS. Ingrid zette altijd om 9.30 uur koffie, en vaak kwam precies op dat moment (lachend) het hoofd van Jurjen voor het raam. Dat was echt een hele leuke tijd. Dat heeft hij gedaan totdat Ingrid gestorven is. Ik zie nog zijn breed grijnzend hoofd voor het raam. Dat was voor ons en voor Jurjen zelf trouwens ook een hele belangrijke periode, de hele ziekte en het overlijden van Ingrid.

Wat moet ik me voorstellen bij die gesprekken bij de koffie?

Dat kon gaan over de tuin, het weer, de kerk, alles door elkaar heen. Ik weet dat hij met Gerben Heitink⁴ meer thematisch in gesprek ging. Bij ons loopt het wat door elkaar heen. In de tijd dat Ingrid ziek was heb ik aan Jurjen gevraagd of hij mijn pastor wilde zijn en dan is het weer heel anders. Dan neem je als het ware ook een soort verantwoordelijkheid voor de ander. Nu, op dit moment, heeft Jurjen die vraag aan mij gesteld en voel ik me op een bijzondere manier verantwoordelijk voor hem.

Kun je uitleggen hoe dat in zijn werk gaat, zo'n vraag?

Normaliter heb je als je bij een kerkelijke gemeenschap hoort een wijkpredikant die daar in eerste instantie voor in aanmerking komt als je dat wilt. In mijn leven heb ik heel veel mensen die in Schalkwijk wonen en op een gegeven moment ziek werden opgezocht. Op dat moment wordt zo'n relatie een soort gestructureerde relatie. Je gaat er dan bijvoorbeeld één keer in de week heen en ook dan kan het over de huis-, tuin- en keuken dingen gaan maar je gaat altijd en je richt je heel specifiek op de ander. Hoe gaat het met jou? Hoe beleef je dit nu? Dus dan is er één iemand die dat heel specifiek bij jou aan de orde stelt; hoe voel je dit nou? Wat betekent dit voor je geloof? Hoe sta je tegenover God en de mensen? En daar probeer je dan samen een antwoord op te vinden. Kijk, wij lezen nu samen *Ziek zijn en God*⁵... ik heb het hier liggen, dat heeft Jurjen me gevraagd...

Dat zijn jullie samen aan het lezen?

Ja. Hij heeft het gelezen en ik heb het gelezen. Ik heb het nog niet helemaal uit want aan het einde vind ik het, mwah... ietsje minder maar goed, dat vond hij geloof ik ook. Je kijkt wat je aanspreekt en wat niet. Jurjen is ontzettend belezen. Goh. Daar ben ik maar een kleine jongen bij hoor.

Is dat zo?

Jurjen zei eens een keer tegen mij en ik geloof wel dat het klopt: *'Jij leest preciezer en ik lees breder.'* Jurjen leest heel breed, heel associatief. Hij ziet iets en heeft daar dan zijn eigen gedachten bij en hij associeert ongelooflijk en haalt er van alles bij. Terwijl ik de neiging heb om mij misschien wat meer op de details te richten. Dat levert aardige gesprekken op.

Wat biedt jou troost in tijden van wanhoop of verdriet?

Wat ik van Jurjen en anderen geleerd heb en leer is om zelf ook goed mijn geloofsleven te oefenen. Dat gaat niet vanzelf, dat moet je oefenen. Dat is iets waar Jurjen ook echt in voorgaat door te zeggen: *'je moet zorgen dat je niet droog staat.'* Dat biedt mij troost en de gesprekken bieden mij troost en het feit dat je heel diep met elkaar in het geloof verbonden bent is op zichzelf ook een troost. Ik vind het nu wel heel moeilijk hoor. Dat vind ik wel. Ja. (stilte, emotie)

Is er nooit een moment van God-verdomme?

Is er ook een tekst in het bijzonder die jou troost biedt?

Wij hebben allebei een psalm die wij uit ons hoofd kennen.

Eentje maar?

(lachend) Nou, we kennen er meer maar psalm 121 gaat als volgt:

*Ik sla mijn ogen op naar de bergen. Vanwaar zal mijn
hulp komen? Mijn hulp is van de Heer die hemel en
aarde gemaakt heeft*

Dat heb ik gisteren met Jurjen gebeden en daar kwam ik haast niet uit... (stilte, emotie) nou zie je, dat heb ik dus ook hè... ja, zo is het nu eenmaal. De tranen zitten dichtbij. Ik hoop zo dat Jur nog een tijd heeft maar ik weet ook dat hij heel ernstig ziek is. Die psalm is voor ons allebei heel belangrijk. Wat wij samen delen is dat wij allebei goed thuis zijn in de psalmen. Jurjen zei op een gegeven moment tegen mij: 'Ik ben zo moe.' Toen citeerde ik voor hem de psalm over een kind, op de arm van de moeder. Dat vond Jurjen toen een prachtig beeld, even kijken hoor... (loopt door de studeerkamer op zoek naar boeken, bladert naar citaten) Ja. Dus zo doen wij dat dan hè. Deze was het, psalm 131

*Ik ben stil geworden. Ik heb mijn ziel tot rust gebracht,
als een kind op de arm van zijn moeder. Als een kind is
mijn ziel in mij*

Dus dan verwoordt een psalm wat je voelt. En het stijgt er tegelijk nog een beetje bovenuit.

En hij heeft die woorden dan ook nodig? Het verwoorden?

Ze worden je geschonken. Daar is Jurjen natuurlijk ook theoloog voor. Ook zegt hij: 'al die psalmen die er vanuit gaan dat ziekte een straf van God is, wat een onzin.' Dat vind ik ook. Dus daar zijn we het gewoon niet mee eens. Dan zeggen we; nou, daar denken wij toch anders over. Snap je? (vraagt aan mij) Ik ga er niet vanuit dat jij iedere dag in de psalmen leest?

Nee

Nee. Dat snap ik ook wel en dat doen mijn kinderen ook niet. Ik heb ook tijden in mijn leven gehad dat ik dat niet deed maar het mooie ervan is dat er werkelijk alles in zit. Blijdschap,

verdriet, woede, opstandigheid, onbegrip, gescheld. Als je daar op een regelmatige manier mee bezig bent komt alles een keer voorbij. Ik ben drie weken geleden in het klooster geweest bij de Benedictijnen. Die bidden in drie weken alle psalmen door.

Allemaal?

Allemaal. Ja hee, dat is zeven keer per dag, dat is een klooster hè. Dat is het echte werk. Door die regelmaat komt alles voorbij. Dat is de kracht ervan. En je bent zelf altijd kleiner dan het lied dat je zingt. Je zingt meer dan je misschien zelf waar kunt maken, je trekt je ergens aan op. Dat is denk ik wel wat Jurjen en ik samen delen en waarom we nu deze weg kunnen gaan.

Is er nooit een moment van, God-verdomme?

Nee. Dat is het niet. Wij hebben de vraag gethematiseerd: *'Ben je boos?'* En dan kun je zeggen: *'Boos op wie? Op het leven zelf?'*

Nou, boos is ook een emotie natuurlijk

Ja boos is ook een emotie. Dat is waar. Maar boos veronderstelt bijvoorbeeld dat je onrecht wordt aangedaan. En dat is niet zo.

Maar het kan wel zo voelen

Ja. Ja. Als je nou nu zou zeggen: *'Waarom overkomt me dit?'* Waarom niet je hele leven de vraag stellen: *'Waarom ben ik gezond?'* Jurjen en ik hebben gemediteerd over de vraag: Uw wil geschiede. Over Jezus in Gethsemane. Wat betekent dat nou: *Uw wil geschiede?* Betekent dat nou dat je gewoon je ziekte moet aanvaarden? Of er in berusten? Is die ziekte God's wil? Of kun je het ook anders zien? Als je daar dan samen naar zoekt dan kan ik Jurjen ook iets aanreiken. Jurjen stelt de vraag zo: *'Wat wil God nu dat ik doe?'* Bijvoorbeeld dat hij levenstekens schrijft. Of bijvoorbeeld dat hij toch probeert om er zo goed mogelijk voor jullie te zijn. Of om een mens te zijn met wie je toch op een hele kostbare manier blijft leven, snap je?

Dat zijn concrete antwoorden vind ik. Het antwoord op zo'n type vraag kan ook heel erg een abstractie blijven

Ja. Dat is niet de bedoeling. De bedoeling is dat het concreet wordt.

Is er muziek die jou dierbaar is waar je ook troost uit haalt?

Ja natuurlijk. En ook daarin lijken we op elkaar want we houden allebei van klassieke muziek, van Engelse koorzang. Maar dat is puur toeval. Waar ik naar luister zijn de missen. Ja. Ik kan zo iets opzetten als je wilt.

Goed idee. Wat heb je recent nog geluisterd?

Wat ik net nog heb geluisterd is de *Actus Tragicus* van Bach maar dat is wel een beetje droevige muziek hoor. Ja, dan ben ik in zo'n stemming. Hij staat hier ergens... hier heb je 'm, *Actus Tragicus*. Ja.

Actus Tragicus. Dat zegt het al he?

Ja. Ja. Ja. Nou ja. Ja. Dus dat is dan ook... (Jan zoekt naar woorden en probeert zijn tranen weg te slikken)

Zullen we een stukje luisteren?

Nou ik zal even kijken. Eeehm. Dan neem ik denk ik even nummertje drie *In deine Hände befehl ich meinen Geist*, zo mooi... *In deine Hände*, dat is track 14. (samen luisteren we naar de muziek) *Du hast mich erlöst*. Je hebt me verlost. Gij hebt mij verlost. Het is ook een psalm. Even kijken hoor... *In uw handen leg ik mijn leven Heer trouwe God u verlost mij*. Dat is psalm 31. En dit komt natuurlijk ook voor in het lijdensevangelie. *Heden zult Gij met mij in het paradijs zijn* en dat is ja, ja. (in muziek neemt de zanger het van ons over) *Im Paradies, im Paradies*. Ja voor Jurjen is dit nu natuurlijk heel belangrijk hè. Kijk, wat Bach doet met zijn cantates is dat hij overal Bijbelteksten pakt en daar speelt hij dan mee. En bij deze tekst *in deine Hände* laat hij een andere tekst er doorheen spelen *Heden zult u met mij in het Paradijs zijn* wat Jezus tegen de moordenaar aan het kruis zegt. Daar mediteert hij dan als het ware zelf over en dan zegt hij; *Ik ga in vrede heen want de dood is mij een slaap geworden*. (stilte, emotie) Ja dat is het. Kijk hier begint het ook hè *Gottes Zeit ist die allerbeste Zeit* en dan *Heer leer ons bedenken dat wij sterfelijk zijn*... Maar dat is typisch deze cantate, zo zijn ze niet allemaal, je hebt ook *Wachet auf* en dat is heel wat andere muziek weer (lacht) maar ja jij vroeg aan mij wat heb je de laatste tijd geluisterd en dat was toevallig dit.

Toevallig

Nee, nee natuurlijk niet toevallig. Dit is wat natuurlijk nu weer heel erg leeft in deze periode met Jurjen. Wat ik nog wil zeggen is dat hij ons daarin zo geweldig voorgaat want hij geeft ons nu allemaal levenstekens. Ik vind dat hij daar zo ontzettend inspirerend zichzelf laat zien maar ook als het ware, vind ik, ons allemaal voorgaat in hoe je zoiets kunt beleven. Dat is ontzettend knap. Ik bedoel, ik weet heus wel dat hij het soms hartstikke moeilijk vindt, maar toch schrijft hij het op en stijgt daarmee boven zichzelf uit. Dat is heel belangrijk want Jurjen gunt ons daarmee ook een blik op de weg die hij gaat. Hij is ook mijn gids en onze gids daarin, hoe hij dat doet. Het is ook genade zou je haast kunnen zeggen, een gift die Jurjen ontvangt en ook weer weggeeft als hij zegt: *‘Wat wil God nou?’*

Amsterdam, 15 januari 2013

Aan mijn vader

En zo delen wij dezelfde taal
die hard en kaal een verhaal opdringt
waarin het moeilijk schuilen is
Geef mij maar een roman
Maar waar denk jij
dat alle grote schrijvers naar op zoek gingen toen zij
begonnen aan hun eerste zin?
Een Sprookje?

Zodra de retoriek tekort schiet
kijk jij naar boven en ziet
de hemel
Zodra de retoriek tekort schiet
kijk ik naar beneden en heb hoogtevrees
En als ik dan naar boven kijk
duizelt mij dezelfde diepte
Het lijkt niet uit te maken wat ik kies
Uit mijn ooghoek zie ik dat jouw blik naar boven
tegelijk een buiging is
Ik weet niet meer wat boven is of onder
maar belangrijker nog
weet jij dit wel?
zo niet dan zou je zomaar kunnen vallen
Ik schreeuw dat ik kies voor klimmen en zet de eerste stap
om dichterbij jou te komen
Ik zie dat je twijfelt maar ik verzeker je

We zijn verdwaald maar alleen door te klimmen
gaan we omhoog
als we ons maar
naar daar bewegen
komen we vanzelf de gids weer tegen
en stotteren we straks samen
hoe mooi het uitzicht is
en dat we echt goed moeten kijken
zodat we straks beneden
ook de weg nog weten

Sara Beumer

Levensteken 5 3 februari 2013

Beste familie, vrienden en vriendinnen,

Allereerst een mooi bericht over Stem in de Stad. Mijn opvolging is rond, Ranfar Kouwizer wordt de nieuwe pastor. Op 1 april a.s. gaat hij beginnen. Dat is goed voor de continuïteit van SidS. Er breekt een nieuw tijdperk aan, mijn taak zit erop. Op hetgeen ik samen met vele anderen heb opgebouwd kan Ranfar nu verder bouwen. Ik zal het allemaal met grote interesse en vol vertrouwen vanuit de luwte volgen. Mijn dank gaat uit naar de sollicitatiecommissie. Wat veel werk is het geweest! En naar het bestuur dat zoveel heeft gedaan en nog doet. En naar het team dat de zaak zo goed draaiende houdt. Natuurlijk, ik wil niet verhehlen dat ik ook tranen voel branden, tranen die ook komen als ik mijn omstandigheden onder ogen zie. Dat ik niet nog lekker halftime werk en ter afsluiting mijn afscheid vier. Het viel me allemaal zo rauw op het dak. Maar gelukkig gaat het redelijk goed me. We hebben een goede week achter de rug en zaterdag zijn we lekker uit geweest. Vrienden en vriendinnen staan klaar om me naar de VU¹ te rijden. Ik ervaar jullie als engelen die me er met liefde doorheen loodsen. Medisch: woensdag a.s. ben ik op de helft van de bestralingen en donderdag begint de derde chemo met opname in het KG². Daar zie ik tegenop, omdat het de dagen erna een gevecht is tegen de misselijkheid en ook de moeheid zal waarschijnlijk toenemen. Ik eet goed en werk onder begeleiding van mijn fysiotherapeut aan mijn conditie. Misschien goede uitgangspunten voor de tweede helft van de behandelingen die ik deze week inga.

Kennen jullie 'het mechaniek van de ontroering?' Het is een begrip van de door mij geliefde dichter Rutger Kopland³. In mijn woorden: in ons zit een soort 'snaar' die letterlijk geraakt wordt als een bepaalde ontroering ons treft. Je kent het wel, opeens schiet je vol. Dat kan op velerlei manieren en ieder mens heeft een geheel eigen 'snaar'. Die gaat trillen als je bijvoorbeeld heel mooie zinnen leest, of wandelt in de natuur. Muziek die je mooi vindt is bij uitstek een instrument van ontroering.

¹ Het VU Medisch Centrum is een academisch ziekenhuis in Amsterdam, verbonden aan de Vrije Universiteit

² Het KG is de afkorting voor het Kennemer Gasthuis, een ziekenhuis in Haarlem

Muziek gaat niet langs beredeneerde wegen, maar landt rechtstreeks in het hart. Voor mij gebeurt dat bijvoorbeeld bij het eerste pianoconcert en de nocturnes van Chopin, de impromptus van Schubert, het vijfde pianoconcert van Beethoven, de passiemuziek van Bach etc. Bij het luisteren ernaar treft mij steeds weer opnieuw de ontroering. Diep van binnen ervaar ik dan dat ons/mijn leven zó bedoeld is: zo mooi, zo vol van zin, zo aangeraakt, zo diep. Grote kunstenaars als genoemd zijn voor mij bodes (engelen) van Boven, alsof ze even een blik is gegund in het hart van God en dat aan ons doorgeven. In de steriele gangen van het immense VU-gebouw passeer ik elke keer het stiltecentrum, dat ik ook nogal 'clean' vind. Maar mijn blik wordt getrokken naar de Maria-lcoon. Haar milde gelaatsuitdrukking kijkt me liefdevol aan, mijn snaar van ontroering wordt getriggerd, ik huil. Om de wereld, om mijzelf, om alles wat niet goed is. Omdat ik zoveel in Chevetogne⁴ kwam (en hopelijk nog zal komen) sla ik automatisch Oosters-orthodoxe kruistekens op mijn borst en buig voor de Heilige. Dankbaar ben ik voor deze religieuze ontroering, steeds opnieuw. De ontroering draagt me naar een heilige plaats in mij waar het Levensgeheim wil wonen. Dat het ons niet zal verlaten in de donkere nachten die we allemaal kennen, dat is mijn bede. Voor jullie allemaal een fijne week toegewenst, Hartelijke groet, ook namens Wil, Jurjen

³ Rutger Kopland (1934–1912)
Schrijversnaam van psychiater
R.H. van den Hoofdakker

⁴ Chevetogne
Klooster in de Ardennen

Nel Versluis

1937

1987 – heden
Vrijwilligster en gastvrouw in het
aanloopcentrum van Stem in de Stad

Jurjen en ik voelden
ons thuis bij elkaar

Als Nel voor me staat kan ik bijna niet anders dan registreren hoe klein ze is. Wij kennen elkaar wel dus wist ik het al en toch valt het mij weer op. Ik kan me goed voorstellen dat de gasten van het aanloopcentrum op hun gemak zijn in haar gezelschap. Ze is vrolijk op een rustige manier en heel aardig. Nel stelt veel vragen over mijn vader, vraagt hoe het met hem is, fysiek en mentaal. Ik weet dat ik mijn woorden zorgvuldig moet kiezen. Naast de levenstekens ben ik voor Nel en de andere mensen die ik spreek voor het boek vaak de enige bron van informatie. Alleen mijn moeder, mijn zusje en ik kennen de situatie van dag tot dag, van moment tot moment. Ik vind het lastig om dit samen te vatten en vraag me weer af: Wat is bekend? Wat stond er in het laatste levensteken? Wat is er gebeurd in de tussentijd? Ik merk dat ik Nel gerust wil stellen. Ze kijkt me vragend aan. Ik merk dat ik mezelf gerust wil stellen. Hoeveel zorgen moet je delen voor je aan een interview begint? Niet teveel. Ik wil het verhaal van Nel graag horen en zij wil het graag vertellen, dat is ons uitgangspunt, hier en nu.

Wat is het eerste dat in je opkomt als ik de naam Jurjen Beumer noem?

Een inspirerend mens.

Wat is nog meer kenmerkend?

Een lieverd. Ik ken hem al heel lang. Vijfentwintig jaar bijna. We hadden een klik vanaf het begin, toen ik nog niet bij Stem in de Stad¹ werkte.

Hoe was jullie eerste ontmoeting?

Ik heb hem voor het eerst ontmoet in de Immanuelkerk in Haarlem Noord. Dat is mijn vaste kerk en daar preekte hij af en toe. Jurjen en ik spraken elkaar na de dienst en hij vroeg of ik wilde komen helpen bij het aanloopcentrum dat pas was opgestart. Ik heb hem gezegd dat ik als vrijwilligster bij het aanloopcentrum² zou komen zodra ik gestopt was met mijn baan. Dat heb ik gedaan. Jurjen en ik voelden ons thuis bij elkaar. Hij was heel amicaal. Dan legde hij een arm om je schouder en zei hij tegen de anderen: *'Dit is mijn vriendin en zij komt ook bij ons werken.'* Zo deed je vader dat. Ik heb echt heel goede herinneringen aan Jurjen en de tijd dat hij hier, bij SidS, was.

Zijn jullie generatiegenoten?

Nee ik ben tien jaar ouder. We schelen precies tien jaar. Maar dat leeftijdsverschil heb ik nooit zo gevoeld.

Kun je de begintijd van het aanloopcentrum omschrijven?

Het aanloopcentrum zat toen nog op de Gedempte Oude Gracht. Ik was één keer in de week gastvrouw. Ik had altijd de woensdagmiddag en dat is al die jaren zo gebleven. In het begin kwamen de gasten voorzichtig naar binnen en keken eens om de hoek. In het begin alleen maar mannen, later kwamen er ook twee vrouwen. Het was heel bijzonder. Het was kleinschalig en als er tien mensen waren geweest zeiden we: *'nou, het was best druk.'* Achter had je een rookruimte en voor mocht er niet gerookt worden dus je pendelde een beetje heen en weer. Je had gesprekken met de gasten. Er kwamen mensen binnen met problemen, met verdriet, allemaal hadden ze een verhaal. Het viel me op dat mensen zo meteen hun hele levensverhaal aan je vertelden terwijl ik toch helemaal vreemd voor ze was. Wat me het meest is bij gebleven van die beginperiode is dat ik na een gesprek vaak dacht: nou, daar moet toch wel een

² Het aanloopcentrum – Huiskamer van Stem in de Stad waar mensen welkom zijn voor een kop koffie en een gesprek

¹ Stem in de Stad (SidS) Oecumenisch diaconaal centrum in de binnenstad van Haarlem waar Jurjen pastor-directeur van was

oplossing voor te vinden zijn? Ik zei het niet maar ik dacht het wel. Al snel kom je erachter dat een heleboel mensen al zoveel achter de rug hebben. Van instantie zus naar hulpverlening zo, die mensen hadden helemaal geen zin om bij ons dat soort dingen aan te kaarten. Ze waren bij ons gewoon welkom en als ze wilden praten dan deden we dat en als ze het niet wilden dan hoefde het ook niet. Vaak hadden we gewoon een gezellig huis-kamergesprek met een groepje en omdat er niet zoveel mensen zaten kon dat ook. De mensen voelden zich op hun gemak. Er was eens een gast die tegen mij zei: *'Jullie zijn de structuur in mijn leven want als ik hier niet meer terecht kan dan kom ik mijn bed niet meer uit.'* Zo blij waren de mensen dat ze gewoon iedere dag bij ons binnen konden lopen.

Welke mensen liepen bij jullie binnen?

Destijds veel verslaafden. Dat kon toen nog allemaal. Er was nog geen verslaafdenopvang in Haarlem dus die kwamen ook allemaal bij ons. Mensen met psychische problemen die gewoon even de weg kwijt waren. Eenzame mensen vooral. Mensen die thuisloos waren, wel een huis hadden maar het thuis niet konden uithouden, zich thuisloos voelden. Of ze hadden verdriet om kinderen die verslaafd waren. En dan viel het me op dat ze ook echt iedere dag kwamen. We waren van 11.00 tot 16.00 uur open. Later hebben we dit veranderd en zijn we tussen de middag dicht gegaan omdat we het ook goed vonden als de gasten even naar buiten moesten. Even naar huis of even wat boodschappen doen. In het begin kwam ik 's middags in een bestaande groep. Dat was nooit zo prettig. Dan zat de ochtendgroep er nog met de ochtendmedewerker en dan moest je het overnemen. Dat vond ik veel moeilijker dan wanneer je zelf begint met een groep. Dus ik was heel blij met de nieuwe tijdsindeling.

Had jij ervaring in dit werk?

Ik had geen ervaring met deze specifieke doelgroep maar ik ben cultureel sociaal werker geweest en heb twintig jaar bij een buurthuis gewerkt op het Leidseplein in Haarlem. Daar kwamen ook allerlei mensen binnen dus het was niet zo'n grote overgang voor mij. Ik heb geen moeite om een gesprek aan te gaan. Alleen als mensen niets willen zeggen vraag je je soms af: oh jee, hoe pak ik dit aan?

Hoe zou je de verhouding omschrijven tussen jou als gastvrouw en de gasten van het aanloopcentrum?

Ja, dat is best wel ingewikkeld soms. Je moet zorgen dat je er niet teveel in meegaat. Daar had ik al een negatieve ervaring mee voordat ik bij het aanloopcentrum begon. Je staat open voor de verhalen en ik neem heus wel eens een keer iets mee naar huis waar je dan 's avonds over doordenkt maar ik probeer wel afstand te bewaren. De gasten mogen me alles vertellen maar ik vertel bijvoorbeeld niet zoveel over mezelf. Je mag jezelf niet helemaal mee laten slepen want dan houd je het niet vol. En als je toen vergelijkt met nu... vanmiddag waren er negenenveertig mensen in het aanloopcentrum hier, aan de Nieuwe Groenmarkt. Dan heb je veel gesprekken, met diverse mensen. Je kent er een aantal heel goed omdat zij van het allereerste begin af aan met je mee zijn gegaan en jij met hen. Maar het blijft moeilijk. Om een voorbeeld te noemen: in het aanloopcentrum kwam vaak een vrouw die ziek was. Zij had kanker maar daar mocht ik met niemand over praten. *'Dan komt iedereen de hele tijd aan me vragen hoe het gaat'* was haar argument en dus wilde ze altijd even apart zitten om erover te spreken. Dan lijkt het natuurlijk of we iets te verbergen hebben, dat is best lastig. Pas vlak voor haar overlijden mocht ik iedereen vertellen wat er aan de hand was. Dat heb ik in overleg met Jody en je vader gedaan. Jurjen is ook bij deze vrouw langs geweest aan haar sterfbed. In een situatie als deze word je meegezogen en dan kun je niet meer terug. Dat moet je wel aankunnen. Maar ik kan veel aan en ik heb ook een man thuis die inmiddels veel van de gasten weet en dat scheelt wel, dat er thuis iemand is om mee te delen als er iets ergs is gebeurd.

Hoeveel gasten heeft het aanloopcentrum nu gemiddeld?

Nu zijn het er zo gemiddeld vijftig of zestig per middag. (lacht) Ja, dat is heel druk. Op woensdagmiddag is het diaconaal spreekuur boven. Mensen die naar het spreekuur willen hollen naar binnen want dan staan ze boven aan de lijst. Dat gaat vaak om het invullen van papieren en zo en terug begeleiden naar hulpverleners. Of gewoon ze een beetje op weg helpen, de praktische kant. Er komen ook iedere keer weer nieuwe gasten bij. En soms zie je mensen een paar jaar niet en dan zijn ze er weer. Het is heel afwisselend en ik vind het heel boeiend. Je krijgt er zelf heel veel van mee vind ik. Het verrijkt je wel. In het begin dacht ik wel eens: tjee, er is ook niets nodig of je zit aan de verkeerde kant van de

streep hè. Gasten vertellen je hoe het gelopen is in hun leven. Een beetje pech met je gezondheid, je huwelijk loopt stuk, je verliest je baan en dan kan het zomaar mis gaan. Een glaasje te veel en dan gaat het soms zo de verkeerde kant op. Ik wil niet zeggen dat het mij nooit zou gebeuren. Dat heb ik hier wel geleerd. Dat die mogelijkheid er denk ik voor ieder mens in zit. En dan ligt het er natuurlijk aan of je een kring van mensen om je heen hebt die jou opvangen mocht er iets misgaan. Ik ben in de gelukkige omstandigheden dat ik dat heb maar als je dat niet hebt... dus ik wil me nooit verheffen boven iemand door te zeggen dat het mij nooit zal gebeuren. Je leert altijd van mensen, hoe hun leven in elkaar zit en hoe ze soms uit de prut er weer helemaal boven op komen. Dat treft me dan ook altijd weer dat iemand die zo diep in de put heeft gezeten, en zo zijn er hier natuurlijk heel veel voorbeelden, dat ze toch de moed hebben en de kracht om er weer bovenuit te komen. Dat vind ik geweldig, mensen hebben zóveel veerkracht.

Hoe was de samenwerking met mijn vader?

Jouw vader zat altijd vol met nieuwe plannen. Hij had altijd zijn blik op nieuwe dingen gericht. Hij was er heel goed in om mensen daar in mee te nemen en dat heeft hij ook met mij gedaan. Vanwege fysieke klachten kon ik niet meer zo vaak naar lezingen. Dan zei Jurjen: *'oh maar daar moet je bij zijn'* en dan zei ik: *'ja, maar dat gaat gewoon niet 's avonds.'* *'Dan komen we je wel ophalen,'* besloot hij dan. Hij wilde je er altijd bijhouden. Het liefst had hij de hele kudde bij elkaar om dingen door te geven. Ik kon heel goed mee met zijn gedachtegang maar we hadden ook wel meningsverschillen.

Waarover?

Over de uitvoering. Over het personeelsbeleid bijvoorbeeld. Je moet oppassen dat je vrijwilligers niet te zwaar belast. SidS groeide heel snel. Als er steeds een afdeling bij komt moeten er wel genoeg vrijwilligers genoeg zijn die dat allemaal kunnen opvangen. SidS werd een bedrijf terwijl het in het begin bijna een soort familiegebeuren was. Soms moet je dan bij jezelf een knopje omzetten omdat je eigenlijk denkt: vroeger was het gezelliger, kleinschaliger, leuker, moet dat allemaal zo, die veranderingen? Een bedrijf runnen is iets anders dan iets op touw zetten. Ik heb wel het idee dat het voor Jurjen moeilijk is geweest om daar leiding aan te geven.

Mensen hebben zóveel veerkracht

Waar merkte je dat aan?

Ik denk dat Jurjen een hele goede pastor en geestelijk begeleider was maar in de praktijk... ik zeg niet dat hij het verkeerd deed maar... ik denk dat leiding geven een hele andere kant was. Als je opeens zeven of acht man personeel hebt die je moet begeleiden en waar je alles van moet weten dan komt er zoveel meer bij kijken. Ik vroeg me ook wel eens af of het hem misschien belemmerde in zijn geestelijke inspiratie. Hij was natuurlijk ook een boekenschrijver, dat deed hij ook nog allemaal even tussendoor, en dan zo'n hele zaak hier runnen... Ik heb me wel eens afgevraagd of het niet te zwaar en teveel was om dat allemaal te blijven doen. Misschien had hij nog andere dingen gewild die niet meer zo makkelijk gingen omdat die zakelijke kant er bij kwam. Wanneer hij langskwam op onze scholingsdagen kon hij het team enorm inspireren met een mooie lezing over compassie of identiteit. Dat was die andere kant, de pastorale kant. Wij voelden ons dan weer helemaal opgepept. Dat deed hij geweldig.

Hebben jullie samen ook bijzondere momenten meegemaakt?

(denkt na) Ik heb tuberculose opgelopen, hier, in het aanloopcentrum. Via de GGD en de RIVM hoorde ik uiteindelijk door wie ik was besmet. Dit is heel toevallig bekend geworden. De man in kwestie had een paar jongens in een coffeeshop besmet en mij. Hij was regelmatig te gast in het aanloopcentrum en er mankeerde hem steeds iets maar hij heeft nooit gezegd wat. Hij had open long tbc. Een aantal jaren na zijn bezoek kreeg ik veel pijn in mijn rug. Toen bleek dat een bacterie via mijn bloedbaan in mijn ruggenwervel was gaan zitten, tuberculose. Ik ben drie maanden in het ziekenhuis geweest. Het zat twee derde in mijn ruggenmerg dus ik had nog net geen dwarslaesie. Ze hebben twee pennen in mijn rugwervels gezet omdat twee wervels gewoon verdwenen waren. Naast mijn eigen predikant, René van der Rijst, heeft Jurjen mij ook veel bezocht in die tijd. Ik had hem echt nodig. Het was een verdrietige periode, een moeilijke periode waarin ik veel steun aan hem had. Hij nam vaak boekjes voor me mee. Jouw vader voelde zich verantwoordelijk omdat ik de besmetting bij SidS had opgelopen. Hij heeft het zich heel erg aangetrokken. Ik kon dat niet echt van hem wegnemen want zo voelde hij dat. Ik weet nog heel goed dat ik hem belde toen ik wist hoe het zat. Hij kwam meteen naar me toe en moest zo ontzettend huilen. Daarnaast wil ik een vrolijk moment delen. Jurjen heeft gezorgd dat ik een lintje kreeg.

Toen ik twintig jaar bij SidS was heeft iemand dat geopperd en kennelijk vonden ze met elkaar dat het nodig was. Ook vanuit mijn kerk waar ik vijftig jaar vrijwilligerswerk heb gedaan. Anderen beoordelen dan of het toekennen van een lintje terecht is en dat is gelukt. Daar was je vader ontzettend trots op. Het was een grote verrassing op het feest ter ere van het vijfentwintig jarig bestaan van SidS. (lacht) Ik wist niet wat me overkwam, ik schrok verschrikkelijk. Ik heb benadrukt dat het teamwerk is maar zij hebben mij er uitgelicht. Ook omdat ik gebleven ben denk ik. Na de ontdekking van de tuberculose besmetting zeiden veel mensen tegen mij: *'Nu ga je daar toch zeker wel weg hè? Je gaat toch zeker niet terug naar SidS?'* Weggaan bij SidS is nooit bij me opgekomen. Ik had het gewoon nodig. Vooral na die ziekte ontdekte ik dat ik het hier helemaal niet missen kon. Ik heb zoveel steun ontvangen. Dat merk jij nu zelf, bij je vader, alles wat je van andere mensen aan steun ontvangt. Dat is geweldig. Dat heb ik ook ervaren en dat geeft je moed om de boel weer op te pakken. Ik wilde juist weer hier aan de slag. Het feest rond die onderscheiding was heel mooi, toen moest je vader weer zo huilen.

5 Ramses Shaffy (1933–2009)
Nederlands chansonnier
en acteur

Bij jou komen nu ook die tranen weer naar voren

Ja. Als ik daar aan denk. Het was een prachtig moment.

4 Bidden, het meest intieme gesprek (2008) Ten Have

Waarin vonden jullie elkaar niet?

Je vader had, als hij hier was, ook wel eens iets vluchtigs. Dan kwam hij bijvoorbeeld beneden in het aanloopcentrum en dan kwam hij even bij een gast zitten waar ik mee zat te praten. Zo'n gast gaat dan iets aan je vader vragen. En dan zag ik zijn ogen schieten. Dan concentreerde hij zich even niet op die gast. Dan zag ik hem overal kijken en zei ik: *'Jurjen, er wordt daar iets aan jou gevraagd. Wil je nu alsjeblieft even luisteren?'* Dat soort dingen konden we goed tegen elkaar zeggen. Hij wil heel veel zien, horen en meemaken en dan is er niet die concentratie voor die ene persoon die echt zijn aandacht vraagt. Dan had hij weinig geduld soms, voor dat moment. Herken je dat?

3 Levenstekens – E-mails die Jurjen verstuurd tijdens zijn ziekte periode naar mensen van Stem in de Stad en naar familie en vrienden

Die ongeduldigheid? Ja

Dan wil hij gewoon teveel en heeft hij niet de rust om ergens even de tijd voor te nemen. Niet altijd maar soms. Maar we hadden een heel open contact en als ik hem ergens op wees dan accepteerde hij dat ook.

Wat biedt jou troost in tijden van wanhoop en verdriet?

Als ik verdrietig ben dan heb ik mensen nodig. Ik ben niet een persoon... laat ik het maar gewoon zeggen zoals ik het voel... die gaat zitten bidden of zo. Ik denk dat ik het van mensen moet hebben. En wie die mensen stuurt dat is dan een vraag of een zekerheid. Dat kun je invullen. Ik heb me tijdens mijn ziekte soms ook heel erg alleen gevoeld, heel erg eenzaam. In ziekenhuizen heb je niet altijd mensen om je heen die gevoelens met jou delen. Zakelijke zorg. En dan ben ik blij dat er vrienden zijn, familie, kinderen. Dat heb ik dan heel erg nodig. Dan trek ik me op aan mensen en dat is wat mij dan troost geeft.

En jij vindt het niet nodig om, zoals mijn vader dat doet, God daar in te benoemen?

Nee. Ik weet nog wel dat we lezingen hadden waar we later over napraatten. *'Ik kan daar echt niet in mee hoor Jurjen,'* zei ik dan, waarop Jurjen kon antwoorden: *'Ik zeg dat hier nu wel allemaal maar dan ben ik straks thuis en denk ik, wat heb ik allemaal gezegd?'* Bij hem zat er dus ook die twijfel: *'Wat ik hier zeg, voel ik dat ook van binnen allemaal zo?'* Ik denk dat heel veel mensen dat hebben. En dat merk ik ook in zijn Levenstekens³. Hij benoemt God maar heeft ook grote vragen en dat laat hij open. Ik vind het zo eerlijk dat hij in die Levenstekens deze gevoelens van angst en twijfel ook toont. Dat zou helemaal niet hoeven. Soms weet hij het ook niet meer maar hij grijpt altijd weer naar het geloof in een God die er uiteindelijk voor hem is.

Is er een tekst die jou speciaal dierbaar is?

Je vader heeft een boekje geschreven over bidden⁴ en dat heeft hij aan mij opgedragen. Hij heeft vooraf gevraagd of ik dat wilde en zei daarbij: *'Er komt ook een tekst bij maar ik vertel nog niet welke.'* Het was die regel van Ramses Shaffy⁵: *'Bid, werk, huil'...* ken je het?... ik weet de volgorde niet precies... *'werk en bewonder'...* er zit nog wat tussen geloof ik...

Zing, Vecht, Huil, Bid, Lach, Werk en Bewonder

Met deze tekst droeg Jurjen dit boekje aan mij op en ja, daar zit alles in.

Lieve allemaal,

Deze mail stuur ik namens Jur. Afgelopen donderdagavond is hij onverwachts opgenomen in het Kennemer Gasthuis. Bij nader onderzoek bleek hij een beginnende longontsteking te hebben. Bovendien had hij uitdrogingsverschijnselen en een te lage bloeddruk. Vanwege alle chemo en de bijkomende griep is zijn weerstand tot het nulpunt gedaald. Hij ligt nu alleen op een kamer en er mag geen bezoek bij, behalve ik. Het was een heftige avond maar we zijn heel blij dat hij in goede handen is en goed in de gaten wordt gehouden.

Vanmorgen had ik hem aan de lijn en toen klonk hij weer ietsje beter, hopelijk knapt hij snel weer op en mag hij weer naar huis.

Het einde van de behandeling is nu toch in zicht, de chemokuren zijn klaar en de bestraling duurt nog een week.

Ik beseft dat de chemo en de bestraling nodig zijn om de kanker te bestrijden maar het is wel een extreem zware aanslag op je lijf en leden, een zware en ook eenzame weg. Maar mijn lieve Jur slaat zich er dapper doorheen, gesteund door jullie warme aandacht en door zijn vrouwen op God.

Veel liefs,
Wil

Jody van der Velde

1969

2008 – heden
Coördinator aanloopcentrum
Stem in de Stad

Zijn enthousiasme
is overrompelend

Wij ontmoeten elkaar op de oude werkkamer van mijn vader bij SidS. Een prima kamer, niets bijzonders. Een beetje leeg nu. Twee ingepakte dozen op de grond in de hoek en wat losse spullen. De computer, printer en telefoon zijn nog aangesloten en wachten op hun nieuwe gebruiker, de opvolger van mijn vader. Jody en ik weten niet precies wat we van elkaar kunnen verwachten. Ik vind het mooi hoe Jody de kat uit de boom lijkt te kijken maar zou dit graag doorbreken voordat we beginnen. De sfeer is formeler dan nodig en ik vraag me af waar dit aan ligt. Ik stel het interview nog wat uit en vraag mij hardop af waar dat zoemende geluid toch vandaan komt. Ik kruip onder het bureau en trek alle stekkers los. Terwijl ik wat onhandig weer omhoog kom maak ik een paar flauwe grappen. Jody is zo lief hier hartelijk om te lachen.

Wat is het eerste dat in je opkomt als ik de naam Jurjen Beumer noem?

Enthousiasme.

Wat is nog meer kenmerkend?

Kenmerkend is dat hij charismatisch is, zijn hart volgt en daar volledig voor gaat. Zijn enthousiasme is overrompelijk. Hij kan het goed overbrengen en verwacht van anderen dat ze met dezelfde overgave meegaan in zijn idee of plan. Hij kan het niet altijd goed hebben als zijn enthousiasme niet beantwoord wordt. Ik denk dat hij door zijn enthousiasme soms werkelijk niet snapt dat anderen er misschien anders tegenaan kijken. (lacht) Hij denkt groot. Stem in de Stad¹ is alleen maar zo groot geworden omdat Jurjen heel groot kan denken. Hij heeft een soort kinderlijk vertrouwen in het slagen van zijn plannen. Hij laat zich niet afschrikken door alle mitsen en maren en onzekerheden. Hij weet zich te richten op de positieve dingen. Hij ziet de onzekerheden wel maar benoemt ze niet altijd. Hij heeft een duidelijke visie en is al die jaren hier in de pioniersfase gebleven. Altijd maar weer vernieuwen. Altijd weer dingen uitvinden. En dat is fantastisch maar het is voor een team natuurlijk ook wel vermoeiend. Als er iets moeilijk was dan was het om aan Jurjen duidelijk te maken: even niet, even op de rem, pas op de plaats. Dat was bijna niet te doen. Om een voorbeeld te geven: SidS organiseert fantastische lezingen en filmavonden. Jur begrijpt het niet als je daar niet altijd bij aanwezig bent. Het is toch inspirerend? Voor hem is SidS een 'zijns' beroep want SidS is zijn leven. Naast zijn gezin maar dat loopt door alles heen. Voor ons als werkers is dat anders. John Oomkes schreef in het Haarlems Dagblad dat we als team van SidS zeven dagen per week, vierentwintig uur per dag actief zijn voor de mensen in nood in Haarlem. Ik dacht: man, gelukkig niet. Dat kan natuurlijk niet. Dan gaan we er allemaal aan onder door. Maar, ongetwijfeld zal Jurjen het beeld hebben gegeven dat we dat doen.

Hoe zou je de relatie tussen het team en Jurjen als leidinggevende omschrijven?

Hij is een goede samenbinder. Als iemand ergens mee zit of het loopt spaak dan is hij er heel goed in om dat op te vangen en ruimte te maken om daar over door te praten en te kijken hoe je verder kunt. Dat is zijn pastorale functie binnen het team.

2 Het aanLoopcentrum – Huiskamer van Stem in de Stad waar mensen welkom zijn voor een kop koffie en een gesprek

1 Stem in de Stad (SidS) Oecumenisch diaconaal centrum in de binnenstad van Haarlem waar Jurjen pastor-directeur van was

Hoe kennen jullie elkaar?

Ik werk als coördinator van het aanloopcentrum² en gedeeltelijk voor de afdeling Religie, Cultuur en Spiritualiteit. Jurjen is de directeur, mijn baas.

Weet je nog het moment van de eerste ontmoeting?

Ja, dat was bij mijn sollicitatiegesprek. Toen ik werd uitgenodigd voor een tweede gesprek vroeg Jurjen mij een half uur eerder te komen. Hij wilde me eerst alleen spreken voordat we aan de tweede ronde begonnen. Dat vond ik wel grappig. Ik dacht: dit is DE Jurjen Beumer. Dat was nogal spannend. Hij is natuurlijk wel iemand om tegen op te kijken.

Waarom was hij voor jou DE Jurjen Beumer?

Door alle boeken die hij geschreven heeft. Omdat het werk van Jurjen en zijn visie op diaconaat besproken werd tijdens mijn studie theologie. En als directeur van zo'n mooie plek als SidS, ja dan ben je gewoon iemand.

Is dat beeld veranderd?

Ja. Ik zei u tegen hem. Dat vond hij vreselijk. Want hij was niet oud, vijf jaar geleden niet en nu nog niet. Hij is ook gewoon ijdell. Op een gegeven moment hadden we foto's nodig voor de Nieuwsbrief. Daar moesten een paar foto's in van collega's en van Jurjen. Heidi, onze huisfotograaf, kwam daarom langs om snel even een paar foto's maken bij SidS. Maar Jurjen ging naar een fotostudio en kwam terug met een lading portretfoto's (Jody imiteert diverse poses) zo en zo en zo en zo. Daar konden we hem ongelooflijk mee plagen.

Welk moment samen zal jou altijd bijblijven?

Een moment dat ik niet snel zal vergeten is het huwelijk van twee gasten van het aanloopcentrum, Manny en Bertus. Deze twee oudere mensen, die inmiddels overleden zijn, kenden elkaar al heel lang en gingen eindelijk trouwen, gratis, hier in het Gemeentehuis in Haarlem. Wij hadden een goede band met ze want ze zaten hier bijna iedere dag. We boden hen aan om na de plechtigheid in het Gemeentehuis bij SidS in het aanloopcentrum koffie en taart te delen en vroegen of ze het leuk zouden vinden als er nog iets gezegd werd. *'We hebben hier ook een dominee, Jurjen, dus het huwelijk kan ingezegend worden als jullie*

dat willen'. Dat vonden ze helemaal fantastisch. Een huwelijk in het aanloopcentrum! Dat zijn de hoogtepunten. Soms komt het echte contact met de mensen onder druk te staan door het vele bureauwerk en dan zijn dit soort momenten heel belangrijk.

Het begon ooit met twee stoelen, een tafel en een thermoskan koffie. Is dat huiskamergevoel er nog steeds?

Ja volgens de gasten is het absoluut een huiskamergevoel, een tweede thuis. Of misschien gewoon een thuis want hun eigen huis is geen thuis.

Voor Jurjen is zijn geloofsbeleving zo nauw verbonden met zijn werk en met alles dat je het niet los van elkaar kunt zien. Hoe is dat bij jou?

Het werk hier doe je met de visie dat het goede leven voor ieder mens bedoeld is. Voor mij persoonlijk is dat nauw verweven met mijn geloofsbeleving, absoluut. Die verwevenheid is de bron van waaruit ik werk en dat zijn de pijlers van SidS. Maar er werken ook mensen bij SidS die dit werk doen met dezelfde overtuiging vanuit een andere achtergrond.

Onderscheidt het werken bij SidS zich van ander welzijnswerk?

Ja. Het onderscheidt zich omdat je in de mensen in nood Jezus of God ontmoet. Daar. Niet door in de kerk te gaan zitten bidden, ja ook, maar ook bij die mensen in nood. En als je dat voor ogen hebt als je met mensen in gesprek bent dan voelt dat je eigen geloof.

Wat biedt jou troost?

(denkt lang na, het valt stil) Stilte? De gemeenschap. De gemeenschap van SidS. Mijn eigen gezin en ook ... en tja het is geen concrete taal maar toch wel die bron in mijzelf die kracht geeft en die zou je God kunnen noemen.

Is er een tekst die jou speciaal dierbaar is?

Teksten vind ik lastig omdat ik zelf even ... ik ben de woorden een beetje kwijt. Dus het zit bij mij meer op de gevoels- en emotielaag en daar heb je niet zoveel woorden voor. Om daar tekst bij te geven vind ik lastig. Als ik iets zou moeten noemen dan is het een tekst van Augustinus: *'Een verlangen vult mijn wezen dicht bij u te wezen Heer. Onrust kent mijn hart totdat het de rust vindt bij U.'*

Ik besluit dat het tijd is om even in beweging te komen en vraag Jody of ze mij een rondleiding wil geven door SidS. We verlaten de oude werkkamer van mijn vader en beginnen aan een wandeling door het gebouw.

Dit is een kleine vergaderruimte waar we eens per maand de gesprekstafel hebben, een gespreksgroep met de gasten van het aanloopcentrum. Dit is nog een werkkamer en in deze ruimte is twee keer per week het spreekuur van de GGD voor de onverzekerden met een bed en een dokterskast. Dan komen we aan bij de receptie met onze Marianne en Laura. *Ik groet met een goe-demorgen.* Jody stelt me voor: *'Dit is Sara, de dochter van Jurjen.'* *Bij de dame van de receptie lijkt een kwartje te vallen.* Ze zegt: *'Ik dacht al, ik heb wat met je, je hebt iets bekends, nu snap ik waarom.'* *Beide vrouwen bekijken mij nu nauwkeurig.* Jody vult aan: *'Iedere keer als ik haar zie dan denk ik: je bent gewoon je vader en je moeder in één en dat vind ik zo mooi.'* *We lopen verder.* Hier is de kantoortuin met diverse werkplekken... dit is wel mooi om even te laten zien. Hier ligt een gewaad. Het is van een grijze stof die gevilt is door een vrijwilliger. Op de stof zien we vier vogels en een cirkel in het midden. SidS heeft een eigen stukje grond op de begraafplaats voor mensen die anders in een naamloos graf zouden komen. Tijdens een uitvaart van een dak- of thuisloze gaat dit gewaad, deze lijkwade over de kist mee, als een mantel. Er staat een tekst bij: *'het zijn je vrienden, de bomen.'* De tekst gaat over: een schaduw leggen zoals een arm om je heen, over bescherming. *We lopen een trap op en komen in de nok van het gebouw, een ruime zolderruimte.* Ja dit is natuurlijk de klapper hè? Hier is dé zaal. *We stappen door de ingang van een mooie, glazen wand waarachter een lichte ruimte met een grote tafel en een lange rij boekenkasten.* *Op de glazen wand hangt een briefje.* Jody leest het voor: *'Met ingang van 1 april 2013, 'de dag dat Jurjen met pensioen gaat', vul ik aan, '...is dit de Jurjen Beumer Zaal.'* De Jurjen Beumer zaal, dat komt nog met mooie letters op de glazen wand te staan. In deze ruimte hebben we onze teamvergaderingen, er wordt hier veel besproken en besloten en tegelijk is het de bedoeling dat dit de bibliotheek wordt. Met onder andere, zoals je ze hier al ziet staan, alle boeken van Jurjen. Zijn 'verzameld werk' zoals hij het zelf graag noemde. Het is een glazen zaal dus kwetsbaar en breekbaar zoals we allemaal zijn en die combinatie van vergaderen en contemplatie in deze ruimte is natuurlijk prachtig. Die symboliek klopt gewoon.

Ik zei U tegen hem.
Dat vond hij vreselijk

Mijn verzameld werk?

Jody citeert mijn vader lachend: *'Mijn verzameld werk, dat is een cadeautje van me.'* Dat staat hier, keurig. *We komen een briefje tegen in het handschrift van mijn vader. 'Deze boeken niet meenemen of uitlenen.'* Het is duidelijk. Deze boeken moeten hier, op deze plek bij elkaar blijven. *We lopen verder.* Hier is de ruimte die het Straatjournaal huurt. Dit is de redactie en beneden is het verkooppunt. *We lopen de trap af, groeten de dames van de receptie en lopen naar beneden.* Nu zijn we in de keuken. Een hele grote, professionele keuken. Hier wordt drie keer per week gekookt voor de dak- en thuislozen. Drie keer per week komen er zo'n tachtig mensen een maaltijd eten en er wordt hard gewerkt aan meer eetmomenten. Best ingewikkeld ook want hoe zorg je dat de eetvoorziening beschikbaar is voor diegenen die het echt nodig hebben zonder een selectie te hebben bij de deur? Daar moeten we steeds over blijven nadenken. *Als we de deur van de keuken doorgaan staan we in het aanloopcentrum, het hart van SidS.* Hier in het aanloopcentrum hebben we een gedenkmomentje met foto's van gasten en medewerkers die overleden zijn.

We zien allemaal kleine foto's met de datum van overlijden en de geboortedatum

Voor zover we de geboortedata weten. Dit is Manny waarvan ik vertelde dat ze getrouwd was, zij is een poosje geleden overleden. En dit is Bertus, haar man. Wij vertellen het aan de gasten wanneer iemand is overleden en dan hebben we hier een gedenkmoment, zoals met Allerzielen bijvoorbeeld. De gasten gaan vaak mee naar de uitvaart hoewel dat soms lastig is omdat het toch heel ingrijpend is. We zoeken wel naar momenten om er bij stil te staan. Dit is de andere kant van het monument. Een kunstwerk met een verbeelding van de zon waar Maxima de laatste zonnestraal heeft ingezet toen ze ons nieuwe gebouw kwam openen op 25 oktober 2011. In het kunstwerk zien we allemaal aparte figuren die staan voor alles wat hier gebeurt en één van de zonnestralen gaat letterlijk 'out of the box' omdat het hier nooit gewoon is, altijd weer net even anders. Dit is ook leuk om te laten zien. *We kijken naar een ingelijste tekst; 'Zonder hoop is er geen morgen'.* Eén van onze gasten heeft een dichtbundel gemaakt die vorig jaar is gepresenteerd. Het is een gast met wie je amper een gesprek kunt voeren. Hij praat alleen

maar over wiskundige formules. Maar onder begeleiding van een vrijwilliger van SidS heeft hij een dichtbundel geschreven en deze tekst is een fragment. Afgelopen jaar hebben we gevierd dat het aanloopcentrum vijftientig jaar bestaat. Dit zijn foto's van de drie verschillende panden waar het aanloopcentrum heeft gezeten. De Gedempte Oude Gracht nummer 104, 1987. Nieuwe Groenmarkt nummer 10, negen jaar later en toen in 2011 naar dit pand, Nieuwe Groenmarkt 22.

En er hangen overal slingers

Dat is omdat de familie die in de noodopvang zat na acht jaar een tijdelijke verblijfsvergunning heeft gekregen. Daar hebben we vorige week het feestje voor gehad. Er gebeurt veel. Vanmiddag komt de filmploeg voor de finale van de Kroonappels waar SidS voor genomineerd is. *We lopen naar buiten, de binnenplaats over, richting de kapel. Ik hoor kerkklokken. Om de beurt gaan we via het kleine, steile trappetje de kapel binnen. Ik kijk om mij heen. Jody steekt de kaarsen aan.* Het was mijn taak om vanochtend vroeg de kaarsen aan te doen in de kapel. Dat heb ik nog niet gedaan. Daar zie je een kruis dat is gemaakt door één van onze vrijwilligers die kunstenaar is, met de witte figuur van Jezus en vijf broden, twee vissen. Het gaat om het delen. Verder brandt hier altijd één kaarsje voor de nood van de wereld. Deze kapel hebben we nog niet zo heel lang. Hij was nog niet in gebruik toen we hoorden dat Jurjen ziek was en toen hebben we besloten: die kaars gaat aan, we gaan de kapel open doen en die kaars brandt voor Jurjen en tegelijk voor de nood van de hele wereld. Iedereen die wil kan de kapel in om even stilte te zoeken, warmte, licht, God, hoe je het ook noemt. Verder zie je daar ook de maan en sikkels, van de moslims. En de menora van de Joden. Het kruis staat centraal maar het moet een plek zijn waar iedereen zich thuis voelt.

Dit is ook de plek waar Jurjen en het team afscheid van elkaar namen omdat hij met pensioen ging?

Ja, een kleine twee weken geleden. Dat was zo intens. Als je iets een heilig moment kunt noemen dan is het denk ik dat moment. En dan denk ik aan hoeveel verdriet en kwetsbaarheid ziekte kan brengen maar ook hoe in zo'n periode intens mooie momenten beleefd kunnen worden. Want die bijeenkomst op die woensdag met elkaar, die vergeet ik nooit meer.

We vierden het afscheid samen met bestuur en team en Jurjen en Wil. In dankbaarheid voor al het gedane werk maar ook met verdriet over de ziekte en de onzekerheid, dat samen. En Jurjen die ons hier de zegen nog meegaf en hij die van ons de zegen ontving, dat was zo waardevol. Er gebeurde iets dat boven onszelf uitsteeg. Na dat moment hier in de kapel, toen we met z'n allen koffie dronken, merkte ik dat ik heel verdrietig was. Dit was het moment om zijn pensioen te markeren en ik realiseerde me dat ik niet verdrietig was over het feit dat hij zo ziek was maar omdat we het moment van omslag zouden krijgen; Jurjen weg, toch vader van SidS met zijn visie op de stad, zijn visie op ons werk. Hoe hij de inspiratie in ons naar boven bracht door de juiste vragen te stellen. Daar is hij zo sterk in, dat ga ik gewoon ongelooflijk missen.

Denk je dat jouw rol binnen SidS nu ook zal veranderen?

Ongetwijfeld. Alle rollen veranderen. We hebben natuurlijk nu een nieuwe directeur en die moet dat op zijn heel eigen wijze gaan doen. We hebben de afgelopen maanden wel geleerd dat we het zonder Jurjen moesten doen en hebben elkaar als team heel erg gevonden, zijn nog hechter geworden. Er kwam een ruimte die we met elkaar hebben opgevuld en ik denk dat we ontzettend gegroeid zijn. Ik denk dat we als team zelf met elkaar veel kunnen en ik hoop dat onze nieuwe pastor daar ook een rol in gaat vervullen maar ja, hij moet natuurlijk ook zijn weg vinden en zijn eigen manier van werken. We zijn erg verwend met hoe Jurjen hier op het gebied van spiritualiteit en engagement leiding heeft gegeven, dat krijg je natuurlijk niet terug, dat wordt altijd anders. *Voordat we de kapel verlaten zijn we samen even stil. Ik loop het kleine trappetje weer op en stoot mijn hoofd, heel hard.* Heb ik je gezegd dat je uit moet kijken voor je hoofd?

Nee

Heb je 'm gestoten?

Een beetje

Lachend lopen we over de binnenplaats. Jurjen heeft ook een overdrachtsdocument geschreven van vele kantjes met allerlei ideeën waar we wel aan moesten denken en wat we niet moesten vergeten. Dus hij kan loslaten, maar wel met enige moeite!

Levensteken 6

4 maart 2013

Beste familie, vrienden en vriendinnen,

Dinsdagmiddag jl (26/2) ben ik weer thuisgekomen uit het ziekenhuis. Ik ben behoorlijk ver heen geweest (heb ik me laten vertellen). Ik ben nogal verzwakt, maar kruip weer langzaam uit het dal. Morgen (5/3) is de laatste bestraling, het einde van een lange reeks. Gelukkig is de lente al een beetje aangebroken. De eerste zonnestralen zullen mijn aangetaste lijf goed doen.

Dan een persoonlijke meditatie die ik graag met jullie deel, n.a.v. een vraag die mij meermalen is gesteld in de vele kaart- en mailreacties: 'of ik niet heel erg boos ben over hetgeen mij nu treft.' Ik heb er veel over nagedacht, en het kan natuurlijk nog komen, maar ik ben niet boos of kwaad, omdat elke uitwerking van deze gedachte mij niet verder brengt. Want ga maar na, 'boos op wie?' Op mijn DNA, op mijn ouders vanwege erfelijkheid of zo? Boos op mijzelf omdat ik me zelf iets zou moeten verwijten? Natuurlijk, ik ben net als ieder ander een mens met tekorten en vol van duistere drijfven. Maar boos op mijzelf? Ook daar kom ik niet verder in, ik heb niet geroekt, heb altijd veel gesport en gezond gegeten en geleefd. Boos op God dan, onze Schepper? Maar God wil toch niet dat zijn mensen kinderen lijden? Hij is toch geen straffende boeman die zich wreekt op zijn schepsels? Begrijp me goed, ik zeg niet dat ik soms niet behoorlijk in de clinch lig met Degene die richting geeft aan ons leven. Welke richting dan toch? Kijk toch naar de bloedende schepping, die is niet alleen mooi. Kijk toch naar al het kwaad dat mensen overkomt en overvalt, zomaar wordt je leven stil gelegd, zomaar word je neergeschoten in verderfelijke oorlogen, zomaar ga je dood van de honger. Nee, ik heb best een appeltje te schillen met de Allerhoogste en dat dit soms kan omslaan in een ongerefecteerde boosheid, wie is er helemaal vrij van? Ik besef terdege dat we met deze vragende cri de coeurs terecht gekomen zijn in misschien wel de moeilijkste theologische vraagstelling van door de eeuwen heen, hoe het namelijk kan dat een goede God al dat kwaad kan toestaan. De worsteling

¹ Waarom verlaat je mij nu het er zo op aankomt? psalm 22

met deze vraag is voor veel mensen, zeker in onze dagen, een reden geweest om hun geloof aan de wilgen te hangen. De ongerijmdheid werd hen te groot en de antwoorden vanuit kerk en theologie vaak te gemakkelijk. Ik begrijp hen maar al te goed, wie kent niet het innerlijke gevecht met deze grote geloofs- en levensvragen? Het is allemaal zo teer en kwetsbaar. Maar de spanning in genoemde vraag opgeven, ben je er dan uit? Als de grote Sparringpartner aan de kant is gezet, red ik het dan met die eindeloos aanstormende vragen? Als mijn innerlijke monologen alleen maar in zichzelf rond draaien, verdrink ik dan niet omdat de dialoog uitblijft? Nee, ik wil het uithouden in de spanning tussen Ik en Gij (Ich und Du). Ze vullen elkaar aan, weerspreken elkaar, sparren met elkaar en uiteindelijk zal de dialoog uitgroeien naar Liefde. Dat is de Bijbelse belofte. Daarom grijp ik steeds naar de psalmen, het gebedenboek van de bijbel, omdat de dichters ervan de Eeuwige alles voor de voeten gooien, maar hem nochtans in hun weeklachten betrekken. 'Laat ons niet los, hou ons vast, ik begrijp er niet veel van, maar Jij bent toch onze redder, onze rots, hut en schuilplaats?!' Zo gaat het maar door. Geen wonder dat de Mensenzoon, Christus zelf, in zijn grote agonie en godverlatenheid de psalmen citeert: 'waarom verlaat je mij nu het er zo op aankomt?'¹. De veertigdagentijd is dé tijd voor bezinning op hetgeen ik hierboven schrijf, vechtend en hopen, lijdend en strijdend, met pijn in het hart en tevens vol verwachting.

Na zes weken duisternis kijk ik achterom de donkere tunnel in waar ik doorheen moest. En kijk toch, ik zie allemaal lichtjes branden. Dat zijn engelen, dat zijn jullie, die mijn pad verlichtten. Ik geloof dat al die lampjes onderweg allemaal aangestoken zijn door de Eeuwige zelf, reeds een eerste afglans van Pasen. Dank voor alles. Hartelijke groet, ook van Wil, Jurjen

P.S. Graag zou ik een ieder van jullie persoonlijk bedanken voor de kaarten en mails, maar het zijn er zoveel dat me dit op dit moment gewoonweg niet lukt. Ik hoop op jullie begrip hiervoor.

1951. De kleine Jurjen bij zijn vader voorop de fiets in zijn
geboorteplaats Hoogetveen. Hij was hier vier jaar

1955. Jurjen (8), met zijn zussen:
links Aly (5) en rechts Manny (10)

1979. Oldenzaal. Jurjen als jonge vader,
in tuinbroek, met dochter Sara, net geboren

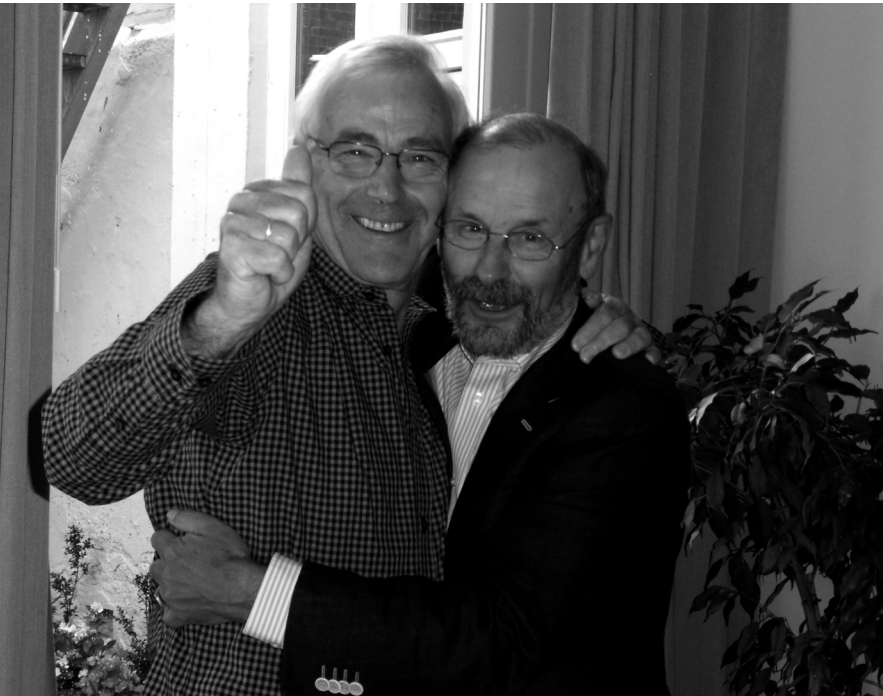

1999. Goede vriend Dries van der Meij
(1947 – 2000) trouwde met Karin in
Wenen en Jurjen was erbij als getuige

1993. Promotie van Jurjen in de
Universiteit van Leiden. Jan Bos en
Dries van der Meij waren de paranimfen

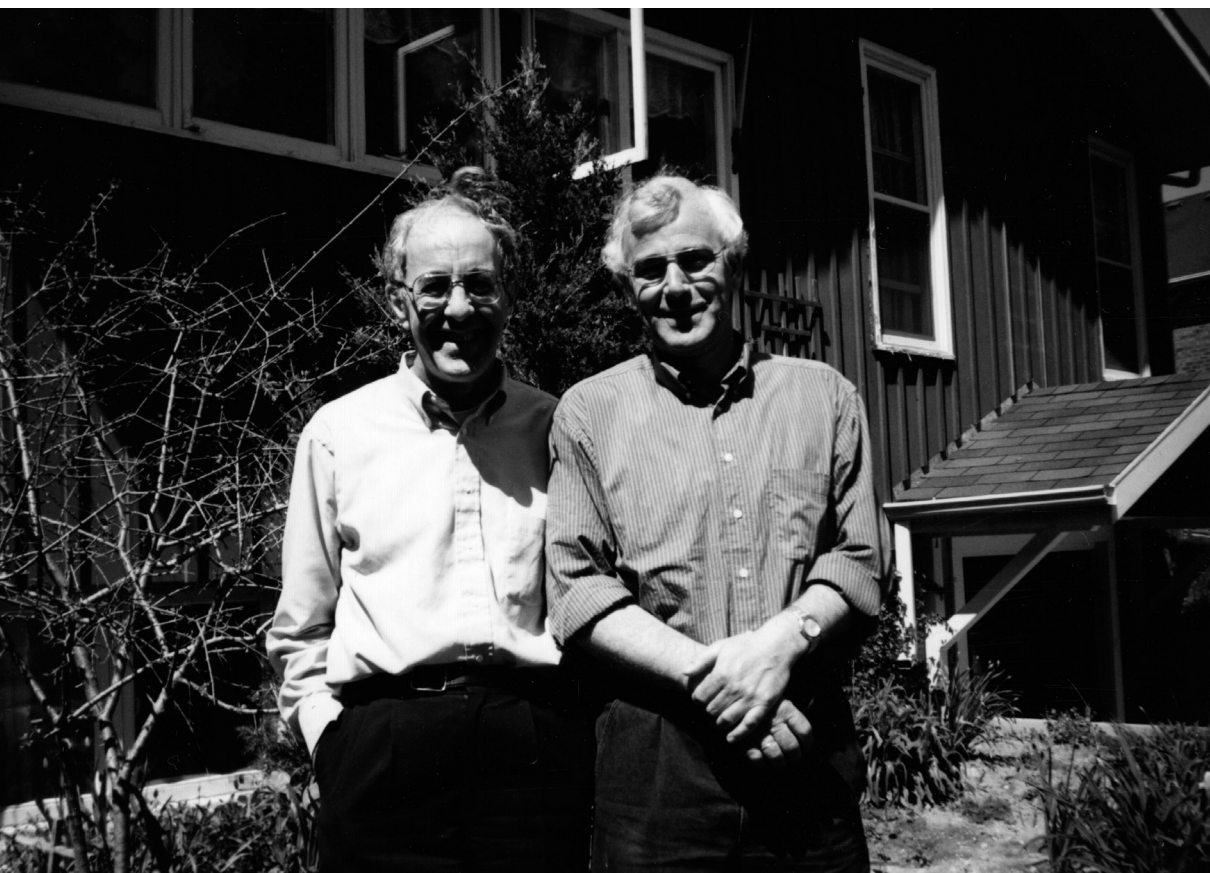

Augustus 2012. Jurjen samen met goede vriend en collega Jan Bos op een feestje bij Sids ter ere van Jurjen's 65ste verjaardag

Tachtiger Jaren van de vorige eeuw. Sophia Kammeijer, collega uit Jurjens tijd als pastor-coördinator van de Kritische Gemeente IJmond

Eind tachtiger jaren van de vorige eeuw. Jurjen samen met zijn goede vriend Henri Nouwen (1932-1996), een Nederlandse priester die met name in de V.S. en Canada een zeer bekend en geliefd auteur was. Jurjen schreef in 1996 een biografie over Nouwen

Begin negentiger jaren van de vorige eeuw.
Thuis aan de Twijnderslaan in Haarlem;
een jeugdige Jurjen, vrolijk en enthousiast zoals hij vaak was

2003. Jurjen in de rol van actievoerder.
Hier houdt hij, op de trappen van het
stadhuis van Haarlem, een toespraak bij
de demonstratie tegen de oorlog in Irak

2006. Jurjen wordt benoemd tot ridder in de Orde van Oranje Nassau. Hier met echtgenote Wil en oudste dochter Sara

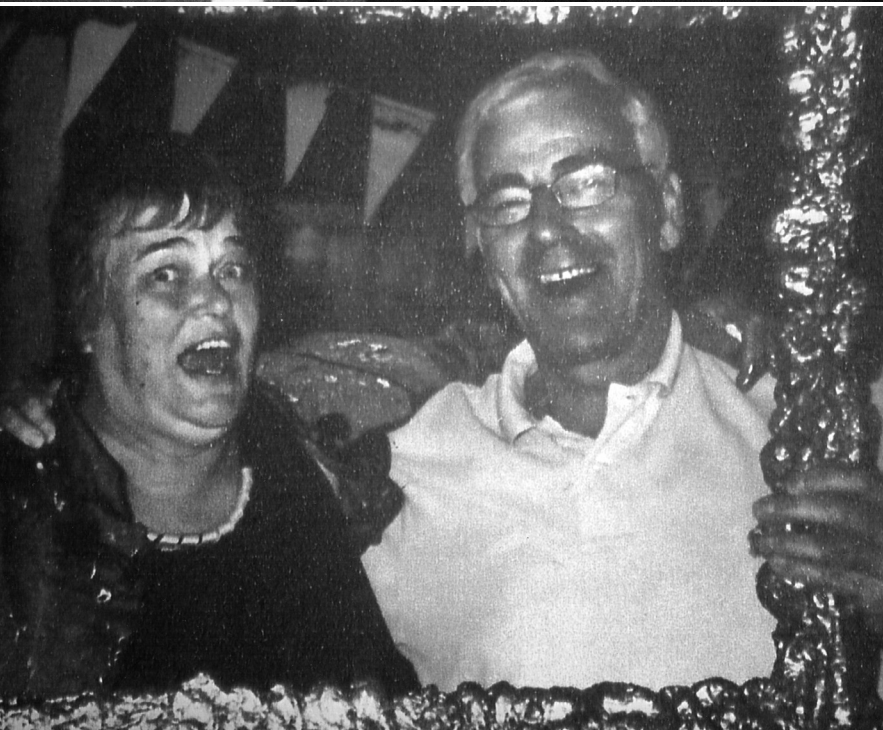
Augustus 2012. Uitgedost met allerlei symbolische cadeautjes die hij van team en bestuur ontving op zijn 65ste verjaardag

2011. Nel Versluis, vrijwilliger van het eerste uur van Stem in de Stad, wordt koninklijk onderscheiden door Burgemeester Bernt Schneiders van Haarlem

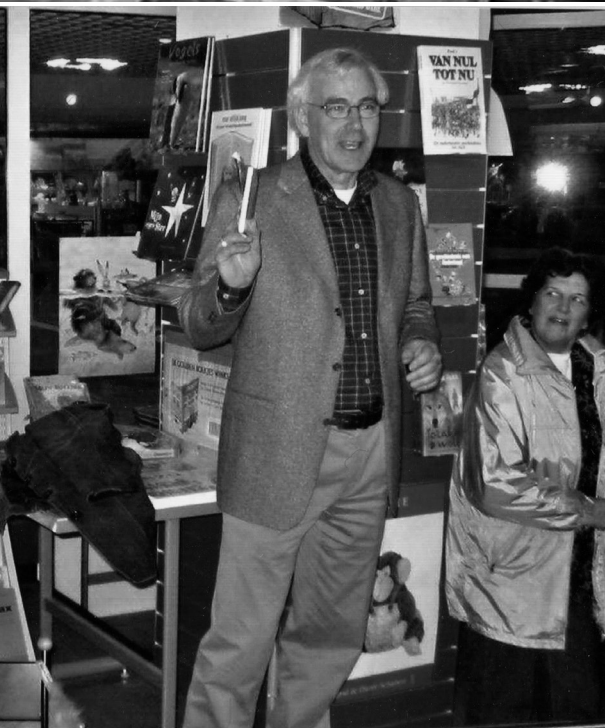
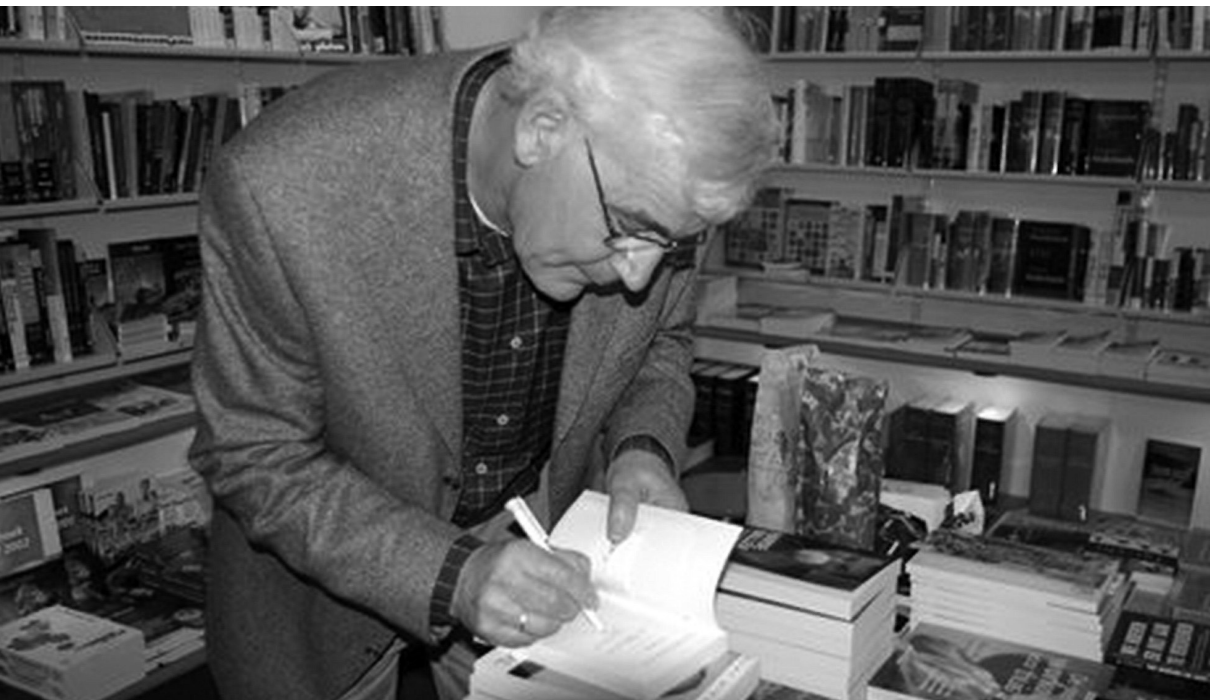
2002. Jurjen en collega Hanny Korstjens onderweg

2005. Jurjen samen met Marianne Visser op het feestje ter ere van haar 65ste verjaardag

26 september 2011. Jurjen met Bernadette Meertens, destijds voorzitter van Sids, en Lien Kenselaar van de Groenmarkt parochie, bij het overhandigen van de sleutels van het nieuwe gebouw

2005. Presentatie van *De Spiritualiteit van het gewone leven*.
Het boek werd opgedragen aan collega Hanny Korstjens

2005. Jurjen signeert zijn boek:
De spiritualiteit van het gewone leven

2008. Jurjen samen met Huub Oosterhuis bij de presentatie
van het boek *Bidden, het meest intieme gesprek*

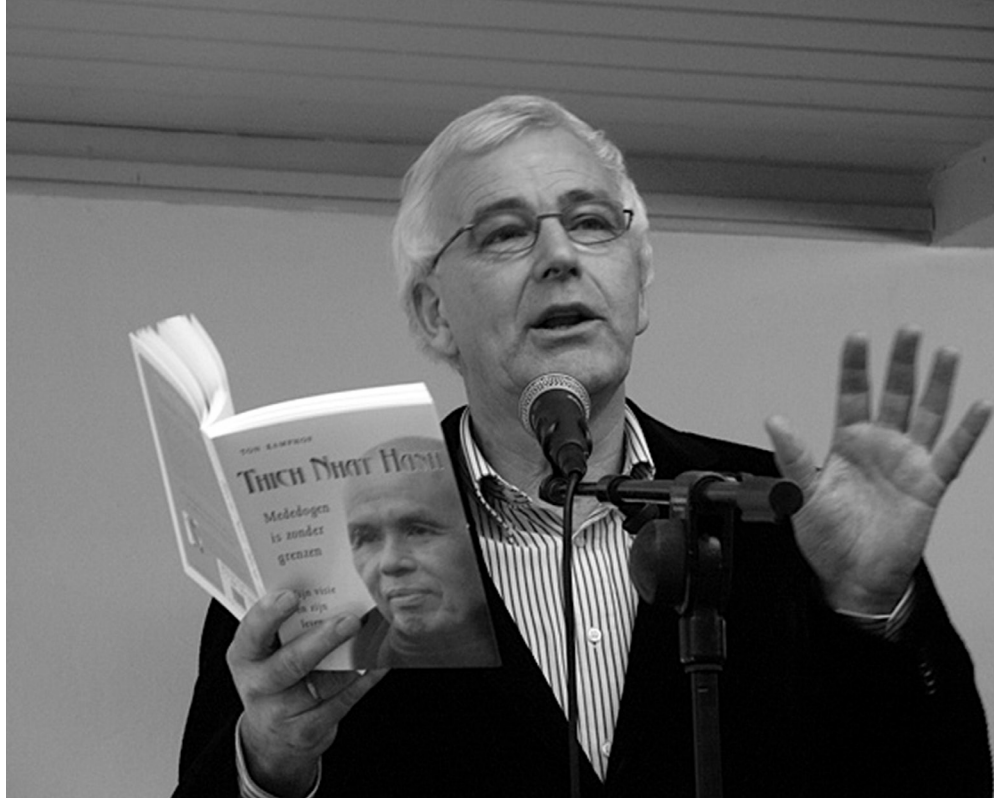
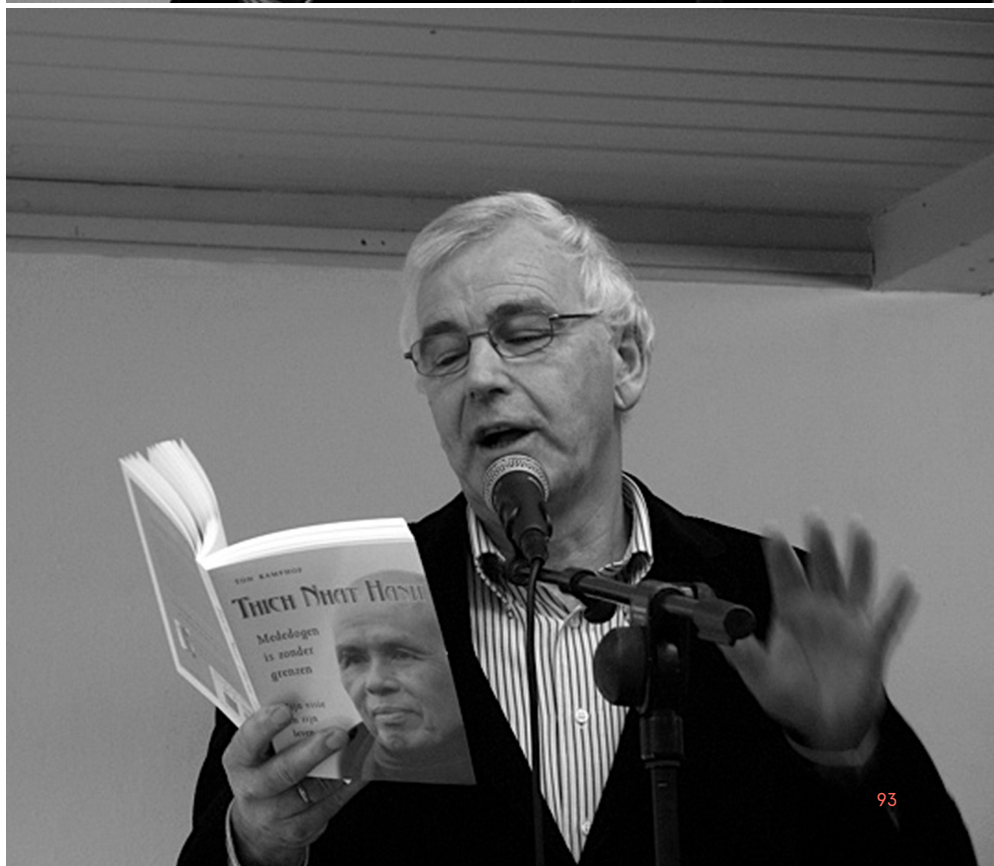
2005. Gerben Heitink houdt een toespraak bij de
verschijning van: *De spiritualiteit van het gewone leven*

2008. Haarlems Beraad van religies.
Van I.naar r.: Dilek Caki van de Selimiye moskee,
Rabbin Shmuel Spiero, Ds. Aart Mak en Jurjen

2008. Tijdens een Nieuwjaars bijeenkomst van de net opgerichte Raad
(later: Beraad) van Religies in de Vishal hield Jurjen een toespraak.
Hij las teksten voor van Thich Nhat Hanh, een Boeddhistisch monnik uit
Vietnam. 'Zijn ogen en handen waren, als altijd, veelzeggend' (Aart Mak)

26 september 2011. Verhuizing van het beeld van Franciscus van het oude naar het nieuwe gebouw. Van l. naar r.: Ans van Keulen, destijds adjunct directeur, Jurjen, een gast van het aanloopcentrum, Jody van de Velde, teamlid en Krijn Kramer, bestuurslid

25 oktober 2011. Een hoogtepunt in het werkzame leven van Jurjen: de opening van het nieuwe gebouw van SidS door Maxima

27 maart 2013. Jurjen neemt afscheid van zijn geliefde Sids. Hier bij het beeld van Franciscus

27 maart 2013. Bijeenkomst in de Katrijnkapel met team en bestuur van Sids, om stil te staan bij Jurjen's informele afscheid van Sids

Pasen 2008. Met mama Beumer
naar de bollenvelden

2010. Winterwandeling in de water-
leidingduinen met dochter Femke

2011. Zomervakantie in Frankrijk, met
een bezoek aan de Mont Ventoux

2010. De familie Beumer tijdens een etentje in Meppen, Drenthe, bij het Tramlokaal. Van l. naar r.: Manny, oudste zus, Jan, echtgenoot van Aly, Hans, echtgenoot van Manny, Aly, jongste zus

Mei 2013. Het gezin compleet, tijdens het laatste weekend samen in Drenthe. Van l. naar r.: Femke, Henri, Mattijs, Sara, Jurjen, Wil

Juni 2006. Jurjen en Mattijs de Wit, vriend van Sara in de tuin van oma Beumer te Zuidwilde

Pasen 2013. Het gezin in de Proveniershof te Haarlem

2013. De twee dochters van Jurjen: links Femke (30) en rechts Sara (34)

Mei 2013. Het laatste weekend met het gezin in Drenthe. Sara en haar vader voor de molen, naast het geboortehuis van Jurjen

Januari 2013. Wandeling tijdens een weekend samen met Wil op de Veluwe, na de eerste chemokuur

Levensteken 7 20 maart 2013

Lieve familie, vrienden en vriendinnen,

Helaas moet ik jullie deelgenoot maken van een heel triest bericht. In het kort: maandag 11/3 jl. moest ik een mri-scan laten maken van mijn hoofd. Vrijdag jl. (15/3) was de uitslag. Tot onze ontsteltenis zijn daar drie kleine uitzaaiingen gevonden. Nog verder stortte onze wereld in. We zijn aangeslagen, overstuurd en vol vrees over wat nu komen gaat. Juist nu het zo goed vooruit met me gaat (de artsen zijn heel tevreden), deze enorme dreun. Ons/mijn hoofd: zetel van ons geheugen, ons intellect, onze creativiteit, onze coördinatie en wat al niet meer. Wat staat me te wachten? Ons gezin en mijn familie leven intens mee, met Wil voorop. We voelen ons zeer met elkaar verbonden. We huilen heel wat af en onze harten doen pijn.

Vandaag (20/3) waren we bij de longarts voor verder overleg. Er is behandeling (bestraling) mogelijk. Volgende week krijgen we via de VU het hoe en wat te horen. Het is zwaar en heftig allemaal, maar ondanks deze tegenslag en het onbegrijpelijke van hetgeen nu gebeurt, houden we moed.

De lijdens tijd (veertigdagentijd) waarin we leven zet zich massief door. Niets wordt de Lijdende (en ons met Hem) bespaard. De dagen vallen over elkaar heen en culmineren naar misschien wel de pijnlijkste en moeilijkste dag uit ons persoonlijk leven én de menselijke geschiedenis, *Goede Vrijdag*. Alle grote woorden vallen even stil, ook de geloofswoordjes, ook die van mij. Ik ben bang. *Goede Vrijdag*, bijna barst de wereld vol menselijk leed, oorlog en onrecht uit haar voegen, bijna ...

Lieve mensen, jullie die ons zo na staan, wat hadden we graag een ander bericht aan jullie laten weten. Ik weet dat jullie ook zullen schrikken. Meer dan ooit willen we jullie vragen om aan ons te denken en voor ons te bidden.

Vrede en alle goeds,
hartelijke groet, ook namens Wil, Sara en Femke, Jurjen.

Gerben Heitink

1938

Emeritus Hoogleraar theologie

2002–2013

Geestelijk raadsman van Jurjen

Bij hem ging
alles in crescendo

Gerben Heitink en ik hebben elkaar niet eerder ontmoet. Tot dit moment behoorde Gerben gewoon tot één van de namen die mijn vader regelmatig noemde. Eén van de namen die net als de foto's en de boeken in zijn studeerkamer en net als zijn ongeduldige pianospel als wij op het punt stonden gezamenlijk de deur uit te gaan onderdeel uitmaakten van mijn jeugd. Zo vanzelfsprekend voelt het moment dat ik deze studeerkamer binnenstap niet. Ik neem de ruimte in mij op, stel me voor waar mijn vader altijd zit en kijk naar Gerben. Hij komt op mij over als iemand die zo min mogelijk aan het toeval overlaat. Hij pakt een schrift, zoekt een datum op en zegt: '21 augustus 2002'.

21 augustus 2002?

Dat is de datum van onze eerste ontmoeting, hier in deze studeerkamer. We kennen elkaar langer. Ik was docent aan de Theologische Universiteit Kampen en op 1 januari 1988 werd ik hoogleraar aan de VU. Vanaf dat moment hebben Jurjen en ik elkaar incidenteel ontmoet. Ik herinner me dat zijn dissertatie *Intimiteit en Solidariteit*¹ verscheen. Ik heb dat boek destijds met mijn doctoraal studenten helemaal doorgenomen. Jurjen kwam langs op de faculteit om in te gaan op een aantal vragen die wij hadden. En wij hebben verschillende keren contact gehad over het aanloopcentrum dat toen nog op de Gedempte Oude Gracht zat. Ik begeleidde destijds iemand die promoveerde op het onderwerp aanloopcentra. Zelf heb ik twee keer een lezing gehouden in het aanloopcentrum aan de Nieuwe Groenmarkt. In 2002 schreef Jurjen mij een brief. In deze brief vroeg hij me of ik ervoor voelde om regelmatig samen te praten. Hij zocht feedback, of geestelijke begeleiding zoals wij dat noemen. Praten over wat je beweegt en hoe je in je werk staat met iemand die los staat van de collega's. Op afstand van Stem in de Stad² in zijn geval. Deze vraag van Jurjen kwam mede voort uit het idee dat wij veel gemeenschappelijke interesses hebben en op een zelfde wijze in de theologie staan. Dus vanaf dat moment, 21 augustus 2002, hebben Jurjen en ik maandelijks een afspraak. Altijd hier op deze kamer. We bespreken wat hem bezig houdt in het werk of in de theologie. Uit deze gesprekken is een hele diepe vriendschap gegroeid. Eigenlijk is het sparren. We prikkelen elkaar en dat is voor mij ook heel leerzaam. Hij vond het belangrijk dat iemand zijn loopbaan goed kende, dus gaf hij mij al zijn boeken. Ik heb de hele verzameling staan... (loopt naar de boekenkast). Hier staat zijn dissertatie *Intimiteit en Solidariteit*... Dit zijn de boeken van zijn vriend Henri Nouwen³ die hij erg miste na diens overlijden in 1996.

Henri en Jurjen staan naast elkaar

Ja. Dit is de biografie van Jurjen over Henri Nouwen *Onrustig zoeken naar God*⁴. Zijn boek *De spiritualiteit van het gewone leven*⁵. Bij de presentatie van dat boek heb ik gesproken. Twee uitgaven van zijn boek over Dag Hammarskjöld⁶: *De langste reis is de reis naar binnen*⁷. En hier: *Heeft de regen een vader*⁸. Hier staat een heel rijtje. Ergens anders staan ook nog wel boeken van hem, bij de diaconale afdeling.

5 De spiritualiteit van het gewone Leven (2005) Ten Have

6 Dag Hammarskjöld (1905–1961) Secretaris-generaal van de Verenigde Naties van 1953 tot aan zijn dood bij een vliegtuigongeluk

3 Henri Nouwen (1932–1996) Nederlands priester en schrijver, zeer bekend in de V.S.

4 Onrustig zoeken naar God (1996) Lannoo

1 Intimiteit en Solidariteit (1993) Ten Have

2 Stem in de Stad (Sids) Oecumenisch diaconaal centrum in de binnenstad van Haarlem waar Jurjen pastor-directeur van was

Staat het op thema?

Ja, ja, ja, (vanzelfsprekend. Gerben strijkt langs de rug van een boek op een andere plank) Hier staat bijvoorbeeld *Reikhalzend*⁹.

Iemand die u nauwelijks kent vraagt: 'Kunnen wij op regelmatige basis gesprekken voeren? Wilt u mij volgen in al mijn publicaties?' Daar was u wel voor in?

Dat is mijn vak natuurlijk. Ik ben nu tien jaar gepensioneerd en word al vijfenzeventig, maar het is en blijft mijn vak. Ik was niet alleen hoogleraar praktische theologie maar ook supervisor en daarom heb ik altijd veel predikanten over de vloer, nu nog. Maar de relatie met Jurjen is heel uniek. Ik heb niemand met wie ik zo intensief, elke maand spreek over alles wat ons ten diepste beweegt. Over ons geloof, zoals we als gelovigen in het leven staan, onze aanvechtingen. Na mijn pensioen worstelde ik bijvoorbeeld met de vraag: Is het nodig dat ik nu nog blijf schrijven? Jurjen heeft me in die gesprekken erg gestimuleerd om die twee laatste boeken ook te schrijven: *Een kerk met karakter*¹⁰ en *Golfslag van de tijd*¹¹. We bespreken ontwikkelingen. Als je ergens mee bezig bent en je afvraagt: Hoe moet ik dat nou in het vat gieten? Hoe moet ik die perspectieven met elkaar verbinden? Dan kun je elkaar in dit soort gesprekken echt vragen hoe de ander dat ziet. Ik heb zelf vrij veel psychologie gestudeerd. De vragen rond het mens zijn. We hebben veel en vaak gesproken over onze visie op de mens en hoe wij in de wereld staan maar ook over ons Godsbeeld. In deze gesprekken gaat het altijd over de verbinding tussen spiritualiteit en actie. De twee kanten van zijn persoon eigenlijk. Jurjen is een heel spiritueel mens en een heel politiek en sociaal geëngageerd mens. Dat weet hij in SidS met elkaar te verbinden en dat boeit mij zeer. Dat je die aandacht voor, noem het, de onderkant van de samenleving kunt verbinden met dit culturele en spirituele bewustzijn. Dat vind ik het knappe van zijn werk en van de organisatie SidS. Je hebt meestal of hoog culturele centra zoals *De Nieuwe Liefde*¹² of puur sociaal gerichte inloophuizen. Jurjen weet dat allemaal goed bij elkaar te brengen. Hij weet ook voortdurend nieuwe initiatieven te ontwikkelen. Tot het laatst toe. Hij is nog steeds bezig met het aanspreken van allerlei fondsen en het aantrekken van nieuwe vrijwilligers voor SidS. Mensen willen daar graag werken. Hoewel ik het maar van een afstand meemaak boeit het mij. Wij komen eigenlijk altijd tijd te kort.

11 Golfslag van de tijd
G. Heitink (2011) Kok

12 De Nieuwe Liefde
Centrum voor studie, bezinning
en debat in Amsterdam

9 Reikhalzend
(1999) Ten Have

10 Een kerk met karakter
G. Heitink (2007) Kok

7 De langste reis is de reis
naar binnen (1997) Ten Have

8 Heeft de regen een vader
(2007) Ten Have

Hoe lang duurt zo'n gesprek?

Anderhalf uur meestal. Maar het is in de loop der tijd veel inniger en persoonlijker geworden. Mijn vrouw en ik hebben de laatste jaren veel meegemaakt. Zij is erg ziek geweest en een paar jaar geleden hebben wij onze zoon verloren. Jurjen heeft toen veel pastorale aandacht aan ons besteed.

Wat is het eerste dat in u opkomt als ik de naam noem 'Jurjen Beumer'?

Een buitengewoon spontaan en hartelijk mens. Hij komt altijd stralend op je af, met een lach. Ook al zit hij ergens mee. Hij is kennelijk in staat te relativiseren. In zijn werk heeft hij zware problemen onder handen, maar hij kan daar toch even afstand van nemen wanneer hij hier binnenkomt. Hij straalt, heeft plezier, altijd even een geintje maken met mijn vrouw. Tegelijk heeft hij iets kinderlijk naïefs over zich.

Wat is dat naïeve?

Naïef is misschien niet het goede woord maar iets, ja, iets kinderlijk eenvoudigs. *'Worden als een kind'* zoals het in de Bijbel staat. Vol verwondering in het leven staan alsof de wereld niet zo slecht is. Een optimist, een ras optimist. Een hoopvol mens en een heel gelovig mens. Ook nu met zijn huidige ziekte. Hij kan dat in de handen van God leggen. We hebben de laatste tijd veel contact via de mail. Hij is een literair begaafd mens. Hij dicht en gebruikt prachtige beelden en metaforen. Hij is een mens die zeer veel gaven van God heeft gekregen, dat zelf ook beseft en daar op zijn knietjes dankbaar voor is. Dankbaar als een kind.

Waarin vinden jullie elkaar?

Ik denk dat wij geestverwanten zijn. Je voelt elkaar aan, hebt aan een half woord genoeg en hoeft elkaar niets uit te leggen. Je kunt snel treffen wat de ander beweegt. We hebben veel gemeenschappelijke interesses. Ook als het gaat om kritiek op de organisatie van de kerk. We zijn beiden van mening dat de kerk haar diaconale karakter zou moeten benadrukken. Je voelt je verbonden met de kerk maar staat er kritisch in. Met één been erin en met één been eruit zeg maar. Jurjen is denk ik een veel spiritueler mens dan ik ben.

Waarom zegt u dat?

Hij schrijft natuurlijk voortdurend teksten en gedichten.

Wij komen eigenlijk
altijd tijd te kort

Ik doe dat niet. De kern van mijn werk is wetenschap, dat is mijn referentiekader. Jurjen komt meer uit de praktijk. We treffen elkaar altijd halverwege.

Is er vanuit hem ook een interesse voor die wetenschappelijke kant?

Ja, hij is zeer geïnteresseerd. Er was zelfs eens sprake van dat hij misschien kerkelijk hoogleraar zou worden. Hij heeft in Kampen een paar jaar Evangelistiek gedoceerd. Hij moest kiezen. Het vak Evangelistiek verder ontwikkelen en de kant van de wetenschap op, of het missionair-diaconale werk bij SidS voortzetten. Hij kon dit niet combineren. Dit is een kruispunt geweest. Ik ben ook als predikant begonnen. In Elst in de Betuwe. Ik heb gekozen voor een wetenschappelijke specialisatie. Van predikant ben ik docent geworden in Kampen. Daarna ben ik gepromoveerd en werd ik hoogleraar aan de VU. Maar Jurjen heeft in Amsterdam gestudeerd, aan de UvA. Dat is een heel andere achtergrond, dat was de Amsterdamse school. Die hadden een zeer eigen wijze van Bijbeluitleg en theologiebeoefening. Jurjen voelt zich ook verwant met Huub Oosterhuis¹³.

Kunt u dit verder toelichten?

Het meest wetenschappelijke werk van Jurjen is zijn dissertatie *Intimiteit en Solidariteit*. Daar zit al een spanning in die... die titel zegt het al (loopt weer naar de boekenkast om het grote rode boek op schoot erbij te hebben) Moet je kijken hoe ik het gelezen heb.

Met duizend onderstrepingen en aantekeningen...

Ja, dit is mijn eigen exemplaar. Ik heb deze dissertatie met mijn studenten aan de VU van voor naar achteren besproken. De spanning waar ik op doel, die in de dissertatie van Jurjen naar voren komt, is de spanning tussen de twee theologen Barth en Schillebeeckx. Die Amsterdamse school waar Jurjen vandaan komt was natuurlijk protestant en bijzonder Barthiaans. In deze Barthiaanse traditie wordt verwezen naar de theologie van Karl Barth die zegt: *'God heeft zich in Christus aan ons geopenbaard en daar gaat het om'*. Dus het Woord komt altijd van de andere kant. Nadrukkelijk niet uit de menselijke ervaring. Katholieken daarentegen kennen een ervaringstheologie. Dit betekent dat de mens zelf, van binnenuit, tot religieuze ideeën, gedachten en gevoelens kan komen. Bij de Katholieke theoloog Edward

Schillebeeckx draait het dan ook om de ervaring die in de mens opkomt. Het Barthiaanse komt van boven. Schillebeex komt van beneden. De Katholieke theologen zagen de mens als religieus mens. De Barthianen konden heel weinig met vragen als: *'Hoe kun je God vinden in menselijke relaties en in de menselijke ervaring?'* Barth zei: *'Religion ist Unglaube'*. De mens is niet van nature religieus. Het moet allemaal van de kant van God komen. Ik schematiseer nu even, voor de duidelijkheid. Omdat Jurjen zelf een heel religieus en spiritueel mens is had hij persoonlijk veel affiniteit met de Katholieke traditie. Maar de Katholieke theologie van Schillebeeckx stond dus vrij haaks op de Barthiaanse theologie van de Amsterdamse School. Dit leverde een spanning op. En dan is er nog de Oosterse spiritualiteit en de mystiek. Die vindt hij bij Henri Nouwen, maar ook bij Bisschop Bär in Chevetogne, het klooster in de Ardennen waar hij ieder jaar naar toe gaat. Vanuit de Barthianen werd dit allemaal afgewezen. Jurjen had al die andere kanten ook in zich, dus hij moest deze verbinden met zijn Barthiaanse kant. Die worsteling zit in dit boek, in zijn dissertatie. Die spanning ligt daaraan ten grondslag. (bladert door de dissertatie) Kijk, dit gaat helemaal over Barth, het openbaringspositivisme. Maarten den Dulk staat er ook in en Ted van Gennep. Dat zijn zijn leermeesters geweest. Hammarskjöld zit hier ook al in. En Miskotte. Miskotte was een Barthiaan maar had ook een mystiek element in zich. Het is Jurjen gelukt, ook hier en nu aan de Nieuwe Groenmarkt in SidS, om die twee kanten te verbinden. Dit boek is zijn persoonlijke worsteling. Die thematiek blijft actueel in zijn denken.

Ik heb altijd gedacht: Dan zal er wel geen rust zijn voordat er een soort antwoord geformuleerd is op deze vraag, op deze worsteling. Is dat zo?

Nee. Theologie, en zo denken Jurjen en ik er allebei over, is natuurlijk altijd tasten. Tasten naar iets dat je toch niet kunt vatten. Het zijn geheimenissen. Daar bedoel ik mee dat er veel is waar je met je verstand niet bij kunt. Daar zijn wij het erg over eens. In discussies kom je altijd aan de grenzen van het geheim. En dan zeg je: *'tot hier', en dat is eerbied, 'hier begint de mystiek, dat moet je ervaren, beleven, dat kun je verder niet meer definiëren.'* Maar je definieert zover als je kunt. En dat is ook nodig om een geloofsverantwoording te kunnen geven naar mensen die niet in deze geloofstraditie staan. Ik hoop dat je je zo iets kunt voorstellen bij onze gesprekken.

Hoe belangrijk is het om een publiek te hebben en waardering te krijgen voor je werk?

Het is heel moeilijk werken als je geen waardering krijgt voor je werk. Jurjen vindt veel waardering en ik heb zelf over waardering ook niet te klagen. We kunnen heerlijk genieten van elkaars succes, als ik dat woord mag gebruiken. Elk boek is een geesteskind hè, dus je moet de navelstreng doorsnijden. Het boek moet op eigen benen kunnen staan, een eigen leven kunnen gaan leiden. Opdat het verkocht wordt en mensen het lezen. Jurjen vindt het geweldig dat zijn boeken verspreid worden. Hij heeft natuurlijk ook een ijdel trekje in zich hè. Hij geniet van alle positieve reacties. Als hij weer ergens wordt uitgenodigd vertelt hij dat met veel trots. (lacht heel hartelijk) Dat is ook dat kinderlijke hè. Hij kan heel blij zijn met dingen, dus ook toen hij bijvoorbeeld moest spreken voor die werkgeversorganisatie in de Bilderbergconferentie. Hij straalt als hij daarover vertelt.

Denkt u dat hij het belangrijk vindt wat anderen van hem denken?

Dat denk ik wel. Hij is een echt zondagskind. Totdat hij ziek werd had hij eigenlijk altijd voorspoed gekend. Het kon maar niet op, dus hij zag er vreselijk tegen op om zijn werk te beëindigen en met pensioen te gaan. Omdat het groeide en bloeide. Het kwam hem allemaal aanwaaien. Hij heeft nooit ernstige tegenstand gehad. Bij hem ging alles crescendo. Dat zei hij wel eens, een zondagskind. En nu is het ook voor hem maandag geworden.

Wat biedt u troost in tijden van wanhoop en verdriet?

Ja. Wat biedt mij troost? Jurjen is nog met een boek bezig ter ere van zijn pensioen en afscheid van SidS. *Goed doen, God en Geluk*¹⁴ gaat dat heten Dit zouden de drie thema's zijn op zijn afscheidssymposium. Kees Waaijman schrijft over God, Manuela Kalski over Geluk en ik heb het hoofdstuk *Goed Doen* voor mijn rekening genomen. Jurjen zou zelf een beschouwing schrijven. De laatste keer dat Jurjen hier was, op 21 maart 2013, heeft hij mijn stuk gelezen. In dat hoofdstuk *Goed Doen* zeg ik dat er zoveel dingen in het leven tragisch zijn. Dat kun je God niet aanrekenen, dat gebeurt. Ervaringen van echt verlies, die categorie van het tragische. Hij was ook met die thematiek bezig geweest en we spraken erover dat veel dingen niet goed of slecht zijn maar tragisch. Zo kijk je dan ook naar veel lijden om je heen. Het is onverklaarbaar, het is een diepe, persoonlijke tragiek.

¹⁴ Het boek *Goed doen, God en Geluk* is er niet meer gekomen. Toen duidelijk werd dat hij niet lang meer te leven had heeft Jurjen het afgeblazen

Hier begint de mystiek,
dat kun je niet definiëren

Bij SidS zijn het vaak verhalen van vluchtelingen. Grote tragedies. Waar je soms niets aan kunt doen. Hoe kun je omgaan met het tragische in je leven en je werk? Daar hebben we de laatste keer over gesproken. Aan de hand van de Griekse tragediën, die achtergrond. En zijn eigen lijden natuurlijk. Waarom moet hem dat overkomen? Ja, daar is natuurlijk geen antwoord op.

Is het daardoor een onvruchtbare vraag?

Wat doe je er zelf mee? Hoe ga je er zelf zin en betekenis aan geven? Zo probeert Jurjen het te verstaan. Als lijden dat ons mensen niet bespaard blijft en dat Christus ook niet bespaard is gebleven. Hij zoekt een spirituele weg. Maar tegelijk is het gewoon dom toeval dat jou dat treft. Vanuit huidig onderzoek benoem je het als een foutje in het DNA.

Daar schuilt weinig romantiek in

Ja, dat is heel kaal, dus moet je daar zelf de aankleding bij bedenken. Er is geen antwoord op het lijden dat je overkomt. Ook niet voor ons, voor mijn vrouw en voor mij, toen wij een paar jaar geleden onze zoon verloren. Je kunt een heel verhaal om dat verlies heen creëren maar daar krijg je je kind niet mee terug.

Waar houdt je je aan vast op dat moment?

Dat God zo iets ook niet wil. Zeg niet tegen mij dat het de wil van God zou zijn. Nee, God heeft daar ook verdriet van. Daar houd ik mij aan vast. Je krijgt toch een heel ander Godsbeeld. Niet God de Almachtige maar de God die met ons meelijdt. Zoals Dietrich Bonhoeffer¹⁵ erover schrijft. Daar kunnen Jurjen en ik ons beiden in vinden. De manier van lijden zoals je die bij Bonhoeffer aantreft. Je kunt proberen het geluk te zoeken en na te leven maar besef wel dat die tragische kant aan het leven zit en dat ons mensen maar zo iets kan overkomen.

Welke muziek biedt troost?

De psalmen van Mendelssohn vind ik bijzonder. En de cantates van Bach. Ik heb de Bach cantates veel beluisterd als ik zat te schrijven.

Kunt u tegelijk schrijven en muziek luisteren?

Ja, dat geeft mij rust. Er zit iets evenwichtigs in de muziek van Bach. Het geeft stevigheid.

18 Anton Ent is het pseudoniem van de Nederlandse dichter, prozaschrijver en essayist Henk van der Ent

16 Recht uit het Hart (2012) Narratio

17 Duisend dae op jou spoor C. Vos (2013)

15 Dietrich Bonhoeffer (1906–1945) Duits kerkleider, theoloog, verzetsstrijder

In een werkkamer met zoveel teksten om ons heen is het misschien een onmogelijke vraag maar is er een tekst die u in het bijzonder dierbaar is?

(staat op en loopt richting de boekenkast, denkt na, loopt op een boek af) Recent heb ik in het laatste boekje van je vader gelezen. Dat staat hier *Recht uit het Hart*¹⁶. Dat vind ik mooie teksten, dus die mediteer ik wel eens voor mezelf. En deze dichtbundel van een Zuid-Afrikaanse collega, Cas Vos, *Duisend dae op jou spoor*¹⁷. Afrikaans vind ik een mooie taal. En hier heb ik iets van de psalmen van Anton Ent¹⁸, die noemt jouw vader ook ergens: *Man van twee wegen*¹⁹. (Gerben slaat het boekje open) 'Ik ben de man van twee wegen. De weg naar u toe, het pad van u af'. (leest half voor, mompelend voor zich uit) 'Ik zie u als regen in het regent, terwijl het werkelijk niet regent...' toevallig verwijst Jurjen ergens naar deze tekst.

Kunt u iets voordragen uit *Man van twee wegen*?

(opeens verlegen lachend maar neemt het boek op schoot)
Nou... ja...

De Weg

*Ik ben de man van twee wegen
de weg naar u toe, het pad van u af.*

*Ik zie u als regen in het regent.
terwijl het werkelijk niet regent.*

*Ik overweeg voortdurend de richting:
hoe bereik ik het stromende water*

*waar ik mij als een boom opricht?
Welk pad moet ik gaan, welke weg?*

*Als ik aan het water een boom ben,
fris in de regen, dan ken ik uw weg.*

Anton Ent

Psalm 1 gaat over de weg en dit is een parafrase daarop. Jurjen haalt ook ergens een tekst van Hammarskjöld aan die aansluit bij dit gedicht: 'de weg koos jou'. Dat is een levensmotto, die omdraaiing.

Op 21 maart schreef Jur een mail aan zijn behandelend arts Carla Weenink en de oncologisch verpleegkundige, Renée den Haring. Hij stuurde hen ook het gedicht dat hij schreef voor zijn zus Aly, mijn collega en vriendin Sandra en Marja, vrijwilliger bij Stem in de Stad.

Geachte dokter Weenink,

Ondanks de zwaarte van de uitslag en de nog onzekerder toekomst, heb ik toch het gesprek met u en mevrouw Van Haring als goed ervaren. Ook omdat we 'onder' of 'voorbij' de medische uiteenzettingen kwamen. U gaf dat op een gegeven moment heel mooi aan toen u zei: 'Ik besef terdege dat achter mijn medische verhaal grote levensverhalen schuil gaan.' Dat verbindt. Ik weet dat ik er heel gevoelig voor ben. Daarom heb ik ook altijd veel geschreven over de balans tussen cure en care (ook zo essentieel voor ons werk bij Stem in de Stad). Ik wil u en mevrouw Van Haring daarom bedanken voor de ontmoeting van gisteren.

Hierbij mail ik u een gedicht dat ik (als 'lotgenoot' – liever gebruik ik het woord 'bondgenoot'), maakte voor mijn zus e.a. aan de vooravond van mijn negatieve uitslag op 15/3. Was het een voorgevoel, dat ik zelf ook weer 'de medische molen' in moet? Het hoeft niet, maar het staat u vrij om het aan 'bondgenoten' te overhandigen. U maakt ze veel mee.

Hartelijke groet,
Jurjen Beumer

Voor mijn zus Aly, voor Sandra, voor Marja, en in hen voor alle anderen die lijden aan een ernstige ziekte of aandoening.

Forellen

Als je moe bent, zo intens moe
en lusteloos.
Als je lichaam je in de steek laat
(ach, aangetast lichaam, mijn speelkameraad).
Als je geest wel wil, maar je nauwelijks
de ene voet voor de andere kunt zetten.

Als je wakker ligt in de nacht
en de sterrenhemel leeg piekert.
Als je weer moet wachten op een uitslag
en de onzekerheid toeslaat.

Als pijn je foltert, het eten je tegenstaat,
en je van duizeligheid bijna omvalt.
Als je denkt aan je geliefden, hun zorgen
en hun soms doffe ogen.

Als je het bijna dreigt op te geven,
in het diepe besef dat je ondanks alle liefde
om je heen je weg alleen moet gaan –

Tast dan boven jezelf uit naar je herinneringen.
De mooie en de beschadigde,
samen vormden ze je tot wie je bent.

Of zoals mijn geliefde dichteres M. Vasalis¹
het verwoordt:

*De tijd, het stromende getij
gaat nu zo snel en het verval
zo steil, alles werd weggespoeld.
Kom nu forellen, mijn herinneringen
spring met de verse krachten
en met de eerste wilde geuren
tegen de stroom.²*

Jurjen Beumer

¹ M. Vasalis (1909-1998) Schrijversnaam
van de Nederlandse psychiater en dichteres
Margaretha Drooglever Fortuyn-Leenmans

² Gedicht zonder titel, Nagelaten gedichten
(2002) De oude kustlijn

Levensteken 8

26 maart 2013

Lieve familie, vrienden en vriendinnen,

De emotionele gebeurtenissen tuimelen deze week over elkaar heen: het afscheid van team en bestuur in onze mooie kapel, mijn laatste Nieuwsbrief voor SidS (die bijna onderweg is), idem mijn laatste jaarverslag, en een afscheidsinterview in het Haarlems Dagblad. Maar ook mooi is dit alles, alsof je je nieuwe levensfase 'zomaar' binnenwandelt.

Na mijn laatste nare bericht krabbel ik weer overeind, Wil ook. Wat zit een mens, ondanks alle verdriet en pijn, toch vol veerkracht.

Even over mijn medische situatie: maandag jl. was ik bij de longarts. Ze was positief. Er is intensief overleg geweest met de neuroloog en de radioloog (VU). Ik ben in goede handen bij deze specialisten. Behandeling is goed mogelijk en de volgende route is uitgestippeld: volgende week een uitvoerige intake bij de radioloog en de week erop zal dan de bestraling wel beginnen, 5x met tussenpozen. Details horen we nog.

Genoeg over de medische kant. Jullie kennen mij, ik vind die medische kant uiteraard uiterst belangrijk, maar liever deel ik inhoudelijke zaken met jullie.

In de jaren 2000 e.v. schreef ik mee aan enkele veertigdagen-boekjes. Ze werden gebruikt in de veertig dagen tijd op weg naar Pasen. Ik vond ze terug bij het opruimen en zag dat ik ook een keer de 'stille week' beschreef. Iemand vroeg: 'zou je het nog net zo schrijven?' Ik zei eigenlijk meteen 'ja'. Daarom wil ik graag deze drie 'heilige dagen' én Pasen met jullie delen. Je vindt ze in de bijlage. Als je geen zin hebt om het te lezen, voel je niet verplicht.

Dan nog een prachtig gedicht waarin de bekende regel 'alles van waarde is weerloos'. Het is misschien wel (zegt men) een van de mooiste regels uit de Nederlandse poëzie. Het hele gedicht van Lucebert¹ luidt:

¹ Lucebert (1924–1994) Schrijversnaam van de Nederlandse dichter en schilder Lubertus Jacobus Swaanswijk

² de zeer oude zingt, Trouw Poezie Collectie (2013) deel 7, p.58

de zeer oude zingt:

er is niet meer bij weinig
noch is er minder
nog is onzeker wat er was
wat wordt wordt willoos
eerst als het is is het ernst
het herinnert zich heilloos
en blijft ijlings

alles van waarde is weerloos
wordt van aanraakbaarheid rijk
en aan alles gelijk

als het hart van de tijd
als het hart van de tijd²

Jurjen Beumer

Veertigdagenboekje

Donderdag (witte donderdag)

Psalm 67

Stilte

Johannes 13, 1-20

Tekst van de dag

Een gezant staat niet boven zijn zender

Stilte

Gebed

*Trouwe God,
terwijl Jezus de weg omlaag gaat
hebben wij de neiging hem hoger op
te zoeken,
leer ons nederigheid in de goede zin
van het woord,
inzet voor de kleinen en armen
en liefde voor het gewone leven.
Amen*

Meditatie

Alweer die voeten! Jezus' voeten zijn gezalfd door Maria (zie hiervoor). Ze kunnen daardoor de lijdensweg die komt volhouden. Nu, op zijn beurt, wast Jezus de voeten van zijn discipelen. Vooral Petrus, altijd haantje de voorste, weet er niet goed raad mee. Petrus heeft een sterke neiging Jezus op een 'voet'stuk te plaatsen, een plaats waar hij niet wil staan. Petrus wil van Jezus iets bijzonders maken, en dat is hij ook wel, maar op een andere manier dan Petrus wil. Het hele Johannesevangelie drukt uit dat datgene wat Jezus overkomt ook zijn discipelen (en ons!) zal overkomen. Petrus wil Jezus omhoog (een goeroe, een leider van het volk), de evangelist laat zien dat zijn het een Weg naar beneden is. Vandaar die voeten, heel basaal, die omkering ook, heel dicht bij gewone mensen, hij wast zélf.. Immers, een gezant staat niet boven zijn zender (13,16). Heel dicht ook bij het gewone leven, voor velen dikwijls een strijd van erop of eronder. Het bijzondere van Jezus is dat hij die weg gaat, als Eerste van alle mensen. Het wordt zwaar weer!

Vrijdag (goede vrijdag)

Psalm 22

Stilte

Johannes 18 en 19

Tekst van de dag
Zie de Mens.

Stilte

Gebed
Lijdende God;
zo spreek ik u niet graag aan,
maar deze dag waarop alles
aardedonker is, wil ik u
zo noemen. U gaat tot
het eind, het bittere eind,
uw Mensenkind(eren) ook,
er komt geen eind aan hun
zorgen en verdriet. Laat ons
niet achter in de kou van
de eenzame vriesnacht.
Amen.

Meditatie

Dag van klacht en bitterheid. Dieptepunt in de menselijke geschiedenis, alle hoop neergeslagen, het verraad ten top gedreven. Donker en duister is het, pikzwart om ons heen. Een kale paal in de grond op een tochtige heuvel, koud en kil is het bestaan. Rillend hangt daar het lijf van een gemartelde, een ter dood veroordeelde. Sinds die vrijdag, die men 'goed' durft te noemen, hangt dit vertrapte lichaam op al

die plaatsen in de wereld waar het recht wordt vertrap en mensen behandeld worden als oud vuil. Een kunstenaar had dit bloed lekkende lichaam plastisch uitgebeeld, hangend rond onze aardbol, het greep me aan. Goede vrijdag was toen, maar is ook nu. Jezus lijdt tot in onze dagen. Als je daar aan denkt wordt het stil om je heen, doodstil, verstikkend stil.

Of je het wilt of niet, je gaat mee die diepte in! Waak in de nacht die komen gaat, blijf op, misschien dat dan deze oorverdovende stilte die je omver heeft gegoooid plaats kan maken voor 'stille zaterdag.' In de stilte van je hart worden de eerste kiemen van de nieuwe dageraad voelbaar en hoorbaar. Nu even niets meer zeggen, nu even alle woorden aan de kant.

Zaterdag (stille zaterdag)

Psalm 4

Stilte

Marcus 15, 42-47

Tekst van de dag
En hij (Jozef van Arimathea) wentelde
een steen voor de ingang van het graf.

Stilte

Gebed

*Treurende God,
leer ons op deze lege dag
stil te staan bij onszelf, bij deze wereld
en uw mensen. Dat we ons verdriet
voelen en de diepte ervan begrijpen,
omwille van uw kind Jezus.*

Meditatie

Het is doodstil als deze dag begint, stil als de dood. Alles zit potdicht, de steen voor het graf suggereert dat. Maar ook wijzelf zien er geen been meer in, omdat we verdoofd zijn van verdriet. Stille zaterdag is eigenlijk een dag om helemaal alleen mét en bij jezelf te zijn. Om goede vrijdag te verwerken, om stil te staan bij het vele lijden in de wereld waar maar geen eind aan komt. Waarom gaat het maar door? Nee, het lukt niet, er is geen kruid tegen gewassen! Ik kan me goed voorstellen hoe de leerlingen van Jezus zich gevoeld moeten hebben op deze dag. Ongeveer zoals wij, als we na de begrafenis van een geliefde thuiskomen, een katterig en landerig gevoel draag je dan bij je, wezenloos, dor. Het is belangrijk om deze afwezigheid en deze verlatenheid te ervaren, denk ik. Je moet na Goede Vrijdag niet te vlug naar Pasen willen, dan zie je het leed van de ander en jezelf over het hoofd, dan ga je voorbij aan de Christus die achter die koude steen ligt, dood.

Zondag: PASEN!

Psalm 139

Stilte

Johannes 20, 1-18

*Tekst van de dag
Jezus is waarlijk opgestaan!*

Stilte

Gebed

*God van de verrijzenis,,
ons hart is ontroerd op
deze prachtige dag, u trekt ons
door de dood heen,
u geeft ons een Metgezel
voor altijd. Onze dank is groot,
zo groot dat deze paasdag één
grote jubel is, halleluja.*

Meditatie

Ga zelf kijken als je het niet gelooft! Wat dan? Die steen voor het graf is weggerold? Maak het nou, dat kan toch niet. Dood is dood en verder geen gezeur. Je hoort de leerlingen zo tegen elkaar praten. 'Maar dat gerucht dan? Van de vrouwen die zeiden dat ze hem hebben gezien.' 'Ach nee, het moet een droom zijn.' Alle woorden die nu gezegd worden tuimelen over elkaar en de gedachten die zich vormen spatten alle kanten op. Er is slechts het sobere verhaal van Johannes en de andere evangelisten, dat moet genoeg zijn. Waarom? Omdat de dialoog tussen Maria en Jezus tot vandaag meespeelt in ons eigen levensverhaal. Hoe ontroerend dat gesprek daar in die tuin van de verrijzenis, de dialoog tussen Maria van Magdala en de 'tuinman'. 'Jezus zei tot haar: Maria!' Zij keerde zich om tot Hem in het Hebreeuws: 'Rabboeni,' dat wil zeggen: 'Meester!' De doodgewaande, de vertrapte en gekruisigde is in ons midden en roept onze naam, en wij keren ons om met een diepe vreugde van herkenning in ons hart, Meester, Vriend, Lotgenoot, Bevrijder, Jezus, je bent er tóch! bij mij en al die anderen, totdat ook zij allemaal delen in de liefde van God. God, onze dank is groot, zo groot, dat u deze Mens aan ons terug gaf. Er is weer doorkomen aan, ons leven krijgt een andere wending, de steppe zal bloeien!

Marianne Visser

1940

Lezeres en dichteres

1986 — heden

Vaste gast van het aanloopcentrum
en deelnemer Adempauze,
Vredesdienst van Stem in de Stad

Het ging in onze
gesprekken bepaald
niet over ditjes en datjes

Marianne en ik kennen elkaar van gezicht, van vroeger, van het groeten in de kerk, van het groeten aan de vaste huistelefoon als zij mijn vader belde en ik opnam. De deur zwaait open en Marianne laat mij binnen. We lopen door de gang naar de woonkamer en gaan zitten. We worden omringd door slakken en schildpadden in diverse uitvoeringen, van klein tot groot, van hout tot marmer. We eten soep en Marianne vertelt. Haar manier van vertellen is uitbundig en associatief. De bank is zacht, de kamer is gezellig maar van rustig achterover leunen is geen sprake. Heel subtiel stelt Marianne tussendoor slimme wedervragen om, zo voelt het, te toetsen of ik wel bij de les blijf en echt goed hoor en begrijp wat zij bedoelt te zeggen.

Naast jou op de bank ligt een map met documenten. Gaat dat allemaal over Jurjen?

Ja, ik heb dat een beetje bij elkaar gehouden. (bladert door knipsels en artikelen) Ook wat ik hem geschreven en opgestuurd heb. Het gekke is, voordat jij binnenkwam las ik net een klein stukje uit een brief van mij aan hem. Toen ik dat overlas dacht ik oei, ik zit weer net zo. Het is misschien wel tien jaar geleden dat ik het schreef. De dingen herhalen zich steeds door de tijd heen. Oh ja, hier heb ik het. Zal ik het even voorlezen?

... Zo liggen er nu drie stapeltjes van boeken die ik uit de kast gehaald heb om ze nog eens in te kijken. Een schat. Wat heb ik veel mooie boeken. Maar dit is dus ook net mijn valkuil Jurjen. De chaos wordt alleen maar groter en ik kan het niet hanteren. Het is teveel. En ik bots weer tegen mijn onmacht aan om nu eens alles goed te rubriceren. Dat is voor mij, chaoot, een hele klus...

Nou ja en zo gaat dat door. Dit schreef ik dus toen en als je nu de zijkamer zou zien met al die paperassen... Ik neem mij soms voor daar een uur per dag mee aan de gang te gaan maar dan ben ik bezig met opruimen en komt er iets heel moois te voorschijn wat ik kwijt was. *De Kleine Prins*¹ bijvoorbeeld. Dat hele mooie boekje waar ik een cursus over heb gevolgd en dan denk ik aaaaah *De Kleine Prins*, eerst even een stukje herlezen. En die paperassen, die blijven, en dat opruimen duurt eindelijk snap je? De boeken van Jurjen heb ik toevallig wel allemaal keurig op een rijtje staan met daarnaast de boeken van Dorothee Sölle². Nou, dat stuk heb ik dan geordend. Maar die boekenkast laat ik maar gewoon zo staan want ik kan het niet aan. Als ik er één boekje uit haal blijft die hele rest weer staan snap je? Maar het ziet er toch geordend uit nu vind je niet?

Wat is het eerste dat in je opkomt als ik de naam noem, Jurjen Beumer?

Een vriend. Een heel belangrijk mens voor mij. Ook in mijn ontwikkeling die nogal turbulent is geweest. Dat heeft hij helemaal meegemaakt. Hij heeft me gecoacht of hoe noem je dat, alles van heel dichtbij meegemaakt. Maar als je vraagt wat is Jurjen voor jou? Onmisbaar. Ik zou hem nu ontzettend hard nodig hebben, echt waar. Ik zit iedere keer nogal up en down en hij hoorde de dingen aan en dan reageerde hij echt heel goed. Wat hij zegt dat

3 Kritische Gemeente IJmond
Oecumenische basisgroep voor
mensen die zich in de bestaande
kerken niet (meer) thuisvoelen

2 Dorothee Sölle (1929–2003)
Duits Luthers theoloog en auteur
van vele boeken over de relatie tussen
geloof en politiek-maatschappelijke
vraagstukken

1 *De Kleine Prins*
A. de Saint-Exupéry (1943)

raakt mij. Dat heb ik lang niet bij iedereen maar het is zijn taal. Als hij iets schrijft dan lees ik het een paar keer over. Het is ook echt de inhoud, ik bedoel, ik vind het ook een mooie man hoor daar niet van. (een luide lach) Er is vanaf het begin een klik tussen ons en die is steeds gebleven. En we hebben heel vaak, nou ja heel vaak, het was voor mij niet vaak genoeg hoor, ik wilde hem wel eens vaker zien maar dan had hij weinig tijd en zo maar ik had steeds de behoefte om me uit te spreken tegenover hem. En hij reageerde dan ook, ja, zo plezierig. Zo... bevestigend. Dat heb je steeds nodig toch als mens, bevestiging. Dat was er steeds, vanaf het begin.

Wanneer was het begin?

Dat was in de tijd dat ik een hele heftige, spannende relatie had met een Marokkaanse vriend. Ik was gek op hem en hij op mij maar die relatie bracht ook veel problemen mee. Jurjen heeft dat allemaal meegemaakt. Hij mocht deze man ook graag. Hij zei zelfs zoiets als: *'Mochten jullie ooit willen trouwen dan zal ik het huwelijk inzegenen.'* Zo is ons contact ontstaan.

Kende jij Jurjen al voordat hij in Haarlem kwam wonen?

Ja, van naam. Ik ben eerst een hele tijd van de kerk wegge-weest. Ik heb me afgezet tegen de kerk omdat de Gereformeerde Kerk, zoals ik die gewend was van mijn vader, vrij zwaar en conventioneel was. Mijn vader was ook dominee maar dat was een hele andere. Daar bewaar ik niet zulke geweldige herinneringen aan. Maar ik bleef zoeken. Ik zocht overal. Bij de Leidse Studentenekklesia en in Amsterdam, waar ik lange tijd bij de Dominicuskerk ben geweest. Ik wist dat Jurjen in de KGIJ³ was en daar bezocht ik een lezing van Dorothee Sölle. En toen Jurjen in Haarlem het aanloopcentrum⁴ opende was ik erbij, vanaf het allereerste moment.

Hoe zou je de relatie met Jurjen omschrijven?

Jurjen heeft speciaal voor mij in die begintijd een gedichtje gemaakt. Een gedichtje over vriendschap dat echt alleen voor mij bestemd was. Daar staat ook in dat je maar één of twee echte vrienden hebt. Later heb ik wel gedacht, nou die vriendschappen verschuiven dan zeker ook weer. Jan Bos⁵ zal nu wel meer vriend zijn dan ik weet je wel... maar toen hij dat schreef heeft hij dat ook echt gemeend natuurlijk en dat zegt iets over onze relatie. We konden ook behoorlijk fel zijn naar elkaar.

Heb je dat gedichtje hier?

Ja dat heb ik. Hij heeft dat later ook opgenomen in een boekje, (een uitgelaten lach) want hij neemt altijd alles op in een boekje! Ken je het? Het staat in *Op de Drempel*⁶ Waar is mijn bril nou? Of heb ik die op mijn hoofd? Nee, hier ligt hij. Oké, dat is dit gedichtje.

Vriendschap

*Een vriend is de stille getuige
van de binnenkant,
een vriend kan op afstand
heel nabij zijn,
een vriend is woede en agressie waard,
een vriend kun je verliezen,
een vriend is er onverwachts,
een vriend heeft alles
wat een ander niet heeft,
een vriend spreekt de waarheid,
een vriend, je hebt er één
hooguit twee,
een vriend is niet, maar wordt –
steeds opnieuw.*

Jurjen Beumer

Vind je het mooi van je vader? Ik weet nog dat ik wel eens kwaad werd door de telefoon en hem vroeg: 'Ben jij een vriend?!' De situatie was als volgt: ik durfde wegens omstandigheden niet goed mijn eigen huis in en toen vroeg ik aan Jurjen: 'Kun jij niet even met mij mee?' Daarop antwoordde hij verbaasd: 'Maar daar ben ik toch niet voor?' (lachend en verontwaardigd) Ja, dat zinnetje was het en dat zal ik ook nooit vergeten. Dus je moet onderscheiden wat deze vriend voor jou is en daar buiten moet je geen dingen vragen. Daarvoor moet je naar een andere vriend toe. Dat soort dingen moet je leren natuurlijk, waar je moet wezen met welke nood. Hij was er niet voor alles. Ik heb wel gemerkt dat hij zich echt door anderen liet inspireren. Dan hadden wij bijvoorbeeld net een gesprek gehad en dan kon ik soms in een preek horen dat hij dat meegenomen had. Dat was grappig. Hij heeft natuurlijk mensen nodig die hem inspireren door

Dat heb je steeds nodig
als mens, bevestiging

wat hen raakt en wat echt is. Ik denk dat ik hem veel geraakt heb. Het ging in onze gesprekken bepaald niet over ditjes en datjes hoor.

Waarom is hij voor jou een vriend?

Omdat hij de goede dingen zegt tegen mij. Hij doorziet mij, hij kent mij. Doordat hij het verwoordt weet ik dat het waar is. Ik kan vaak denken: wat doe ik hier eigenlijk? Ik woon hier maar helemaal alleen en soms ervaar je dan de zinloosheid. (Marianne is stil, denkt na) Ik schrijf bijna iedere dag, aan verschillende mensen. En als ik dat doe voel ik die zingeving. Dat schrijven is mijn zingeving.

9 Henri Nouwen (1932-1996)
Nederlands priester en schrijver,
zeer bekend in de V.S.

Dat schrijven delen jullie?

Ja. Jurjen heeft dat schrijven ook nodig. Maar hij geeft het allemaal uit en dat doe ik niet. Bij hem moet het wel over de hele wereld. (een aanstekelijke schaterlach volgt) Hij is ijdeler dan ik hoor. Je kunt geen blad openslaan of er staat wel een artikel over Jurjen in. Of het nu over Samen op Weg⁷ is of over SidS⁸ of in de straatkrant en veel meer maar deze ken ik dan. Dat is typisch Jurjen en ook dat heeft hij nodig. Hij wil delen wat hij meemaakt en daar krijgt hij reacties op. Ik zou dat nooit aankunnen. Ik heb niet dezelfde actieradius en dat is een groot verschil. Jurjen zit wat dat betreft goed. Er zijn ontzettend veel mensen die hem graag mogen en waar hij, nu hij ziek is, kaartjes en bloemen van krijgt. Dat zou ik bijvoorbeeld niet hebben maar hij is ook een bekend figuur en ik niet. Ik heb Jurjen heel hoog zitten en ik heb bewondering voor wat hij doet en voor zijn ontzettend hoge productie. Ik ben traag, een slak. Je ziet hier overal slakjes staan en schildpadjes, hier en op dat tafeltje daar, zie je? Dat typeert mij, ik ben niet snel. Daarin verschillen Jurjen en ik heel sterk. Ik ben heel depressief geweest, heb alles achter me gelaten en ben een nieuwe weg gegaan op zoek naar wat wel waar is of recht en echt. Dat zoekende, daar vonden Jurjen en ik elkaar in.

8 Stem in de Stad (SidS)
Oecumenisch diaconaal centrum in de
binnenstad van Haarlem waar Jurjen
pastor-directeur van was

Waarin vonden jullie elkaar niet?

(Marianne lacht verlegen, twijfelt, wacht even) Ik dacht dus, als je vrienden bent dan mag je alles zeggen en altijd bellen en noem maar op. En ik weet nog dat Jurjen een keer op vakantie was net in de tijd dat Henri Nouwen⁹ overleed. Ik wilde daarover praten met hem en nog een paar echt belangrijke dingen met

7 Samen op weg
Protestantse
Kerk Nederland (PKN)

hem uitwisselen. Ik belde op, sprak zijn antwoordapparaat in maar kreeg geen reactie. Toen hij terug was van vakantie en ik hem daarop aansprak zei hij: *'Ik was op vakantie.'* Toen zei ik: *'Ja maar het was heel belangrijk.'* Daar ging ik dus kennelijk te ver in vond hij. Het kwam niet altijd gelegen.

Een soort gereserveerdheid bedoel je?

Ja. Dat tekent hem ook wel. En na een moment van afstand kwam er toch weer een briefje van Jurjen met een uitnodiging voor een kopje koffie. Altijd op een geestige toon, altijd met humor. Wanneer hij zei: *'Volgende week maken we een afspraak'*, zat ik soms die hele volgende week in spanning te wachten. Wil¹⁰ zei wel eens: *'Dan moet je hem gewoon even aan z'n jasje trekken.'* Ik vind het moeilijk om daar goed mee om te gaan. Dit soort situaties deed zich vaak voor want bij mij was er echt die drang, die noodzaak om met hem te praten maar je wilt je ook niet laten kennen dat je zo'n drenkeling bent... Ben ik niet belangrijk genoeg? Dat vroeg ik hem dan gewoon. We zijn allebei heel direct.

Bij Jurjen is de geloofsbeleving zo nauw verbonden met zijn werk en zijn leven dat je dat niet los van elkaar kunt zien. Hoe is dat bij jou?

Hij schrijft dat hij iedere dag die voeding nodig heeft. Ik heb dat ook heel sterk. Dat blijf ik altijd nodig hebben. Het is de vraag of het wel die sterke uitwerking heeft want nog voel ik mij soms te min. Maar dat zit in de genen, dat heb ik altijd gehad. Ik heb tijden dat ik heel uitbundig ben en tijden van stilte en wachten. Teksten helpen mij hierbij. Wat ik bijvoorbeeld meeneem voor vandaag is de volgende tekst... (Marianne slaat de map weer open, zoekt en vindt iets anders) Hier heb je Jurjen weer.

Met een foto erbij

Dat is natuurlijk een prachtige foto. Die staat nu ook in verschillende bladen. Ik zal wel niet de eerste zijn die het zegt maar hij heeft prachtige ogen. Daar ben ik nou verliefd op. Dat is de mens waar ik verliefd op ben. Het is een bepaald soort verliefdheid natuurlijk. Aantrekkelijkheid. (kijkt naar de foto) Zo kijkt hij je dan gewoon aan, ik weet niet hoe je dat moet beschrijven, die ogen... (dan geeft Marianne een kus op de foto) Dit is de man waar ik van houd! (lacht hard en vol. Ze kijkt nog even naar de foto en kijkt mij daarna stralend aan. Dit moment zal ik niet snel zal vergeten. Marianne bladert weer verder in de map)

En hier is de tekst die Jurjen uitgesproken heeft op mijn feest toen ik vijfenzestig werd. Jurjen 8 oktober 2005, staat eronder, nu zeven jaar geleden. Ik lees het voor.

Marianne Visser

Een bijzondere, zeer bijzondere

(voegt lachend toe)

'Ik lees het nu een beetje voor zoals Jurjen dat deed'

Een zeer bijzondere vrouw. Een open vrouw.

Hart op de tong. Soms té.

Een getalenteerde vrouw. Haar verzameling levenskunst, gedichten, gezegden is echt.

Ze kopieert wat af. Een aanwezige vrouw.

Je ziet haar niet licht over het hoofd.

Je herkent haar stem en haar lach al van verre.

Spontaniteit is haar kenmerk.

Een man minnende vrouw.

Ze heeft altijd wel iemand op het oog.

Je kunt best zeggen dat ze op dit terrein roldoorbrekend bezig is. Soms té?

Een kwetsbare vrouw. Haar mentale aandoening maakt dat ze mensen en situaties soms te enthousiast inschat.

Dan loert de teleurstelling om de hoek en verdwijnt haar natuurlijke vrolijkheid.

Een mens minnende vrouw.

Ze staat klaar voor mensen.

Ze deelt vaak het weinige dat ze heeft met anderen.

Ze heeft een uiterst nobel karakter.

(Marianne voegt toe)

'Nou dat vind ik wel prachtig als het zo is'

Een terrasjes vrouw.

Wie kent haar niet met een kop koffie en een glas water op het terras.

Schrijvend in haar dagboek en kijkend naar mooie mannen.

Een té vrouw. Al vaak klonk in mijn woorden het woordje te.

Bij Marianne zijn veel zaken té.

Voor anderen om haar heen is het soms
 moeilijk om hier mee om te gaan.
 Ze is 'overwhelming'
 Een religieuze vrouw. Ondanks haar strakke
 geloofsopvoeding heeft ze met betrekking
 tot religie en geloof gevoel voor nuance.
 Altijd merk ik weer dat geloofsvertrouwen
 bij haar een soort innerlijk vuur is.
 Een vuur dat anderen aansteekt en bemoedigt.
 Een sterke vrouw. Dat bewonder ik zeer.
 Dat ze steeds weer opkrabbelt en verder groeit.
 Nu ze vijfenzestig is, is dat prachtig om te zien.
 Wij markeren deze feestdag om dit te vieren.
 Tot slot. Marianne is een vrouw om van te houden.
 Ze heeft een ruim hart, een attente ziel.
 Soms moet je even uit haar buurt blijven
 maar dan mis je haar meteen.
 Marianne een vrouw om te zoenen.

Jurjen Beumer

Hoe vind je dat? Mooi he? Wat kan hij dat goed hè, spreken?
 Hij zet je heel goed neer en op een geestige manier.

Levensteken 9 11 april 2013

Lieve familie, vrienden en vriendinnen, teamgenoten, bestuursleden en vrijwilligers van Stem in de Stad,

Nog steeds zindert de vreugde én de weemoed na van het prachtige moment van afscheid in onze mooie middeleeuwse kapel (het hart van ons werk) tijdens de stille week, een moment om mijn emeritaat per 1 april te markeren. Het samenzijn met team en bestuur was heel bijzonder. Toen ik aansluitend tijdens de koffie met gebak ook nog hoorde dat de glazen zaal naar mij vernoemd was én dat ik de sleutels van Stem in de Stad mocht houden, was onze ontroering en dankbaarheid compleet. Ik verwoordde onze dank naar team en bestuur o.a. als volgt: 'Wat was het een indrukwekkend, intiem samenzijn, woensdagochtend in onze mooie kapel. Alsof even de hemel de aarde raakte, alsof even alles samenviel, verdriet en vreugde in evenwicht, even werden we opgetild en mochten we ervaren dat we gedragen werden door iemand groter dan ons hart. Hoe kan ik jullie bedanken voor dit heilige moment! Ik zal het in mij meedragen als een kostbaar kleinood, een met jullie gedeeld gebed van onschatbare waarde. (...)'

Daags erop, op Witte Donderdag, het interview met het Haarlems Dagblad (geplaatst de week erop). Wat hebben John Oomkes en fotograaf Paul Vreeker er een mooi geheel van gemaakt! Mijn dank naar hen is groot, dat ze in woord en beeld zo goed de kern van ons werk en mijn persoon hebben geraakt. Wie wil kan het interview nalezen op www.stemindestad.nl (kopie 'In de media'), daar zijn ook de foto's te zien. Ook verscheen gisteren de nieuwe Stem in de Stad- Nieuwsbrief. Deze editie ziet er als altijd weer heel mooi uit (dank aan Marianne, Olga, Mirjam en Paula). Het is mijn laatste Nieuwsbrief. In een interview met Mirjam¹ zwaai ik af en maakt mijn opvolger Ranfar Kouwijzer zijn entree. Heel veel geluk en sterkte Ranfar!

Intussen zijn de schedelbestralingen begonnen. Tot en met volgende week, vijf keer in totaal, elke keer minder dan een minuut. Het is voorwaar geen kleinigheid. Ik vind het nogal angstig allemaal, opnieuw ga ik (en mijn geliefden met mij) een donkere tunnel

¹ Mirjam Buys – Betrokken bij het tot stand komen van de Nieuwsbrief van Stem in de Stad

² Thomas Merton (1915-1968) was een Katholiek theoloog, dichter, auteur en sociaal activist

van onzekerheid in. Ik heb veel aan een gebed van Thomas Merton². Het is één van de mooiste gebeden die ik ken. We lazen het ook bij mijn afscheid op bovengenoemde woensdag. Het is een grote steun, vooral wanneer de eigen woorden stokken. Ik geef het hierbij graag aan jullie door:

*HEER, mijn GOD,
Ik weet niet waar ik heen ga.
Ik ken de weg niet die voor me ligt.
ik kan niet met zekerheid zeggen
waar hij zal eindigen.
Ook ken ik mezelf niet echt,
en als ik denk dat ik uw wil volg,
dan betekent dit nog niet
dat ik dat ook werkelijk doe.
Maar ik geloof dat het verlangen om U te behagen
U in feite ook behaagt.
En ik hoop in dat verlangen te leven*

*bij alles wat ik doe.
Ik hoop nooit iets te doen zonder dat verlangen.
Als ik dit doe dan weet ik
dat Gij mij zult leiden langs het rechte pad,
hoewel ik er misschien niets van begrijp.
Daarom zal ik altijd op U vertrouwen,
ook al lijkt ik verloren en in de schaduw van de dood.
Ik zal niet bang zijn
want Gij bent steeds bij mij,
en Gij zult mij nooit aan mijn lot overlaten
om mijn gevaren alleen te doorstaan.³*

Zie ook het portretje over Merton in mijn boek Godzoekers⁴.

³ In gesprek met de Stilte, p.7
T. Merton (2002) Baarn

⁴ Godzoekers. Van Benedictus tot Oosterhuis
(2010) Ten Have i.s.m. Volzin

Vermoeidheid kan een bijverschijnsel zijn van de bestralingen, en ik ben al behoorlijk moe. Het is dé grote klacht van kankerpatiënten. Ik doe waarschijnlijk toch teveel op een dag. Dat kan ik omdat ik me best redelijk voel en gewoon de dag door in touw ben. 's Middags ga ik rusten en 's avonds redelijk vroeg naar bed. Als de lente zich doorzet kan ik ook meer naar buiten. Nu beweeg ik onder leiding op het sportschooltje tegenover ons in de straat. Ik vind het als ongeduldig type lastig om een goed evenwicht te vinden tussen activiteit en passiviteit.

Op mijn initiatief hebben we besloten het afscheidssymposium (in het komende, vroege najaar) af te blazen. Mijn 'hoofd' staat er niet meer zo naar. Wél zal onder mijn redactie de afscheidsbundel verschijnen (*Goeddoen, God en Geluk. Over je Naaste als Jeze/f*). Ik ben hier blij om. Het boek zal gepresenteerd worden ná mijn afscheidsviering in de Grote Kerk op zondagmiddag (16.00u) 6 oktober a.s. Later meer hierover, maar noteer alvast de datum!

Wat nog meer te vertellen lieve mensen, behalve dan dat ik jullie mis en dat het vervelend is dat alles zo strikt geregeld moet worden met bezoeken etc. We zouden het graag anders zien, maar het kan niet anders. Jullie begrijpen dat gezin en familie voorgaan. Blijf ons svp gedenken in jullie gebeden en gedachten, en heel hartelijk dank voor de talloze lieve reacties. Het doet ons zeer goed. Hartelijke groet, ook van Wil, Jurjen.

Beumer houdt sleutels Stem in de Stad

Haarlem – Jurjen Beumer (65) heeft warempel nog iets anders aan het hoofd dan de loftuigen die de per 1 april vertrokken directeur van het oecumenisch diaconaal centrum Stem in de Stad vergezellen op weg naar het ziekenhuis.

Onhandig goochelt Jurjen Beumer met een spiksplinternieuwe Chinese uitgave van een van zijn boeken. „Nou, de royalties stromen binnen”, zegt hij half-serieus en trots op zijn biografie van Henri Nouwen.

Intussen staat Beumers huis vol met bloemstukken en kaarten van bekenden en onbekenden die de pastor sterkte wensen bij de bestralingen die hij deze week moet ondergaan. „Er komen mensen aan de deur”, zegt hij eenvoudig. „Een vrouw vroeg: ‘Waarom moet God jou hebben? Ik zei: ‘Waarom mij niet?’”

Een officieel afscheid van de meer dan 225 vrijwilligers en een groots opgezet symposium ter meerdere eer en glorie zijn voorlopig met een half jaar naar achteren geschoven. De opening van een bij de renovatie van Stem in de Stad ontdekte, laat-middeleeuws tongewelf, en inmiddels tot stiltecentrum

ingerichte kelder is uitgesteld in de hoop op betere tijden.

Wel is Jurjen eind vorige week informeel uitgezwaaid in diezelfde schitterend ogende ruimte. Intiem, in aanwezigheid van zijn vrouw Wil, en met de inner circle die 24 uur per dag, zeven dagen per week met Stem in de Stad bezig is. De club die zich het lot van duizenden eenzamen, ontheemden, daklozen, verdwaalde vreemdelingen, vluchtelingen en de onderkant van de samenleving daadwerkelijk aantrekt.

Als een kind zo blij meldt Jurjen dat de grote vergaderzaal van Stem in de Stad, op de eerste verdieping, naar hem vernoemd is. „En ik mag de sleutels van het complex houden! Kan ik in het stiltecentrum terecht, wanneer ik maar wil.” Hij lacht: „Ze kennen me goed. Ik had de sleutelbos al bewust ‘vergeten’ mee te nemen.”

I Franciscus Vincentius Bonhoeffer

Om Jurjens geest open te draaien gebruiken we driemaal een drieëenheid – begrippen die Jurjens leven hebben gevormd. Met Franciscus bedoelen we niet de nieuwbakken paus, maar diens voorbeeld in nederigheid, de heilige Franciscus van Assisi (1182–1226).

Jurjen: „Franciscus! Ik heb bijna alles van hem boven in mijn studeerkamer. Een van de meest bijzondere figuren uit de christelijke traditie, omdat hij zich, tegen alles in, bekende naar de mensen in nood. Ik heb een pentekening waarin je ziet hoe hij de melaatsen omarmt. Daar zit natuurlijk veel romantiek omheen, maar als je teruggaat naar de basics, dan heeft ie alles gedaan wat hij beloofde.” „De kerk is natuurlijk slim, dus is zijn nagedachtenis ingepikt, maar toch konden de Franciscanen onafhankelijk van de officiële kerkorde functioneren. Dat geluid van Franciscus klinkt ook door bij de Minnebroeders, die van Antonius van Padua, naar wie de Paterskerk op de Nieuwe Groenmarkt is vernoemd. De identificatie met mensen aan de onderkant is geweldig inspirerend. Dat heb ik ook zelf van huis uit meegekregen. Dat je je talenten moet inzetten voor de mensen. En dat je je naaste als jezelf moet zien.”

Haarlemmers kennen van oudsher het Vincentius' Eethuis aan de Nieuwe Groenmarkt.

Het beeld van deze heilige markeert de ontvangstruimte van Stem in de Stad, dat nu in hetzelfde pand is ondergebracht. Het gaat om de heilige Vincentius a Paulo (1581–1660). Deze inspirator droeg zijn volgelingen op niet te bidden in kloosters, maar de wereld in te trekken. Uit de regel van Vincentius voor zijn 'Zusters van Liefde': de zusters "hebben geen ander klooster dan de huizen van de zieken, als cel een huurkamer, als kapel de parochiekerk, als pandgang de straten van de stad.”

Jurjen: „Tuurlijk mag je je terugtrekken met je gedachten, in je spiritualiteit. Maar je mag pas binnenkomen, als je buiten bent geweest. Vincentius zegt: Ga de straat op. En dat doet Stem in de Stad ook met het straatpastoraat. Niet gaan zitten wachten tot ze naar jou komen, maar ze opzoeken en helpen uit de ellende te komen. Een van mijn collega's, Joris Obdam, komt handjes tekort, want de problemen nemen toe. Zelfs zo dat we de omvang van de ellende in Haarlem niet beseffen. We weten niet hoeveel mensen verpieteren.”

Dietrich Bonhoeffer (1906–1945) is Jurjens derde ikoon. Bonhoeffer moest zijn verzet tegen Hitler en zijn nazibewind bekopen met de dood. „We praten nu over helden, mensen die door hun verzet inspireren. Durf dat maar eens wat hij deed. Ik wijs altijd op het belang van mensen die meehelpen. Mensen die misschien niet eens zo dapper hoeven te

zijn als Bonhoeffer, maar die als bondgenoten helpen het goede te doen. Je zit bijvoorbeeld met mensen samen te praten in het café over de idealen die je hebt om de stad te verbeteren. Ik kreeg bijvoorbeeld vanmorgen een enorm boeket van de PvdA. Ik kreeg tranen in mijn ogen. Ik ben nooit partijpolitiek bezig geweest in de stad. Ik zal met iedereen door één deur moeten kunnen, juist voor deze stad.”

„Maar Bonhoeffer, onvoorstelbaar! Ik vraag me wel eens hardop af: stel dat ooit nog 'bruin' aan de macht komt. Staan we dan ons mannetje, ons vrouwtje?”

II Geloof Hoop Liefde

„Ah! 1 Corinthe 13”, zegt Jurjen onmiddellijk.

„Het geloof is het mooiste wat er bestaat, maar dat gezegd hebbende – het geeft me ook buitengewoon veel steun in mijn huidige situatie.”

„Ik schrijf rondzendbrieven aan mensen die zich betrokken voelen bij Stem in de Stad. Ik richt me daarin tot mensen die me vragen, zoals: 'Ben je niet boos?' Dan antwoord ik: 'Op wie dan?' Opstandig word ik pas in de dialoog met God.”

Beumer wijst op een boekje over de oudtestamentische figuur Job, die alles verloor maar in God bleef geloven. „Jobs vrienden veroordelen hem. Die zeggen: Goddomme, je hebt het precies verkeerd gedaan. Maar Job gaat

het gevecht aan. Hij daagt God als het ware voor het tribunaal. Zie je, opstandigheid is pas interessant als je aan iemand kunt vragen: waarom pak je me nou? Tegelijkertijd vraagt Job zich af: Waarom zou ik wel het goede van U aannemen, en het slechte niet? Sommige van Jobs zinnen zijn zo van toepassing op mijn situatie. Uit die dialoog met God, dat gesprek van 'Ich und Du' vind ook ik kracht.”

„Ik kan nog in een enorme crisis komen. Ik wil daarin niets voorspellen. Ik heb veel mensen begeleid in hun stervensproces. Op een gegeven moment komt de dood het leven binnen. Dat is bij een goede vriend in Amersfoort gebeurd, en met een journalist, René. Als ik dat meemaak dan vraag ik me af: 'Jurjen, stel je zit zelf in de penarie. Heb je dan iets geleerd van die fantastische mensen? Ze wisten dat ze gingen sterven, maar gaven de moed niet op. Misschien moet ik dat ook opbrengen. Wil, m'n kinderen, de mensen om me heen: die dragen me. Met pure liefde.’

„Bondgenoten in het leven laten de hoop niet varen. Dan denk ik aan Luther. Die zei: „Als morgen de wereld vergaat, plant ik vandaag nog een appelboom.”

III Derde helft Erfenis De grens

„Oké”, zegt Jurjen. Hij voelt wel wat voor de gedachteoefening „Dus stel dat ik deze ziekte

overwin. Wat zou ik dan met de extra tijd doen?" Gretig: „Ik heb wel drie, vier concepten voor nieuwe boeken liggen. Het schrijven heeft mij mijn hele leven begeleid. Altijd. Elke dag. Naast het werk heb ik dagboeken bijgehouden. Als ik de pijn, de zorgen en de muizenissen van me afschreef, was ik ze kwijt. Ik ging er voor de openbaring van deze kanker, met uitzaaiingen van tumor in mijn hoofd van uit, dat dat schrijven zou blijven."

„Maar stel dat mij de derde helft gegund is, dan zou ik eerst helemaal niks doen. Dan ga ik naar een klooster, een stuk fietsen naar Santiago de Compostela in Spanje, om mezelf tegen te komen. En dan, als ik gezond ben, wachten of wat op mij afkomt. Niks overhaast aanpakken. Misschien moet ik mijn verplichtingen in een paar besturen hier in Haarlem afzeggen. En me openstellen. Maar het liefst even helemaal niks. De kunst van het vervelen."

Maar wat als het onverhoopt eerder afgelopen is? Jurjen: „Ik hoop dat de inspiratie die ik zelf heb mogen ontvangen, hier in dit kleine stukje Nederland, dat die anderen mag stimuleren. Dat die doorwerkt. Nee, dat is geen valse bescheidenheid. Het is zeker dat mijn boeken over enige tijd niet meer gelezen zullen worden. Zo nuchter ben ik wel."

Ranfar Kouwijzer (39) neemt de zware post van Jurjen Beumer met ingang van deze maand over. Jurjen: „Ranfar moet volstrekt zijn eigen weg gaan, en kunnen gaan."

„Ieder mens is volstrekt uniek. Dat geldt ook voor mij, in mijn situatie nu. Als mensen tegen me beginnen in de zin van: 'Die en die had het ook', dan heb ik de neiging hen meteen af te kappen."

„Ik ga niet op in mijn ziekte. Ik ben niet mijn ziekte, ik heb een ziekte. Als persoon ben ik meer. Misschien moet die persoon straks wel zijn hoofd te ruste leggen, omdat de kanker door woedt."

„Als je de laatste grenspost van het leven over bent, dan vallen alle lasten van je af. Dat is zeker een troost. Dat je kunt zeggen: we zijn thuis."

Levensteken 10

17 april 2013

Lieve familie, vrienden en vriendinnen, teamgenoten, bestuursleden en vrijwilligers van Stem in de Stad,

Met recht kan dit bericht een *levensteken* heten! Vanmorgen hebben we van de longarts gehoord dat de behandelingen goed zijn aangeslagen. De uitzaaiingen zijn verdwenen en verder is er ook niets akeligs te ontdekken. De tumor in de long is veel minder grillig geworden en is inactief gemaakt. De lange, zware acht weken vol kuren (chemo en bestralingen) hebben dus resultaat gehad. Ik moet over zes weken weer terugkomen voor controle. Vanmorgen (17/4) ook de laatste van vijf schedelbestralingen in de VU gehad. Ook daarvan hopen we dat die tot hetzelfde resultaat zullen leiden.

Er breekt nu gelukkig een tijd aan zonder ziekenhuizen, artsen, medicijnen e.d. Ik prijs de kundigheid en de vriendelijkheid van mensen in de medische sector. Ze waren en zijn ons zeer tot steun. De lente en de mooie uitstapjes lokken. Ik dank jullie allemaal hartelijk voor jullie geestelijke en mentale ondersteuning. Echt, het helpt in moeilijke tijden. Wij danken vooral de Eeuwige zelf voor de uitredding van dit moment. Dat is geen automatisme, want zijn wegen zijn ondoorgrondelijk en maar al te vaak verborgen en mysterieus. Desondanks, of beter dankzij, kruipt de lofprijzing uit het hart omhoog.

Niet lang geleden sloot ik een gedicht bij van Lucebert met de prachtige regel 'alles van waarde is weerloos.' Ik sluit nu af met een gedicht dat hier waarschijnlijk tegen-aan is geschreven en misschien nog wel mooier is. Het is van Okke Jager¹, subliem theoloog, literator en dichter. Het gedicht staat in zijn laatste boekje, dat hij heel indrukwekkend schreef bij zijn plotseling naderende dood. Het boekje heeft als titel dezelfde zin gekregen: 'Hoe kostbaar is een kwetsbaar mens.'

1 Okke Jager (1928–1992)

2 Hoe kostbaar is een kwetsbaar mens
(1992) Ten Have

*Verraadt ons aller angst zich niet
in wie het leven weerloos liet?
De glasglans stemt de blazer mild.
De kaarsvlam vormt de hand tot schild.*

*De krokus wijst beton zijn grens.
Hoe kostbaar is een kwetsbaar mens.²*

Laten wij ons blijvend inzetten voor die kwetsbare mens: dat ben jij, dat is je naaste,
dat is de eenzame lijdende medemens, dat ben ik ...

Hartelijke groet, ook van Wil en de kinderen, Jurjen

Intermezzo 3 29 april 2013

Lieve familie, vrienden en vriendinnen,

Er is weer veel gebeurd de afgelopen week. Vorige week woensdag het goede nieuws, dat de behandeling goed was aangeslagen. Twee dagen later begon Jur over te geven, en dat hield dagen aan. Altijd in het weekend natuurlijk, dus weer naar de eerste hulp op zondag. De pillen die hij daar mee kreeg kwamen er net zo hard weer uit, het hielp niets.

Op maandag is hij opgenomen in het KG en daar ligt hij nog steeds. Het is heel raar want hij voelt zich niet ziek en heeft ook geen koorts. Maar het voedsel dat hij inneemt blijft in de maag zitten en loopt niet door naar de darmen. CT scan, echo, sondevoeding, ze hebben alles geprobeerd maar eigenlijk weten de artsen het ook niet. Iedereen had verwacht dat hij met een paar dagen weer thuis zou zijn. Op de echo is iets gezien, een verkleving van de darm of, grotere kans, een tumor. Gisteren was er sprake van opereren, maar vandaag gaan ze toch weer proberen om met veel geduld de werking van maag en darmen vanzelf weer op gang te krijgen. Hij heeft wel trek, is niet misselijk en dat geeft weer een sprankje hoop.

Mijn lieve Jur blijft er rustig onder, hoewel hij zijn momenten van moedeloosheid en groot verdriet kent. Net zoals wij, Sara, Femke en ik, we hebben veel steun aan elkaar en bezoeken hem 2x per dag, gelukkig is het dichtbij.

Jur put veel troost uit de psalmen en uit zijn groot vertrouwen op de God van liefde. Ik kan alleen maar bidden dat hij nog een tijdje bij me blijft.

Lieve groet,
Wil

Huub Oosterhuis

1933

Theoloog. Schrijver van
dichtbundels, essays en liederen

1965 — heden

Voorganger van de
Amsterdamse ekklesia

2011

Initiatiefnemer De Nieuwe Liefde

De zachte krachten
zullen zeker winnen

De kerk was voor mij als kind een hele grote, warme ruimte met hoge bakstenen muren en oneindig veel kaarsen. Eindeloze gangen waar je elkaar achterna kon rennen en rijden jassen waartussen je je kon verstoppen. Er was een groot koor dat echt mooi kon zingen en de muziek was van Huub Oosterhuis. Ik had een wat ambivalente relatie met deze muziek. Ik luisterde er graag naar maar vond het ook ontzettend irritant dat ik soms emotioneel werd als iedereen ging zingen. Dat hoorde niet, dat was gênant. Tot mijn grote verbazing bleek Huub Oosterhuis iemand te zijn die bestond, in deze tijd, net als wij. Iemand met wie mijn vader echt sprak. Geen figuur uit die mysterieuze oudheid zoals Jozef en Maria. Ik had geen idee. Mijn relatie tot de kerk is sinds mijn kindertijd sterk veranderd en feitelijk bevind ik mij nu vooral buiten de kerk. De relatie van Huub Oosterhuis tot de kerk is een bijzonder verhaal. Zijn verhaal begint, anders dan bij mijn vader, binnen de Katholieke kerk. Van Jezuïet tot priester naar vader en voorvechter van het modernistische denken binnen en buiten de kerk. Een opsomming die ieder leven tekort doet maar de lezer die niet bekend is met zijn biografie een kader geeft. We gaan in gesprek op de werkkamer van Huub Oosterhuis in het prachtige gebouw van De Nieuwe Liefde te Amsterdam.

Wat is het eerste waar u aan denkt als ik de naam Jurjen Beumer noem?

Het eerste is toch Stem in de Stad (SidS¹). Hoewel ik hem ken van voor die tijd maar SidS, dat is zijn vondst, dat is iets heel bijzonders. SidS is natuurlijk een doeners project maar Jurjen heeft ook een hele stille, contemplatieve kant, een mystieke kant. Mystiek is iets waar hij altijd mee bezig is geweest. De combinatie van dat actieve, iets willen bouwen, iets willen veranderen aan de wereld en hoe zich dat verhoudt met die innerlijke behoefte aan stilte, gebed en meditatie, dat is typerend voor hem. Heel duidelijk.

Komt er ook een beeld bij u op?

Ja, een hele spontane, mooie jongen. (lacht)

Hoe hebben jullie elkaar ontmoet?

Ik herinner me hem uit de Amstelkerk². Daar kwam hij en daar hebben we kennis gemaakt.

Wanneer was dat?

Begin zeventiger jaren van de vorige eeuw.

Was u voorganger in de Amstelkerk?

Ja. Iedere zondagochtend om 12.15 uur na de officiële Protestantse dienst van de Amstelkerk kwamen wij daar samen. Dat was de Studenten Ekklesia na de uittocht uit het Rooms Katholieke systeem, laat ik het zo maar zeggen. We huurden de Amstelkerk voor honderd gulden en hebben daar zo'n vijftien jaar gekampeerd. Tot we eindelijk, na veel gebedel, een huis aan de Nieuwe Herengracht konden kopen waarmee we een eigen plek hadden, De Populier. In dit trefcentrum van onze Ekklesia vond iedere zondagmiddag van alles plaats, van politiek tot poëzie. Jurjen is hier veel geweest. Na tien jaar is De Populier op een nieuwe locatie overgegaan in De Populier Balie en dit werd in 1986, onder leiding van Felix Rottenberg, De Balie³ zoals we het nu kennen.

Was Jurjen een bezoeker of actief deelnemer?

Hij was een bezoeker, maar hij deed zeker actief mee aan discussies. Jurjen bracht ook mensen mee, hij was een levendige jongen. Toen hij ging promoveren bij ter Schegget⁴ wilde hij zijn studie in eerste instantie helemaal richten op die Studenten

3 De Balie – Platform voor debatten, seminars, voorstellingen enz. op het gebied van (multi)culturele, sociale en politieke kwesties

2 Amstelkerk – Studenten gemeente gebaseerd op eigentijdse en tegelijkertijd in de Bijbel gewortelde geloofstaal waar Oosterhuis de belangrijkste voorganger was

1 Stem in de Stad (SidS) Oecumenisch diaconaal centrum in de binnenstad van Haarlem waar Jurjen pastor-directeur van was

Ekklesia en zich verdiepen in de daar gebruikte teksten. Hij heeft dit onderwerp ook uitgewerkt maar omdat de Studenten Ekklesia nog zo in beweging was moedigde ter Schegget hem aan om daarnaast ook andere onderwerpen te onderzoeken. Toen is Jurjen in contact gekomen met Henri Nouwen⁵. Jurjen werd de grote pleitbezorger van het werk van Nouwen in Nederland en daarbuiten. Dat vond ik een heel goed idee van hem.

Wat vond u een goed idee?

Ik vond het een goed idee dat hij zich voor Henri Nouwen ging interesseren. Nouwen vertegenwoordigde namelijk toch weer een heel andere stroming dan waar ik voor sta of waar ter Schegget voor stond. Nouwen vertegenwoordigde een typisch Katholieke stroming die ook trouw is aan de Katholieke kerk. Nouwen heeft een grote rol gespeeld in het contemplatieve denken van Katholieken die bij de Katholieke kerk wilden blijven en toch in dat systeem niet konden wonen. Het was natuurlijk opvallend dat zo'n Protestantse jongen als Jurjen met zo'n Katholieke meneer aan de haal ging. Voor mij persoonlijk was Nouwen te kleurloos omdat hij niet politiek geëngageerd was maar voor anderen was hij juist toegankelijk en kon hij een kloof overbruggen. Hij vervulde daarin een belangrijke functie. Jurjen heeft goed gezien dat dit moest gebeuren, dat het nodig was.

Hoe oud waren jullie toen?

Jurjen was begin twintig. En hij kwam niet uit Amsterdam, dat kon je ook merken, dat was leuk. Het was rond 1973 en de Amstelkerk liep vol. Opeens zaten er tweehonderd mensen van de Vrije Universiteit, studenten en ook hoogleraren. Het was echt het begin van de oecumenische beweging, die in theorie natuurlijk al bestond maar zich nu ook praktisch voltrok. Dat was ontzettend interessant en heeft heel veel losgemaakt. Het was, in tegenstelling tot de 'gewone' kerkdiensten, volkomen normaal dat je als protestant naar die diensten ging. We wisten op een goed moment eigenlijk niet meer wie er van Katholieke huize of Protestantse huize was en dat is tot op de dag van vandaag nog zo. In de diensten hier, in de Nieuwe Liefde, zou ik het van mensen ook niet kunnen zeggen, dat loopt helemaal door elkaar. Vaak weten de mensen het zelf niet meer geloof ik, dat is heel spannend. Jouw vader is iemand van de eerste generatie voor wie dit vanzelfsprekend was. Daar is veel aan vooraf gegaan...

5 Henri Nouwen (1932-1996)
Nederlands priester en schrijver,
zeer bekend in de V.S.

4 Prof. Dr. G.H. ter Schegget (1927-2001)
Hoogleraar christelijke ethiek in Leiden

Je had die oude dominee Buskes, dat was een PVDA dominee. De rode Buskes werd hij genoemd. Hij was een hele trouwe, Protestantse man maar hij durfde grenzen te verleggen. En in 1966 toen de Ekklesia nog niet zo lang bestond heb ik Buskes uitgenodigd op Hervormingsdag, 31 oktober, om bij ons te komen preken. Dat was voor mij helemaal niet zo vreselijk schokkend maar voor hem wel. Want hij was zo gepokt en gemazeld in de Protestantse kerk dat preken in een Katholieke dienst, mijn God, dat was een geweldige gebeurtenis! Hij ging zelfs ter communie. Er was veel media aandacht, het was groot nieuws. Door mensen als Buskes werden bruggen gebouwd tussen het Katholicisme en Protestantisme en kreeg de oecumene een gezicht.

Hoe heeft uw relatie met Jurjen zich ontwikkeld?

Jurjen is naar mijn gevoel sterk de kant van de spiritualiteit opgegaan. Ik wil niet zeggen dat hij niet ook politiek geïnteresseerd was en daarin keuzes maakte maar bij hem lag de nadruk op de spiritualiteit en bij mij meer op de politiek. Dat zijn ook dingen die je niet helemaal zelf kiest. Je wordt ook bepaald en geprofileerd door je omgeving, de positie die je inneemt en de momenten waarop je iets zegt.

Hoe vaak zien jullie elkaar?

Dit type werkplaatsen, De Nieuwe Liefde en Stem in de Stad, zijn zo arbeidsintensief dat het contact soms belemmerd wordt of minder frequent is dan je zou willen. We hebben elkaar onregelmatig ontmoet. De laatste keer was twee jaar geleden toen hij mij zijn boekje over bidden overhandigde. Hij is bij de opening van De Nieuwe Liefde geweest op 11 februari 2011. En daarna ben ik nog een keer in Haarlem geweest omdat ik op zijn verzoek een lied heb geschreven voor SidS. Antoine Oomen heeft daar de melodie voor gemaakt. Wordt dat nog wel eens gezongen? Het is een mooi lied, het zingt wel. Dat vond ik leuk. Het markeert wat je met elkaar deelt. Ik herinner me ook, maar dat is alweer jaren geleden, dat ik een keer moest ik optreden in Haarlem en we dat samen uitvoerig hebben voorbesproken. Dan zaten we een hele dag te kletsen. (Het is stil. Meneer Oosterhuis denkt na. Ik weet eigenlijk helemaal niet of er nog iets zal komen zonder dat ik een vraag stel maar ik besluit ook even te zwijgen. Hij lijkt ver weg te denken, naar een lang verleden en glimlacht dan)

Het was opvallend dat
zo'n Protestantse jongen
met zo'n Katholieke
meneer aan de haal ging

We hebben het er wel eens over gehad dat we misschien een orde moesten stichten.

Een orde?

Binnen de Katholieke traditie heb je heel veel ordes. Franciscanen, Dominicanen, Jezuïeten. Het gesprek met Jurjen ging erover dat je misschien met geestverwanten van nu ook een nauwer verband moest creëren. Noem het een orde... met afspraken over hoe je met geld omging en hoe je bijvoorbeeld zou kiezen jegens asielzoekers en vluchtelingen, zodat er een duidelijke eenheid was tussen al die mensen en plekken. Jurjen en ik waren hier erg voor. Dat je niet voor het geld gaat maar voor iets anders. En hoe je dat zou moeten vertalen? Moet je dan twintig procent van je inkomen in een pot stoppen en beschikbaar stellen voor iets anders? Dat soort gedachtegangen. We zijn daar nooit verder mee gekomen maar het is een gedachte die al heel lang leeft. Ter Schegget was ook een voorstander van dit idee. Die vond dat we een gelofte moesten afleggen. En dat had met name betrekking op wat hij dan noemde: het partijgangerschap van de armen. Hij vond dat de kerken en de mensen van de kerken partijgangers van de armen moesten zijn. Je leven zo in te richten dat je beschikbaar was voor de armsten, voor de mensen in nood. Dat gedachtegoed moet nog een stap verder komen.

Kwam die gedachte bij jullie voort uit een verlangen meer kader te geven aan jullie werkplaatsen De Nieuwe Liefde en Stem in de Stad?

Ja. Dat het bij elkaar hoort. Er is op het ogenblik heel duidelijk een Ekklesia beweging aan de gang. Echte dissidente groepen binnen de Katholieke kerken die niets meer te maken willen hebben met de officiële gang van zaken in de kerk, zich ook niet houden aan de bisschoppelijke voorschriften en op eigen kracht verder gaan. In Eindhoven en Veldhoven maar ook in Hengelo en over de grens in Duitsland heb je dat soort Ekklesia's die echt contact beginnen te maken met elkaar. Dat spreekt mij aan. Wij krijgen hier, bij de Nieuwe Liefde, veel verzoeken uit België. Dat is interessant. Daar begint iets te ontstaan van een netwerk. Het woord 'bezielde verband' wordt ook gebruikt. In Utrecht heb je een aantal van die groepen en kerken die zich Bezielde Verband Utrecht noemen en echt bouwen aan dat onderlinge contact. Ik zie daar een nieuw soort kerkverband groeien. Het zijn

meestal groepen die politiek geïnteresseerd zijn, lokaal heel actief zijn en oog hebben voor vluchtelingen en asielzoekers.

Hoe zou u uw relatie met Jurjen omschrijven?

Geestverwanten zijn we. Ja zeker. Hij had een grote behoefte om mensen uit de Protestantse wereld erbij te houden. Daar deed hij veel voor. Hij zou nooit een te dik boek maken. Daar hebben we het wel eens over gehad. Dan zei hij: *'Heel veel mensen kunnen geen dikke boeken vasthouden, lezen.'* Zijn laatste boekjes zijn ook allemaal klein en hanteerbaar. Daar zat iets achter. Hij had het idee dat dit communicatief beter was en daar heeft hij denk ik gelijk in. Hij schrijft zeer toegankelijk. Wat Jurjen goed gezien heeft is dat hij SidS bij die officiële Protestantse kerk wilde houden. Mij is dat niet gelukt, of hoe moet je dat zeggen, dat kon gewoon niet. Binnen de Roomse verhoudingen werd je gewoon ontslagen en dan was het afgelopen. Maar dat Jurjen dus tegen die kerk aanzit, een deel daarvan is, dat is natuurlijk een stuk behoud. Daarmee kan hij een eigen weg gaan maar heeft hij toch een aanknopingspunt en dat trekt ook mensen uit die kerk mee. Dat is goed gezien.

Een grote overeenkomst in uw levensloop en die van mijn vader is dat u beiden een voortrekkersrol hebt gekozen. Is dat een eenzame rol?

Ja dat is eenzaam. Dat vind ik zeker. En dat zal Jurjen ook zeker hebben ervaren. Dat neem je op je en je wilt het doorzetten en in dat proces vallen heel veel mensen af. Gelukkig kom je ook altijd weer nieuwe mensen tegen.

Waar komt die behoefte vandaan om alles steeds weer in gang te zetten?

Dat is roeping. Je hebt die taak op je genomen en je kunt je eigenlijk niet voorstellen dat je die opgeeft. Want dan is alle energie die je eerder opgebracht hebt ook verloren. Dus je gaat door. Ik heb nooit één moment gedacht dat ik er mee op zou moeten houden.

Wat biedt u troost als het tegenzit?

Het grote verhaal zeg ik dan maar. Dat je daar bij hoort. Dat het ook doorgaat als jij er niet meer bent. Soms is er ook geen troost. Dat komt ook voor. Vrienden bieden natuurlijk troost. Dat is niet te onderschatten. De eigenlijke troost komt

denk ik van het weten dat ook jij tegen de klippen op onderdeel van dat grote verhaal bent en dat je een visioen hebt van een wereld die werkelijk bevrijd is. Ook al zal je daar zelf geen deel aan hebben. Dat is de droom en daar zijn we mee bezig, dat geeft houvast denk ik. Ik spreek voor mezelf. Ik denk dat Jurjen ook zoiets heeft? Jij vertelde me dat Jurjen nu, tijdens zijn ziekte, niet in paniek is. Dan denk ik dat hij een houvast heeft. De Ekklesia, SidS, dat zijn allemaal momenten van iets groters wat we niet helemaal overzien natuurlijk. Maar we weten wel dat het ergens vandaan komt en ergens naar toe gaat. Ik was in de bevestigingsdienst van Ranfar⁶ bij SidS. Ik ken Ranfar goed, ik heb met hem gewerkt. Je voelt toch aan de mensen die daar bij elkaar zijn dat ze vastbesloten zijn om het werk door te zetten. Daar is geen aarzeling, dat zie je, ze leven ervoor, het is hun huis, het is hun beweging. Nou ja, dat is troost vind ik. Ik hoop dat Jurjen dat ook nog ziet.

Is er een tekst die u speciaal dierbaar is?

Er zijn veel teksten. Ik heb psalmen, op mijn manier, vrij vertaald. Daar ben ik mijn leven lang mee bezig geweest en daar vind ik veel in. Maar ik vind ook veel in muziek hoor. De Maria-vespers van Monteverdi. Er is een gedicht van Henriette Roland Holst⁷. Een socialistische dichteres, tante Jet, heette ze. Ze is begin jaren '50 gestorven. En dat gedicht begint met de regel: *'De zachte krachten zullen zeker winnen.'* Dat is de eerste regel. En de laatste regel is: *'Naar volmaakte liefde stijgt alles mee.'* Het heeft geen titel. Het is uit de bundel *Verzonken grenzen*⁸ en zij nummerde haar gedichten. Dit is het derde gedicht uit die bundel die lang geleden verscheen. Ik heb haar nog gekend, ze is een soort literaire oma voor me geweest. Ik heb met haar gecorrespondeerd, mijn eerste gedichten aan haar gestuurd. Maar dit vind ik een zeldzaam gedicht. De zachte krachten zullen zeker winnen, aan het eind, ja, prachtig. Bij de opening van De Nieuwe Liefde hebben we een collage van geluid neergezet en die collage eindigde met dit gedicht. En dan was het zo getoonzet dat het gedicht gezongen werd en dan stierf de muziek uit en werden die twee regels nog een keer gezegd: *'De zachte krachten zullen zeker winnen, Naar volmaakte liefde stijgt alles mee.'* De koningin kwam het gebouw openen en ik had met haar afgesproken dat zij die laatste twee regels zou zeggen dus eindigde het met die regels en haar stem.

8 Verzonken grenzen
H. Roland Holst (1920)

7 Henriette Roland Holst (1869-1952)
Nederlands dichteres

6 Ranfar Kouwijzer is sinds april 2013
opvolger van Jurjen als directeur
van SidS

Wat Jurjen goed gezien
heeft is dat hij Sids bij
de officiële Protestantse
kerk wilde houden

*De zachte krachten zullen zeker winnen
in 't eind – dit hoor ik als een innig fluistren
in mij: zoo 't zweeg zou alle licht verduistren
alle warmte zou verstarren van binnen.*

*De machten die de liefde nog omkluistren
zal zij, allengs voortschrijdend, overwinnen,
dan kan de groote zaligheid beginnen
die w'als onze harten aandachtig luistren*

*in alle teederheden ruischen hooren
als in kleine schelpen de groote zee.
Liefde is de zin van 't leven der planeten
en mensche' en diere'. Er is niets wat kan storen
't stijgen tot haar. Dit is het zeekre weten:
naar volmaakte Liefde stijgt alles mee.*

Henriette Roland Holst

Dit is een boek van u dat net deze week verschenen is toch?

(op tafel ligt een boek met de titel: Waar onze doden zijn⁹)

Ja. Ga je het hem geven?

Misschien. Is dat een goed idee? Ik zag dat er ook een hoofdstuk in staat met de titel: *De dood van mijn vader*. Gaat dat over uw beleving toen of hoe u nu terugkijkt op de dood van uw vader?

De begrafenis van mijn vader was de eerste begrafenis die ik deed, waarvan ik de dienst leidde. Ik heb verschrikkelijk veel mensen begraven in mijn leven. In dit boek staan er maar negen-enveertig maar mijn vader was de eerste. Ja. En die past dus niet in de serie als je begrijpt wat ik bedoel. Dan had ik daar mee moeten beginnen maar ik dacht, dat deugt niet. Dus nu eindigt het boek ermee. Misschien dat anderen er iets aan hebben, herkenning. Herkenning is ook een vorm van troost.

Waar zijn onze doden?

Ja. Geen idee. Maar al die mensen in dat boek hebben ook geen idee. Wel hoop. Ik denk dat uit dit boek blijkt dat er niet echt één antwoord is. Veel mensen hebben hun volstrekt eigen formulering daarvoor en ook soms helemaal geen woorden. Ik heb ook maandenlang gesprekken met mensen gehad die

helemaal van gedachten veranderden. Die vanuit bepaalde stelligheden, ook soms cynisme, terugkwamen bij hele oude bronnen in hun leven, heel verschillend. Ik heb altijd geprobeerd om wat die ander hoopte, geloofde... om dat te volgen. Ik heb nooit iemand tegengesproken. Het staat ook een beetje los van jezelf. Dat moet ook. Je wilt dat iemand zo getroost mogelijk het einde haalt. Daar ben je voor. Er waren wel mensen die vroegen: *'Geloof je het zelf?'* En dan zei ik: *'ja, ik hoop het. Ik hoop het.'*

Zal ik je het boek meegeven? Ik schrijf er iets in voor Jurjen.

Levensteken 11 17 mei 2013

Inleiding op levensteken 11

Lieve familie, vrienden en vriendinnen / team, bestuur en vrijwilligers van Stem in de Stad

Hierbij in de bijlage weer een 'levensteken'. Het is wel wat lang uitvallen (sorry daarvoor), bijna een klein soort essay. Maar ik wilde dit onderwerp over ons en mijn levenseinde en dood graag met jullie delen. Geen lichte kost misschien, maar wel volop realiteit. De Pinkstergeest van dit weekeinde zal ons er zeker bij helpen. Ik groet jullie allen van harte en wens jullie fijne Pinksterdagen toe. Laat je meevoeren op de thermiek van de Geest en leef!

Ook namens Wil en de kinderen, Jurjen

Levensteken 11

*'Maak je dus geen zorgen voor de dag van morgen, want de dag van morgen zorgt wel voor zichzelf. Elke dag heeft genoeg aan zijn eigen last.'*¹

Tjonge, dat waren twee pittige weken in het ziekenhuis. Ik wil er niet meer teveel aan denken, hoewel dat behoorlijk moeilijk is, omdat het ziekenhuis met helaas het vele lawaai en de grote drukte, met het geweecklaag van medepatiënten lastig uit te bannen is. Wil heeft jullie via een update van 29/4 op de hoogte gehouden van mijn situatie. Op woensdag 8 mei mocht ik weer naar huis, geheel verzwakt en vermagerd na twee operaties en twee keer een narcose. Nu pas lukt het me weer een beetje dit bericht te sturen. Veel is er door mijn hoofd gegaan de laatste tijd, een soort zweven tussen hoop en vrees over wat de volgende tegenslag zal zijn. Jullie kunnen je voorstellen dat het vrouwen op mijn lijf een beetje verloren is gegaan. Mijn altijd gezonde

¹ Maak je dus geen zorgen [...] zijn eigen last, Matteüs 6, 34

² Dries van der Meij (1947-2000) die Jurjen in Twente leerde kennen en waar hij tot aan diens dood in 2000 zeer goed bevriend mee was

lichaam (nooit ben ik ziek geweest) is er nu aan toe hoe de psalmist het omschrijft in bijvoorbeeld psalm 31. Ik leef met de psalmen, maar er zitten ook trekjes in die ik niet begrip (ziekte als straf op de zonde, de vijand die almaar optreedt en die het voor de wind gaat, terwijl de 'vrome' mens de teleurstellingen voor zijn kiezen krijgt e.a.) Ik blijf ermee worstelen en zoek nu uitsluitend troostende regels in het psalmboek. Jan Bos helpt me daarbij.

Graag wil ik het nu met jullie over iets anders hebben. Al eerder was ik eraan begonnen. Nu acht ik de tijd rijp om dit te delen. Dat we namelijk in het samen spreken van en tussen mensen niet moeten schuwen om dieper af te steken en in te gaan op onze sterfelijkheid, ons levenseinde, onze dood. De abstractie van deze startzin verdwijnt onmiddellijk als we voor onszelf een situatie in herinnering roepen waarin de eindigheid zichtbaar wordt. Een ouderpaar dat een kind moet verliezen, een kind dat één van de ouders heel jong moet missen, hij of zij is te veel jong om zonder te kunnen. Een geliefde die plotseling wordt weggerukt door een fataal ongeluk. Een ernstige ziekte van een naaste, het leven in één oogwenk ontwricht. Al deze momenten, en er zijn er meer te bedenken, staan onuitwisbaar in ons geheugen gewist. Je probeert ze weg te drukken, maar in de nacht komen ze in onze dromen terug. Je probeert er 'mee te leren leven', dat 'zegt men' dat je dat moet doen, maar je moest eens weten hoe diep het insneet, soms moeten we naar adem happen. Bij het groeien der jaren komen er steeds meer mensen bij die we moeten missen. Ze liggen opgeslagen in de uithoeken van onze ziel en er hoeft maar niets te gebeuren of ze komen 'tot leven' in ons: een mooi muziekstuk dat ons raakt, een overrompelende wandeling in de natuur, een filmfragment of wat dan ook. 'Het' (de dood) komt dichterbij. Wat kan ik soms naar mijn jonge jaren als kind en daarna verlangen, een heerlijke zorgeloosheid. Voor mij sloop de dood heel erg naar binnen toen mijn goede en grote vriend Dries² stierf. Dit was in het jaar 2000, hij werd 53 jaar oud. Ik was nauw betrokken bij zijn ziekteproces, zijn ziekte en dood raakten me in alle vezels. Ook Wil en de kinderen werden diep geraakt door dit grote verdriet. Ze waren gek op hem en hij op hen. Ik verloor mijn beste vriend van wie ik altijd veel leerde, er was sprake van een grote wederzijdsheid. Vriendschap is een kostbaar geschenk en groeit wanneer de vrienden of de vriendinnen door die vriendschap wijsheid toegevoegd krijgen. Beider leven

wordt voller en rijper. Mijn leven verdiepte zich door mijn vriendschap met Dries. Het lijden bleef hem niet bespaard, maar gedurende de ziekte kenden we intensieve momenten van vreugde. Ik bewonderde hem om zijn (geloofs)moed en zijn open houding. Hij verdrong zijn agonie niet, maar communiceerde die met mij op een natuurlijke manier, eigenlijk zo we altijd met elkaar omgingen. Ik besepte destijds heel diep dat hij met zijn dood mij het leven leerde, dat ik nu ook mensen in hun heengaan pastoraal beter zou kunnen bijstaan. Ik denk dat dit besef wortel heeft geschoten in mij. Ik benaderde naar mijn gevoel de lijdende (en ook stervende) mens met meer respect dan ooit. Alsof ze 'het Heilige' naderden waar ik slechts in geloof naar kon verlangen. Was dat het wat de 'tuinman' Maria van Magdala én ons wilde leren op die allermooiste en meest gedenkwaardige 'eerste dag van de week?' Misschien wel de mooiste dialoog uit de bijbel staat hier: Maria ... Rabboeni ... Nee, raak me nog niet aan Maria! Even heb je mogen naderen en zien, hiermee mag je verder. Je kunt me niet bezitten³.

'Ziekte is de schrikdraad van de dood,' schrijft Kees Waaijman⁴ in zijn mooie boek 'Mystiek in de psalmen'⁵, daar waar hij komt te spreken over de psalmen van ziekte en genezing. Het is naar mijn mening een rake typering. Nee, niet een klein griepje of een verstuurde enkel geeft die stroomstoot van de schrikdraad. Hoewel, je weet maar nooit, hoe een mens een teken krijgt. Ik kende het citaat van Kees al eerder, voordat ik zelf begin december 2012 ernstig ziek werd. Ik dacht meteen aan genoemde zin en noteerde in de kantlijn van het boek, 'mijn schrikdraad heeft meteen wel een heel hoge voltage, dat is geen kleine elektrische impuls meer, maar een bijna dodelijke opdonder.' Sinds die bewuste datum in december komt voor mij de dood steeds meer in zicht. Ik wind er geen doekjes om en zeg het met een hart vol pijn; mijn aardse leven zal niet die lengte krijgen die ik verwacht had. We hopen natuurlijk dat God mij nog een goede tijd van leven geeft, om de fijne momenten van liefde intensief te delen met ons gezin, mijn familie en jullie allemaal. Ik voel me door jullie gedragen, ook door die honderden kaarten, brieven en mails. Ze verheffen me uit doemdenken en allerlei enge aanvechtingen, want echt die momenten zijn er ook, en ze spelen op in de nacht. Maar ook is er Aanwezigheid, de milde blik van Christus die mij troost en zijn

³ Maria [...] Je kunt me niet bezitten,
Johannes 20:1 - 18

⁴ Kees Waaijman
Emeritus hoogleraar spiritualiteit

⁵ Mystiek in de psalmen
(2004) Ten Have

⁶ Onrustig zoeken naar God
De spiritualiteit van Henri Nouwen
(1996) Lannoo

icoon die mij bemoedigt. En steeds vol zorg aanwezig, mij opbeurend en steunend, mijn grote liefde Wil en met haar Sara en Femke.

In een van mijn boeken schreef ik over de dood als vriend. In navolging van Henri Nouwen – wat heeft deze man mij veel gegeven!⁶ – en Dag Hammarskjöld⁷. De laatste schreef in zijn befaamde mystieke geschrift *Merkstenen*⁸:

‘Het moeilijkste: goed te sterven. – Een examen waaraan niemand ontkomt – hoe velen slagen? En jijzelf, bid om kracht voor deze proef – maar ook om mildheid bij de beoordelaar. Geboorte en dood, zelfovergave en verdriet – de werkelijkheid achter de dans, onder de felle lampen van de sociale verantwoordelijkheid.’ (70)

Ziehier onze opgave, nu voor mij in het bijzonder (en hopelijk nog even buiten bereik), goed sterven. Of er mee omgaan zoals ons aller Franciscus deed door in zijn Zonnellied de dood zuster dood te noemen. ‘Wees geloofd, mijn Heer, door onze zuster Dood, aan wie geen levend mens kan ontkomen. Wee hen die sterven in zonden–ten–dode, gelukkig zij die zij zal vinden in jouw heiligste wilsbesluiten, want de tweede dood zal hen geen kwaad doen.’

Zeker, geen gemakkelijke kost. Integendeel, ik merk dat mijn woorden van ver moeten komen. Echo’s van Dries, van René⁹ – hij was zo moedig en ondanks twijfels zo vol van vrouwen in God – en alle anderen die ons voorgingen. Jullie kennen voor jezelf de namen. Herdenk ze met eerbied. Excuses als dit alles te zwaar is voor je. Dat vind ik zelf ook. Maar van mij uit moest het, dit delen met jullie, zoals we altijd geprobeerd hebben onze levens te delen. Nu heb ik nog (op dit moment een beetje) de energie. Steeds weer merk ik dat ik veel over levensvreugde heb geschreven, als tegenhanger tegen een al te morbide en necrofiele mens- en maatschappijvisie. Geloof me, die vreugde is niet totaal verdwenen omdat ze raakt aan het Levensgeheim, de Eeuwige zelf.

Nog één keer Hammarskjöld, ook omdat er ergens ons werk van Stem in de Stad in doorklinkt: ‘Nog enkele jaren, en dan? Het leven heeft alleen waarde door de inhoud die het heeft – voor anderen. Mijn leven, zonder waarde voor anderen, is erger dan de dood. Daarom – in deze grote eenzaamheid – allen dienen. Daarom: hoe onbegrijpelijk groot is alles wat mij geschonken is, hoe nietig datgene wat ik “offer” ’ (134)

Ik groet jullie allen van harte en wens jullie fijne Pinksterdagen toe. Laat je meevoeren op de thermiek van de Geest en leef! Ook namens Wil en de kinderen, Jurjen.

⁷ Dag Hammarskjöld (1905–1961) Secretaris-generaal van de VN van 1953 tot aan zijn dood. Over Dag Hammarskjöld schreef Jurjen een kleine biografie. De langste reis is de reis naar binnen. Het politiek-mystieke Leven van Dag Hammarskjöld (1997) Ten Have

⁸ *Merkstenen* (1963) in NL uitgegeven door Ten Have

⁹ René van Trigt (1962–2012) was een vriend van Jurjen uit Haarlem. Hij stierf op 25 mei 2012, 50 jaar oud. ‘Het was een voorrecht om hem samen met zijn Mirjam en zijn familie te hebben mogen bijstaan’, zegt Jurjen

Levensteken 12

3 juni 2013

Lieve familie, vrienden, vriendinnen, bestuursleden, team en vrijwilligers,

In de bijlage vinden jullie de tekst die Jurjen helaas niet meer heeft kunnen uitspreken bij de opening van de Katrijnkapel.

Zó graag was hij erbij geweest. Zó blij was hij met deze intieme, sobere, meditatieve ruimte die zo mooi past bij de geest van Stem in de Stad. Zó graag had hij er vaak heen willen gaan, om er gewoon maar even stil te zijn. Maar de kanker heeft hem genadeloos ingehaald. Met Pinksteren waren we nog voor een lang weekend in Drenthe, samen met Sara, Mattijs, Femke en Henri. Het was fijn, we hebben koffie gedronken op de Brink in Dwingeloo en we hebben Jur z'n moeder (97) bezocht. Jur voelde zich zwak maar goed genoeg om ontzettend te genieten. Daarna is zijn conditie opeens heel hard achteruit gegaan en dat proces is niet meer gestopt. Op dit moment is duidelijk dat Jur zeer binnenkort gaat sterven. We proberen er zo goed mogelijk voor hem te zijn, hij verlangt ernaar om naar zijn geliefde schepper terug te keren. Hij is helder van geest, natuurlijk heel verdrietig maar niet bang voor de dood, in zijn eigen woorden: 'afscheid nemen is erger dan gaan.' En wij weten zeker dat God met open armen op hem wacht.

Met een lieve groet, ook namens Sara en Femke,
Wil

Toespraak bij de opening van de Katrijnkapel van Stem in de Stad. De laatste woorden die Jur in zijn leven aan het papier toevertrouwde, met zijn laatste krachtsinspanning. Voorgelezen door zijn dierbare vriend en collega Jan Bos op donderdag 30 mei 2013.

Dit is een belangrijk moment voor Stem in de Stad. Na de opening van ons mooie gebouw in oktober 2012 is er door Joop¹ en Aagje² hard gestudeerd op de inrichting van dit oude stukje Haarlem. Het zou een kapel moeten worden, hart van ons werk, rustpunt voor

1 Joop Slangen – Architect van het nieuwe gebouw van Stem in de Stad

2 Aagje Nicolaas als binnenhuisarchitect betrokken bij de inrichting van het nieuwe gebouw van Stem in de Stad

3 We weten dat God zelf onze tranen opvangt en ze koestert in zijn kruik, psalm 56, 9

4 Vincentius – Vrijwilligers organisatie die m.b.v. armoedebestrijding en persoonlijke hulpverlening. Partner van Stem in de Stad

de ziel, oplaadpunt voor energie en plek van huilen als het ons soms te moeilijk wordt: zoveel mensen die lijden en die het tegenzit en die wij dagelijks ontmoeten. Ook de bezoekers zijn natuurlijk welkom, om even bij te komen en wellicht heel even God te mogen ervaren. We weten dat God zelf onze tranen opvangt en ze koestert in zijn kruik³. Vanaf die eerste ontwerpen, zag je dat de bouwers per week opschoten en dat de kapel het mooie design kreeg dat was bedacht. Het meubilair zelf ontworpen én gemaakt door Victor, vrijwilliger bij Stem in de Stad, en zijn mannen. Het is prachtig geworden, sober, intiem, vol uitnodiging tot gemeenschap. De samenwerking met Vincentius⁴ en het Jacob Godshuis⁵, vanaf het begin tot de eindoplevering, wat heb ik daar die zeven jaren dat het duurde van genoten, heel, heel hartelijk dank. Elke keer als ik groepen of individuen rondleidde door ons gebouw was deze kapel het sluitstuk. Je zag de verbazing van de mensen – schitterend! En je voelde aan hen dat ze een heilige ruimte betraden, verbonden met alle mensen die hier vanaf de Middeleeuwen dezelfde caritas en diaconie beoefenden, ten dienste van mensen in nood. In ons boek *Liefdewerk ...*⁶ staat het allemaal beschreven.

Deze verbinding door de eeuwen heen vind ik persoonlijk het meest ontroerend, staand in de traditie van Franciscus, diaken bij uitstek. In deze Katrijnkapel wordt ons geloof gevoeld, om het niet op te geven als we het uitschreeuwen omdat alles vastloopt. In deze kapel bidden we tegen de klippen op, omdat gebed en menselijk engagement onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, zonder die verbinding lopen we mank en worden we een maatschappelijke instelling zoals er al zo vele zijn. In deze kapel geven we ons over aan de Liefde van God. O zeker, niemand heeft ooit God gezien⁶, maar velen ervaren zijn kracht, goedheid en mildheid. Wél hebben we een deel van zijn 'voorkant' gezien in Christus. Doe maar als Hij zegt het evangelie en je zult groeien en rijpen en ooit de zin van leven vatten. Een opgave? Jazeker, jazeker, maar de Geest van trouw en waarachtigheid zal je leiden, maar ook brengen naar plaatsen waar je niet wilt⁷. Ik maak dat heftig mee in deze maanden van ernstig ziek zijn. In deze kapel gebeurt dit allemaal, hier ligt de basis van ons werk: ora et labora, bid en werk. Wie dat doet komt niet bedrogen uit. Als Stem in de Stad hieraan vasthoudt gaat ze een rijke toekomst tegemoet, ten dienste van mensen in nood in deze barre tijden van crisis en onzekerheid. Ga heen in vrede, volg die diepe Stem in je en leef ten dienste van. Vrede en alle goeds. Jurjen

5 St. Jacob Godshuis – Instelling van de R.K. kerk met o.a. als doel de verzorging van zieken, bejaarden en alleenstaanden in de regio

6 O zeker, niemand heeft ooit God gezien, Joh. 1:18

7 de Geest van trouw [...] plaatsen waar je niet wilt, Joh. 24:19

Levensteken 13

5 juni 2013

Levensteken 13

Lieve familie, vrienden, vriendinnen, bestuursleden, team en vrijwilligers,

Maandagavond ontvingen jullie Levensteken¹². Vandaag ontvangen jullie het laatste levensteken over Jur.

Met veel verdriet moeten we jullie vertellen dat onze lieve Jur gistermiddag (dinsdag 4 juni) om 17.00 uur overleden is.

Wij, Wil, Sara en Mattijs, Femke en Henri, waren er allemaal bij. Jur is rustig ingeslapen. Het is goed zo.

'Als alles duister is, ontsteek dan een lichtend vuur dat nooit meer dooft'

Nadere informatie volgt op de rouwkaart.

Met een lieve groet, ook namens Sara en Femke,

Wil

Bernadette Meertens

1961

Hoofd Loopbaanadvies
bij Rabobank Nederland

2003 – 2006

Bestuurslid van Stem in de Stad

2006 – 2013

Bestuursvoorzitter van
Stem in de Stad

Ik vroeg me af
of hij niet te open was
over wat hij meemaakte

‘We hebben het feest ter ere van zijn afscheid als directeur van SidS drie keer verschoven en de laatste datum was het weekend van 6 en 7 oktober. Dat was afgelopen weekend’, zegt Bernadette. Ze heeft de warme Limburgse tongval met een zachte G. We zitten tegenover elkaar in de lounge van een hotel aan de voet van de Grote Kerk in Haarlem. Ik feliciteer Bernadette met haar onderscheiding. Ze heeft een lintje in ontvangst genomen voor haar werk bij SidS. Ik lach maar ben niet in orde. Dit is het eerste interview sinds het overlijden van mijn vader. Hij is er niet meer. Dus zo loopt het af, denk ik. Nog voor de laatste twee interviews zijn opgetekend is hij dood, weg, naar de overkant. Ik denk veel aan de dood in al haar concrete en abstracte hoedanigheden. Is dit normaal? Is niets nu meer normaal of is alles nu juist veel te normaal? We hebben Bernadette regelmatig ontmoet in de vreemde dagen rond het overlijden van mijn vader. Ze begrijpt wat er aan de hand is en ik concentreer mij op haar.

Het is nu vier maanden geleden dat Jurjen is overleden

Juni, juli, augustus, september, ja vier maanden.

Wat betekent dit voor jou?

Ik fietste hier net naar toe en nog steeds als ik door de stad fiets denk ik veel aan hem omdat de binnenstad van Haarlem zo aan hem verbonden is. Hier trof hij mensen en dit was ook de plek waar hij met teamleden of met mij na vergaderingen en bijeenkomsten vaak nog even een kopje koffie of een glaasje dronk. Even weg uit het gebouw van Stem in de Stad¹. Dat gevoel blijf ik nog wel even houden. Die vier maanden, dat is nog zo kort.

Wat vind je ervan dat Jurjen, tot vlak voor zijn dood, levenstekens schreef en rondstuurde?

(denkt even na. Bernadette lijkt haar woorden zorgvuldig te willen kiezen) In het begin vond ik dat heel prettig. Hierdoor hielden wij contact met hem en de levenstekens informeerden ons over hoe het met hem ging. Toen het minder goed met hem ging vond ik het lastiger. Ik dacht: goh, hij wordt wel heel persoonlijk. Ik ging me een beetje zorgen maken over hem. Moet je dat wel delen? Het gaat heel breed de wereld in.

Wat waren die zorgen?

Ik vond het heel intiem en open van hem en weet nog dat ik me afvroeg of dat wel goed aan zou komen bij mensen. Snap je? Meer uit bescherming naar hem. Niet alleen als privé persoon maar ook als bestuurder. Wie leest dit allemaal? Ik vroeg me af of hij niet te open was over wat hij meemaakte. Ik vertel maar even hoe dat bij mij in fasen ging. Uiteindelijk dacht ik: hij laat ons zien hoe je met dit moeilijke proces om kunt gaan. Hij biedt een inblik, niet in de zin van: kijk eens hoe ik dit doe maar ik proefde dat het heilzaam voor hem zelf was en heilzaam voor een aantal andere mensen. Althans met wie ik erover gesproken heb.

Je zegt dat de levenstekens heilzaam waren voor Jurjen zelf en voor een aantal mensen die je erover hebt gesproken. Welke betekenis hadden ze voor jou?

Ik dacht: zo kan het dus. Zo kun je met lichaam, geest, ziekte en tegenslag omgaan en kracht vinden. Door het op te schrijven. Ik ben helemaal niet zo'n schrijver als hij maar ik heb dat wel van

2 Bijeenkomst voorafgaand aan de condoleance. Er een kort avondgebed op de binnenplaats van Sids, bij de ingang van de Katrijnkapel

1 Stem in de Stad (Sids) Oecumenisch diaconaal centrum in de binnenstad van Haarlem waar Jurjen pastor-directeur van was

hem geleerd. Veel schrijven. Dingen van je afschrijven ook al is er niemand die het leest en is het alleen maar voor jezelf. Jezelf beter leren kennen door te schrijven. De levenstekens brachten bij mij teweeg dat ik me regelmatig afvroeg: hoe zit dat bij mij? En dan had ik niet altijd direct een antwoord klaar maar het zette me wel aan het denken. Dat heeft hij misschien niet eens zo bedoeld maar dat is wel het effect.

Hoe kijk je terug op de uitvaart?

Ik vond de hele uitvaart bijzonder, warm en persoonlijk. Ik stond in de hal van de kerk om iedereen te begroeten en dan zie je alle mensen voorbijkomen die al die jaren met Jurjen hebben samengewerkt en om Jurjen gaven. Niet alleen vanwege het doel van SidS maar ook vanwege de persoon van Jurjen zelf. Ik heb de kerk al tientallen jaren niet meer zo afgeladen vol gezien. En ik weet niet eens precies wat jij bedoelt met uitvaart want voor mijn gevoel duurde het bijna een week.

Dat is ook zo, het duurde letterlijk een week

Ik was heel blij dat er zoveel verschillende bijeenkomsten waren en dat we een week lang de tijd hadden om samen afscheid te nemen. Elke dag, elke avond is er iets georganiseerd rondom Jurjen. De bijeenkomst² op de binnenplaats van SidS vond ik mooi en de condoleance bijeenkomst was ongelooflijk. Ruim van tevoren stond er een lange rij mensen op straat.

Wat is het eerste dat in je opkomt bij het noemen van de naam Jurjen Beumer?

Een heel begeistert mens. Een enorme passie. Enthousiasme. Vasthoudend. Open en heel direct. Op een goede manier kritisch. Hij inspireerde mensen om over dingen na te denken. Hij kon dingen benoemen zonder te oordelen. Ieder mens is goed in de kern. Ik denk dat hij dat wel uitstraalde. En iedereen heeft zijn beperkingen. Ik denk dat hij daarom zoveel mensen heeft meegekregen om als vrijwilliger te werken of om de beurs open te trekken en een donatie te doen of echt te investeren in SidS.

Hoe hebben Jurjen en jij elkaar leren kennen?

Ik was als vrijwilliger actief bij de Groenmarkt parochie in de St. Antonius van Padua kerk. Die kerk staat pal naast het gebouw

van SidS en er was veel contact onderling. In 2001 of 2002 kregen wij een rondleiding en dat was mijn eerste, echte kennismaking met het centrum. Ik heb mij toen bij Hanny Korstjens³ gemeld als vrijwilliger voor de eetvoorziening⁴ van SidS. Daarna heb ik met Jurjen een gesprek gehad omdat ik graag meer wilde weten. Dat gesprek kan ik me nog herinneren.

Wat wilde je weten?

Hoe doen jullie dat achter de schermen? Van welk geld? Hoeveel is er nodig? Hoe komen jullie aan het geld? En dat heeft Jurjen me verteld. Het viel me op hoe nonchalant maar ook met hoeveel passie hij dat deed. Hij tekende op een half A-4tje voor me uit hoe het werkte met fondswerving.

Waarom wilde je dat weten?

Vooral omdat ik op bestuurlijk niveau iets zou willen doen voor SidS. Ik wilde meer dan alleen maar helpen bij de eetvoorziening.

Wat werd jouw rol binnen SidS?

Ik ben namens de Groenmarkt parochie in het bestuur gekomen. De St. Antonius van Padua kerk aan de Nieuwe Groenmarkt is één van de vijf oprichters van SidS. Bij de oprichting is in de statuten vastgelegd dat deze vijf organisaties allemaal een bestuurslid afvaardigen. In de tijd dat ik begon als vrijwilliger moest er net weer een opvolger komen, dus zodoende.

Kun je de andere vier partners noemen?

Dat zijn de Algemene Kerkenraad van de Protestantse gemeente Haarlem, de Protestantse Diakonie te Haarlem, de St. Vincentiusvereniging te Haarlem en het Dekenaat van het bisdom Haarlem-Amsterdam. Behalve door deze oprichters wordt SidS gesteund door vele andere partners die lokaal, regionaal en landelijk projecten op het terrein van sociale en maatschappelijke ontwikkeling, cultuur en religie financieren.

Wat waren jouw taken?

Ik ben een jaar lang alleen maar bestuurslid geweest en heb de organisatie leren kennen.

4 De eetvoorziening verzorgd drie keer per week een gratis maaltijd voor mensen die geen geld hebben om zelf voor eten te zorgen

3 Hanny Korstjens – Adjunct-directeur van Stem in de Stad tot 2007

Wat doet een bestuurslid?

We bespraken bijvoorbeeld welke activiteiten wel of niet gedaan zouden worden. Om een voorbeeld te noemen. Er is een doelgroep die nu niet tot de hoofddoelgroep van SidS behoort: ouderen die alleen wonen en zich wellicht eenzaam voelen. Jurjen wilde heel graag ook iets voor deze ouderen doen en we hebben in het bestuur besproken of we daar capaciteit voor hadden en geld. Dit plan is, ik praat over een aantal jaren geleden, afgewezen. Dus de directeur doet voorstellen en maakt plannen die hij voorlegt aan het bestuur. Dat gaat niet om de kleine, dagelijkse dingen want dat doet de directeur zelf. Als het gaat om nieuwe activiteiten voor de lange termijn dan is het bestuur daar bij betrokken om te zeggen of dat hen een goed idee lijkt of niet. Het bestuur houdt toezicht op de directeur maar ondersteunt hem vooral. Omdat Jurjen niet veel management ervaring had was hij heel blij dat hij regelmatig aan de bestuursleden kon vragen hoe hij dingen zou aanpakken. Functioneringsgesprekken bijvoorbeeld en hoe we met opleidingsvragen van medewerkers om zouden kunnen gaan. Het bestuur is ook altijd betrokken bij de werving en selectie van beroepskrachten. En heel belangrijk, zij denkt mee en neemt het besluit over de begroting voor de lange termijn.

Door welke partijen wordt SidS gefinancierd?

Die vijf kerken en kerkelijke instellingen die ik noemde zijn heel belangrijk. Die hebben zich allemaal voor een bepaald bedrag en voor een langere periode aan SidS verbonden zodat duidelijk was met welk kapitaal SidS kon worden opgestart. Daarnaast waren er gelukkig ook een heleboel andere kerkelijke instellingen hier in Haarlem en in de regio die ook al vanaf de start meededen zonder dat ze echt oprichter waren. Dus heel veel kerken en kerkelijke instellingen, kloosters, charitas fondsen, diaconieën van protestantse kerken. En ook de Gemeente Haarlem en buurgemeenten participeren maar dan in de vorm van het financieren van projecten. Daarnaast hebben we een grote schare van vaste donateurs onder particulieren. We hebben ook ieder jaar een vaste 'acceptgiro kaart actie' zal ik het maar noemen, samen met de nieuwsbrief wordt deze verzonden en daar komt ook altijd veel op binnen. En heel bijzonder zijn de giften die bestaan uit het geld dat iemand op een verjaardag of bij een huwelijksjubileum heeft gekregen.

Toen ik Jurjen ontmoette
vond hij alleen het wóórd
management al vies

En het bedrijfsleven?

Het bedrijfsleven participeert ook, maar in mindere mate dan kerkelijke instellingen. Er is wel een tendens te zien dat hun steun stijgt. De ondernemingsverenigingen die bij ons op bezoek komen dragen daarin bij. Maar liever dan in geld bieden bedrijven steun in natura. Voordat we naar ons nieuwe gebouw gingen verhuizen in 2011 hebben we bedrijven benaderd die ons vervolgens hebben ondersteund door kantoormeubels en verf-materialen gratis of tegen lagere prijs te leveren. Veel bedrijven willen hun maatschappelijke betrokkenheid graag tonen door hun werknemers voor een eenmalige activiteit 'uit te lenen' aan SidS. Zo hebben mensen van Tatasteel, voorheen Hoogovens, zelf de bestrating van de binnenplaats gedaan. En we hebben jaarlijks een verwendag voor de gasten van het aanloopcentrum. Gasten kunnen dan hun haar laten doen of krijgen een schoonheidsbehandeling. Aan deze dag hebben medewerkers van een farmaceutisch bedrijf hier in de Waarderpolder meegeholpen.

Als de Gemeente Haarlem een bedrag beschikbaar stelt aan SidS wat is dan hun belang daarbij?

De Gemeente heeft natuurlijk de opdracht om voor de inwoners van haar stad te zorgen. Onder die inwoners zijn mensen die bij SidS komen en het leven daardoor beter volhouden. En je kunt erger voorkomen want als je mensen geen aandacht geeft is er een kans dat ze helemaal verdwijnen, problemen krijgen met de gezondheid of onaangepast gedrag vertonen op straat, dat soort dingen. Behalve de zorgplicht zit er dus ook een element van preventie in en gemeentes kunnen daarmee in hun jaarverslag laten zien dat zij hun maatschappelijke verantwoordelijkheid nemen.

Kun je ook zeggen dat een centrum als SidS de verantwoordelijkheid en taak is van de gemeente?

Dat zou je kunnen zeggen maar het is niet de hele werkelijkheid. En het is mooi om als mensen onder elkaar zorg voor de ander op ons nemen. SidS faciliteert dat en biedt een platform waar inmiddels tweehonderdvijftig vrijwilligers werken, voor en met mensen die aandacht nodig hebben. Daaromheen is een nog veel grotere groep die via Stem in de Stad – daarom is de naam van de stichting zo goed gekozen – hoort van deze mensen, contact krijgt met deze mensen, waarmee we proberen de kloof tussen bevolkingsgroepen te overbruggen.

Je gaf net al aan dat Jurjen niet zoveel management ervaring had maar hij moest dat centrum wel gaan leiden. Was hij daar goed in?

Hij is daar langzamerhand beter in geworden. Ik werk veel met managers bij de Rabobank en toen ik Jurjen ontmoette vond hij alleen het woord management al vies. Toen wist ik ook direct dat bij hem het beeld bestond dat management niet over mensen gaat. Dat het niet de menselijke maat is. Ik denk dat hij langzaam heeft ontdekt dat de andere bestuursleden en ik met management bedoelden dat je een aantal dingen gewoon moet organiseren en afspreken met elkaar zodat je weet wat je van elkaar kunt verwachten. Dat de beroepskrachten weten waar ze op beoordeeld worden, waar ze zich aan verbinden. En dat het voor tweehonderdvijftig vrijwilligers, die soms maar één dagdeel per twee weken aanwezig zijn, ook heel belangrijk is te weten wat er van hen verwacht wordt. Jurjen was altijd benauwd dat er teveel op papier kwam, dat er teveel regels en procedures kwamen. Een woord waar hij ook van gruwelde was: protocollen. Een woord dat je natuurlijk veel in de welzijnszorg en de medische sector tegenkomt. Het woord protocol kan de associatie oproepen van een zorgverlener die zijn lijstje afwerkt, alsof je een nummer bent. Daar had hij een vreselijke hekel aan. Maar ik denk dat hij langzamerhand heeft ervaren dat management toch erg nodig was om de organisatie bij elkaar te houden en plannen te kunnen realiseren.

Wat voor type manager was hij?

Je hebt verschillende stijlen van leidinggeven en ik denk dat Jurjen vooral een heel ondernemende stijl had. Dat wil zeggen dat hij zelf veel ondernam. Met andere woorden: ik heb een idee en dat gaan we oppakken. In beginsel niet heel participatief zal ik maar zeggen. Daar hebben we het vaak samen over gehad en dat heeft hij wel meer ontwikkeld.

Hij legde zijn plannen niet voor maar op?

Dat ging niet heel bewust zo maar door zijn enthousiasme kwam het daar soms wel op neer. In de loop van de tijd veranderde hij daarin en ontstond er een cultuur waarbij teamleden meer ruimte kregen om hun eigen ideeën in te brengen en uit te voeren.

Waarin vonden jullie elkaar?

Wij vonden elkaar in de zorg voor de mensen, met name

de gasten van SidS. Dat vond ik bijzonder. Daar heb ik veel van hem geleerd omdat hij de mensen allemaal bij naam kende. Iemand bij naam noemen kan al veel effect hebben. Ook iemand even aanraken. Ik zag hoe hij dat deed waardoor mensen rustig werden of ineens naar hem luisterden. Ik maakte lange werkdagen in Utrecht dus ik heb niet alles mee kunnen maken maar ik heb PR en communicatie in mijn achtergrond en daarin vonden wij elkaar ook. Op een podium staan en mensen begeistert vertellen wat SidS concreet allemaal doet. Daar was Jurjen erg goed in. Zorgen dat SidS bekend werd in de stad opdat er veel betrokkenheid ontstaat bij de burgemeester, de gemeente, de gemeenteraad, politici, de pers. Zorgen dat we de voorpagina haalden.

Waarin vonden jullie elkaar niet?

Dat zat 'm in de dominantie af en toe. Hij was heel vasthoudend. Als hij ergens een mening over had dan kon je dat niet makkelijk veranderen. En waar we ook wat in verschilden is dat Jurjen de eerste jaren, terecht denk ik, héél sterk zijn eigen koers heeft gevaren en zich niet zoveel van andere meningen heeft aangetrokken. In die tijd van pionieren toen hij SidS echt op de kaart moest zetten was die koers denk ik noodzakelijk. SidS is natuurlijk geen kerk. Het is een unieke organisatie met kerkelijke wortels maar het is geen kerk. Jurjen was heel huisverig voor lange procedures en stropoerigheid. Hoe meer hij zou gaan samenwerken hoe langer hij zou moeten wachten op besluiten etc.

Hij verwachtte betrokkenheid en vreesde tussenkomst. Is dat niet dubbel?

Het is echt balanceren. We zeiden altijd: wij zijn van en voor de kerken. Dat wist hij ook heel goed en hij heeft zich ook altijd ingezet voor een goede relatie met de kerken. Hij deed veel moeite om de contacten te onderhouden maar ging tegelijk op een aantal punten zijn eigen weg.

Hebben die verschillen in karakter of benadering wel eens gezorgd voor een conflict?

Nee. Maar dat had ik sowieso niet snel met Jurjen omdat we hetzelfde doel voor ogen hadden. We hoefden het ook niet over alles eens te zijn.

Welke momenten samen vond je bijzonder?

De stadsvieringen. Maar ik herinner me ook vrijwilligersbijeenkomsten in de Doopsgezinde kerk met ook altijd een liturgisch gedeelte waar Jurjen precies de goede woorden voor kon vinden. Het afscheid van Hanny Korstjens van SidS vond ik erg mooi. En de één op één gesprekken waar Jurjen goed in was. Dan zei hij: *'Zullen we even naar buiten lopen?'* Even uit het gebouw, even een kopje koffie drinken en praten over hoe het gaat. Dan kun je toch een beetje op afstand naar de hele organisatie kijken, naar de mensen die er werken, naar de gasten. Hij deed dit regelmatig met alle teamleden maar ook met bestuursleden.

Vroeg hij dan naar SidS of naar jou?

Hij vroeg naar het werk maar hij vroeg de teamleden ook: *'Hoe gaat het thuis? Met jouw man of vrouw, met de kinderen, met je werk?'*

Leiding geven aan een groep mensen waar je een sterke, persoonlijke band mee hebt kan denk ik ook heel ingewikkeld zijn

Het is leuk dat je dit zegt want dat was één van de dingen die Jurjen überhaupt heel moeilijk vond. Als manager. Het persoonlijke en het informele kunnen laten bestaan naast het formele en zakelijke. Dat je als manager mensen aanspreekt op dingen die niet goed gaan ook al weet je dat er thuis problemen zijn. Die combinatie is voor alle leidinggevenden lastig. Maar bij een organisatie als SidS heb je als leidinggevende uitgebreid persoonlijk contact dan bij een bank bijvoorbeeld.

Hoe weet je dat hij dat moeilijk vond?

Hij heeft het me verteld en ik heb het meegemaakt. Hij heeft me bijvoorbeeld gevraagd om bij beoordelingsgesprekken aanwezig te zijn. Over het algemeen vond hij het fijner om in harmonie de dingen te regelen dan echt zakelijk te moeten zijn. Dat paste hem iets minder.

Een van de dingen die SidS wil doen is troost bieden aan mensen die het nodig hebben. Wat biedt jou troost?

In de kerk zijn. Dat kan bij een viering zijn of gewoon een kaarsje aansteken bij het Antonius beeld in de Groenmarkt Kerk of bij Maria. Ik ben nogal een Maria vereerder. En troost kan ik ook uit de natuur halen. Dan zie je knoppen in de bomen en

denk je: daar komt nooit meer iets uit en dan breekt het toch weer door in de lente. Of hele mooie vergezichten. De natuur biedt troost omdat zij veel groter is dan wij mensen, dat gaat altijd door.

Is er een tekst die jou speciaal dierbaar is?

Het *Weesgegroet*. Het gebed voor Maria.

*Wees gegroet Maria, vol van genade
De Heer is met U.
Gij zijt de gezegende onder de vrouwen.
En gezegend is Jezus, de Vrucht van Uw schoot.
Heilige Maria, Moeder van God,
bid voor ons, zondaars
nu en in het uur van onze dood. Amen.*

Ik ben opgegroeid in Maastricht in katholiek Zuid-Limburg. De Maria verering is daar heel groot. Bij ons was heel gewoon dat als je ergens mee zat, dat kon een examen op school zijn of een ruzie met een vriendinnetje, dan ging je een kaarsje opsteken bij Maria. Zo zijn wij als kinderen allemaal opgegroeid. Maar ook bij grote dingen. Het grote beeld van Sterre der Zee, een heel mooi oud Maria beeld van de Basiliek in Maastricht werd rondgedragen door de stad bij problemen. Vroeger al. Dat biedt troost of hoop of kracht.

Is er muziek die voor jou van betekenis is? Om tot jezelf te komen?

Niet heel specifiek. Wel religieuze muziek. Het Ave Maria in vele verschillende uitvoeringen. Maar als je het hebt over tot jezelf komen dan kan ik enorm genieten van lekkere dansmuziek van Michael Jackson bijvoorbeeld of Tina Turner. Dat geeft me een enorm opgewekt gevoel.

**Manny
Hartman–Beumer**
1945

&

Aly Beumer
1950

Hij was een
enfant terrible in zijn
middelbare schooltijd

Toen ik hoorde dat mijn vader ziek was had ik steeds dezelfde cirkelgedachte: De liefde van mijn moeder, haar man is ziek. De vader van mijn zusje is ziek. De zoon van oma is ziek. De broer van Manny en Aly is ziek. De zwager van Jan en Hans is ziek. De vriend van Jan Bos is ziek. De vriend van Philie en Teun is ziek. De schoonvader van Mattijs en Henri is ziek. Dan begon het weer van vooraf aan en werd de cirkel aangevuld met meer namen. Als een mantra ging het door mijn hoofd. Het drong misschien pas een beetje tot me door wat er aan de hand was toen ik mijn ooms en tantes, Manny en Aly, de zussen van mijn vader zag huilen, op de bank in de woonkamer, bij ons thuis in Haarlem. Familie. We ontmoeten elkaar bij één van de weinige bijna gezellige wegrestaurants van Nederland. De vaste pitstop voor mijn vader en moeder als ze vanuit Haarlem op weg waren naar hen of naar oma Beumer in Zuidwolde. Als mijn moeder voorstelde om in één keer door te rijden reageerde mijn vader zo teleurgesteld dat er toch gestopt werd voor koffie. Mijn vader hechtte zeer aan routine en koffie, en aan zijn zussen.

Manny (M), Aly (A)

Het is nu ruim vier maanden geleden dat Jurjen overleed. Hoe kijken jullie terug op deze periode?

M Met veel verdriet, het is nog steeds onwerkelijk. Ik mis mijn broer. Iedere ochtend als ik beneden kom is het eerste dat ik zie zijn foto. Hoe is het mogelijk dat iemand die zo gezond was er zomaar niet meer is. Dat hij niet meer kan genieten van zijn pensioen. Hij was altijd blij als we elkaar zagen. Als we de straat in reden bij jullie in Haarlem stond hij vaak al voor het raam naar ons uit te kijken. Ik heb ook veel bewondering voor de manier waarop hij zijn ziekte heeft aanvaard. De overgave aan het onvermijdelijke, het loslaten van jullie, zijn gezin, en het verdriet daarom. Het accepteren van alle behandelingen; hij wilde zó graag leven, het heeft niet zo mogen zijn. Tot op het laatst bleef hij belangstellend naar ons en naar anderen, tot zijn dood hield hij dat vol.

A Ik had zo gehoopt dat hij meer tijd zou krijgen om op een rustige manier afscheid te nemen, dat zou fijn geweest zijn. Kijk, afscheid nemen moeten we allemaal ooit. Maar alles volgde elkaar zo snel op. Hij heeft zo weinig kans gehad. Ik had hem meer tijd gegund. De bewondering waar Manny het over heeft deel ik. Over de manier waarop hij met zijn ziekte omging. Zeker in mijn situatie¹ zie ik dat ook als een voorbeeld. Ik denk daar heel veel over na. Hoe heeft hij dat gedaan? In godsnaam! Voor mezelf heb ik ook het gevoel dat ik hem nog heel veel wil vragen. Als sparringpartner is hij er niet meer. Het is niet af, er zijn dingen die ik niet begrijp en die ik hem nog had willen vragen.

M Hij heeft dit natuurlijk veel vaker meegemaakt in zijn rol als pastor. Met iemand anders het afscheid al doorlopen. Dat lees je ook in de boeken die hij heeft geschreven, zoals in *Recht uit het hart*² zijn laatste boek.

Wat is het eerste dat in je opkomt als ik de naam Jurjen Beumer noem?

M Lief broertje.

A Mijn lieve broer. Niets meer en niets minder.

M Als hij thuis kwam bij ons was hij zó zichzelf. Met alles eraf (Aly

3 Hans Hartman
Echtgenoot van Manny

2 Recht uit het hart
(2013) Narratio

1 Aly lijdt al jaren aan chronische
lymfatische leukemie

snaapt dit en knikt). Hij was dan gewoon Jurjen, zoon en broer. Even de ogen dicht op de bank van mama, hij wist het trommeltje met dropjes te vinden, kon zich ontspannen, maakte een geintje.

- A Ik heb dat ook ervaren als hij onverwachts langskwam bij ons in Zwolle, bijvoorbeeld toen hij in Kampen les gaf, aan de Theologische Hogeschool. Kijk, voor mijn gezin was hij natuurlijk gewoon mijn broertje. Hij at dan mee, ging even tafeltennissen met de kinderen. Dan was hij heel ontspannen.
- M En dollen met Hans³, verrassingspudding eten, plagerijtjes.

En los van het broer zijn?

- M Ja kijk als we met een groepsreis in het buitenland zijn en er is iemand uit Haarlem bij... Dan komt hij ter sprake, ja, dat geeft wel aan dat ik heel trots op hem ben. Als we het in een groep over de kerk hebben... Wat hij allemaal bereikt heeft, ja daar ben ik trots op.
- A Ik herken ook heel erg zijn drive om de wereld mooier te maken – het goede te doen, vooral voor de minder bedeelden – die drive hebben wij allebei wel heel sterk. Ik heb dat in mijn werk ook altijd gedaan. Alleen de inspiratiebron van waaruit die drive geboren werd, is verschillend. Jur deed dat vanuit zijn geloof, dat is bij mij in de loop van de tijd veranderd. De bron is misschien wel hetzelfde – we zijn alle drie in de christelijke traditie opgegroeid – alleen in de loop van mijn leven heb ik ervaren dat je ook los van het geloof kunt werken aan een rechtvaardiger samenleving. Vanuit humaniteit. En in die zin was ik ook altijd nieuwsgierig hoe Jurjen dat vond, of dat wel kon. Daar hebben we ook vaak discussies over gehad. Hij vond dat het wel kon maar...uiteindelijk ook weer niet! Wat ik fijn vond was dat hij niet 'de Waarheid' verkondigde, maar zelf ook altijd zoekende bleef. Dat gaf herkenning.
- M Ik ben er heilig van overtuigd dat het op beide manieren kan. Wat we alle drie hebben, als ik voor Aly en Jur mag spreken, is dat ondanks alle ellende in de wereld we toch niet geloven dat dit de bedoeling van God is, daar schrijft Etty Hillesum ook zo mooi over, we mogen uitgaan van het goede. Het 'en tóch'.

Er zijn dingen die ik niet
begrijp en hem nog
had willen vragen

- A Ja maar dat is weer binnen de context van het geloof. Het blijkt moeilijk voorstelbaar dat dat buiten die context ook kan. Mijn zoeken naar antwoorden is niet binnen die context. Jur stond daarvoor open maar dacht er anders over. Ik mis hem hierin ook erg.
- M Dan zit ik toch meer op de lijn van Jurjen.

Hoe zou je het gezin typeren waarin jullie zijn opgegroeid?

- M&A Warm, betrokken, we zijn heel liefdevol opgevoed. De christelijke naastenliefde stond centraal.
- M Het draaide bij ons niet alleen om ons gezin; zowel kerkelijk als politiek stonden wij midden in de maatschappij. De kern was: je bent er niet voor jezelf, maar voor je naaste.
- A Er waren vaak felle debatten en hevige discussies, maar de opvattingen en verschillen mochten er zijn omdat de liefde voor elkaar groot was en verbondenheid het uitgangspunt. Ik heb ook vaak nagedacht over de bijzondere combi die Jur in zijn werk had: heel dicht bij mensen zijn, maar ook op een abstracter niveau de problematiek politiek/maatschappelijk kunnen vertalen. (Aly en Manny roepen in koor) 'Horizontaal én verticaal' zou Jur zeggen. Mijn vader was heel warm in nabijheid, en mijn moeder liet ons ook de politieke dimensies zien.

Wat was de achtergrond van jullie ouders, mijn oma en opa?

- M Jurjen is het middelste kind van Jan Beumer en Saakje van Dijk. Het was een gemengd Drents/Fries huwelijk dat ruim veertig jaar mocht duren. Jurjen en wij, de twee zussen, groeiden op in het toen nog kleine en verzuilde Hoozevee, onder de molen De Zwaluw. Binnen een straal van 500 meter speelde onze jeugd zich af. Beppe, de Friese oma van moeders kant, woonde twintig jaar bij ons in huis en ook twee tantes zijn vanuit ons huis getrouwd. Jurjen groeide als enige zoon op tussen de vrouwen; een rode draad in zijn leven! Mijn vader had een Gereformeerde Bond⁴ achtergrond en mijn moeder was gereformeerd. Later is ze hervormd geworden. Kerk en politiek waren bij ons thuis altijd onderwerp van gesprek. Vooral op verjaardagen, en die waren er nogal eens omdat onze ouders uit grote gezinnen kwamen.
- A Mijn vader zat voor de ARP⁵ in de gemeenteraad. Hij nam het op

5 ARP – Anti Revolutionaire Partij, later opgegaan in het CDA

4 De Gereformeerde Bond is een afsplitsing van de Hervormde Kerk

voor de kleine luiden. Door mijn moeder is hij het leven en het geloof wat lichter gaan beleven dan doorgaans de gewoonte was in de Gereformeerde Bond.

Hoe zou je de opvoeding typeren?

M Een onbezorgde jeugd.

A Een hele gewone goede jeugd. Ik zou geen schrijver kunnen worden, veel te weinig meegemaakt! De vuile was, voor zover aanwezig, hing je niet buiten. Je moet het in die tijd zien. Mijn moeder is een trotse vrouw.

M Ze was heel lief maar kon ook streng zijn. Op een keer moesten we voor straf boven in onze kamer blijven, terwijl het heel mooi weer was.

A De slaapkamer van Jurjen kwam uit op een plat dak – dus die kneep er tussen uit. Dat had mama niet door.

A Jurjen had natuurlijk twee zussen. Daar had hij wel eens last van. Maar hij was wel de enige die een eigen kamer had! 's Avonds zaten Manny en ik dan ontzettend te klieren met z'n tweeën en dan riep Jur: *'Mama, ze doen het weer!'* Hoe meer hij schreeuwde hoe meer wij door gingen. Die arme jongen! (beide zussen moeten hard lachen)

Welke rol speelde het geloof in jullie gezin?

M Het hoorde er gewoon bij. Op zondag gingen we naar de kerk en daar kwamen we de hele familie Beumer tegen. We winkelden bij de klanten van papa⁶ die we ook allemaal weer in de kerk tegenkwamen. Hoogeveen was een kleine overzichtelijke gemeenschap.

A Jurjen is meer in die geloofstraditie gebleven. Maar hoewel ik 'er uit' ben, heb ik nooit de confrontatie met mijn ouders daarover gezocht. Jur heeft juist veel meer met mijn vader over geloofsvragen geworsteld dan ik. Juist omdat hij binnen die traditie bleef, veel meer dan ik terwijl ik 'afvallige' ben. Jur ging de theologische confrontatie aan met zijn vader, wilde hem overtuigen, wat natuurlijk niet lukte. Hij kon dan behoorlijk fel zijn. Ik was er veel pragmatischer in. Ik ging mijn eigen gang. Overigens is

Jurjen later veel milder geworden in de gesprekken met zijn ouders, er was veel liefde en waardering over en weer.

Werd er veel over het geloof gepraat?

- A Er werd sowieso veel gepraat in ons gezin, maar zeker ook over het geloof. En die gesprekken zijn gebleven. Ik kon me soms opwinden over de manier waarop Jurjen over het christendom sprak. Ik heb wel eens gezegd: *'De manier waarop jij erover spreekt en schrijft maakt het geloof zo mooi, het lijkt wel of er geen rafelranden zijn, je doet er een mooie strik omheen, het klinkt gewoon té mooi.'* Hij beaamde dat simpelweg door te zeggen: *'Dat is toch fijn, dat het zo mooi is!'* En dan moesten we ook wel weer lachen.

Hoe lagen de verhoudingen in dit gezin? Wat was de rolverdeling?

- M Het 'plezieren' van je ouders, daar zat voor mij het geloof ook in. Je deed bepaalde dingen niet om het je ouders niet moeilijker te maken. Ik wilde graag de lieve vrede bewaren. Dat heeft misschien ook met mijn positie in het gezin en de tijdgeest te maken. Ik was de oudste, deed alle boodschappen en lapte de ramen op zaterdagochtend. Ik dacht: dan kunnen mijn vader en moeder 's middags lekker uitrusten. En ik ben vanuit huis getrouwd toen ik tweeëntwintig was.
- A Ik had dat veel minder, ging gewoon mijn gang tot ik het huis uitging. Maar hoe Jurjen in dit plaatje past...
- M Jur had ook het 'plezieren' – meer naar mama dan papa toe... Maar dat is ook omdat hij geen zin had in gedoe. Verder ging hij ook behoorlijk zijn eigen gang!
- A Hij werd natuurlijk ook verwend omdat hij de enige jongen was.

Hoe zag de loopbaan van Jur eruit van scholier tot student?

- A Hij was een enfant terrible in zijn middelbare schooltijd. Eerst ging hij naar de ULO waar hij niets uitvoerde en rapporten kreeg met alleen maar onvoldoendes. Toen bedacht iemand dat de Handelsdagschool in Zwolle wel iets voor hem was. Een grote vergissing! Uiteindelijk kwam hij op de H.B.S. in Hoogeveen terecht, in de vierde klas. Ik was op die school gewoon in de eerste klas begonnen en hoewel ik dus drie jaar jonger was werd

hij in hetzelfde leerjaar, in de parallelklas, geplaatst. Op een keer is hij weggelopen van school, samen met een medeleerling. Iedereen ongerust, ze kwamen allemaal aan mij vragen waar hij was, maar ik wist van niks! Hij kon echt heel vervelend zijn, de conrector is wel eens bij mijn ouders thuis geweest om zijn nood te klagen. Uiteindelijk zijn we tegelijk geslaagd voor de H.B.S. Toen hij eenmaal predikant was heeft hij wel eens één van de docenten die hij het leven behoorlijk zuur gemaakt had onder zijn gehoor gehad tijdens een kerkdienst. Dat was voor allebei even slikken!

Was het voor jullie een verrassing dat hij theologie ging studeren?

M&A (in koor) Ja, dat kwam als een volslagen verrassing! Dat gold trouwens voor de hele familie!

M Op de H.B.S. werd hij geïnspireerd door de verhalen van de godsdienstleraar, ds. Beerekamp. Daarna ging hij in dienst en raakte daar onder de indruk van de leger aalmoezenier. Dat was het moment dat hij besloot theologie te gaan studeren. Omdat hij geen gymnasium had gedaan moest hij eerst nog een opleiding Klassieke Talen volgen, dat heeft hij gedaan op Nieuw Ruimzicht in Doorn. Dat was in die tijd een jongensinternaat waar hij een geweldige tijd heeft gehad. Het was een periode die hem voor de rest van zijn leven gevormd heeft.

Hoe vonden jullie ouders het dat Jurjen predikant werd?

A Mijn vader was kleine zelfstandige, eerst timmerman/aanwerker, later makelaar. Het was al snel duidelijk dat Jurjen niet de gedoodverfde opvolger zou zijn. Hij kon zijn vader niet kwader krijgen dan wanneer hij weer in de werkplaats alle beschikbare spijkers in de werkbank had geslagen!

M Mijn ouders vonden het mooi dat Jur theologie ging studeren, maar mijn vader had wel moeite met de keuze voor het 'rode' Amsterdam en ook toen Jur voorganger werd van de Kritische Gemeente IJmond⁷ was hij niet heel enthousiast. Mijn moeder was ruimdenkender. Mijn vader heeft de oprichting van Stem in de Stad niet meer meegemaakt. Dat is wel jammer want wat zou hij trots geweest zijn. Mijn moeder leeft nog en zij heeft het werk van Jurjen altijd gevolgd.

7 Kritische Gemeente IJmond
Oecumenische basisgroep voor mensen
die zich in de bestaande kerken
niet (meer) thuisvoelen

Als grote zus heb je me
vroeger altijd beschermd.
Dat kan nu niet meer

Welk moment samen zal jullie altijd blijven?

M Eén van de laatste keren dat we elkaar zagen zei hij tegen me: *'Manny, als grote zus heb je me vroeger altijd beschermd. Dat kan nu niet meer.'* Dat vond ik zo ontroerend lief.

A Hij beschermde op zijn beurt mij vroeger. Wij konden niet alleen verbaal maar ook heel lieflijk met elkaar stoeien en vechten. Ik heb hem eens heel hard gebeten. Hij heeft dat toen niet aan mijn moeder verteld. Daar ben ik hem eeuwig dankbaar voor geweest want ik had enorm op mijn donder gekregen! Wat me ook altijd bij zal blijven is wat een trouwe man hij was. Hij is zijn hele leven zo trouw gebleven aan zijn familie en zijn gezin. Hij hield tradities graag in ere.

Wat biedt jou troost?

A Met 'eigen' zijn. Rust. Stilte. Dat kan overal zijn hoor. Troost is nu natuurlijk een ander begrip dan wanneer je zelf voor de dood staat.

M Afzonderen van dagelijkse dingen. Aan zee vind ik troost. Als ik zo ziek zou zijn als Jur zou ik naar Ameland gaan. De rust krijg ik als ik denk aan het verleden en aan alle mensen die mij voorgedaan zijn. Ik zal het ook door moeten maken. Dan moet ik het ook kunnen. Daar zal ik ook kracht voor krijgen. Uiteindelijk zal ik de steun ook in het geloof vinden.

Welke muziek luister je om tot jezelf te komen?

A Bach. En Arvo Pärt⁸

M Bach. En soms ook de luisterliedjes van Stef Bos. Maar ik houd ook van de liedjes van Johannes de Heer.

Is er een tekst die jou speciaal dierbaar is?

M Etty Hillesum, die in haar dagboek zegt: en toch, ondanks alle ellende, ga ik door. *Het Verstoorde Leven*⁹.

A Voor mij is dat het gedicht van Havel¹⁰, over de hoop. Hoop is niet dat je verwacht dat alles goed komt, maar het is een geestesgesteldheid.

10 Václav Havel (1936–2011) Tsjechisch schrijver, dissident en politicus

9 Het Verstoorde Leven
E. Hillesum (1981) de Haan

8 Arvo Pärt – Componist van
sacrale muziek uit Estland

Hoop

*Diep in onszelf dragen wij de hoop.
Als dat niet het geval is,
is er geen hoop meer.*

Hoop

*is een kwaliteit van de ziel
en hangt niet af
van wat er in de wereld gebeurt.*

Hoop

*is niet voorspellen
of vooruitzien.
Het is een gerichtheid van de geest,
een gerichtheid van het hart,
voorbij de horizon verankerd.*

Hoop

*in deze diepe en krachtige betekenis
is niet hetzelfde als vreugde
omdat alles goed gaat
of bereidheid je in te zetten
voor wat succes heeft.*

Hoop

*is ergens voor werken
omdat het goed is,
niet alleen
omdat het kans van slagen heeft.*

Hoop

*is niet hetzelfde als optimisme.
Evenmin de overtuiging
dat iets goed zal aflopen.
Wel de zekerheid dat iets zinvol is
ongeacht de afloop,
het resultaat.*

Václav Havel

Nawoord

Je hebt geen idee aan welke kust je staat. Over welk water je uitkijkt. Je kent de temperatuur van het water niet. Je weet niet hoe diep het water is. Het is onduidelijk wat de wind zal doen. Het is lang geleden dat je hebt gezwommen. Je ziet geen boot, geen vlot, geen eiland. Je ziet de overkant niet. Je neemt een duik.

Alles wat de zwemmer onderweg tegenkomt is door mijn hoofd, hart en lijf gegaan tijdens dit interviewproject. Het project dat een jaar geleden begon en hand in hand zou gaan met de ziekte, het afscheid en het overlijden van Jurjen Beumer, mijn vader.

In januari van dit jaar schreef ik in een gedicht aan mijn vader hoe wij samen een berg beklommen. Vandaag is het zwemmen. De symboliek is fysiek omdat hoofd, hart en lichaam nooit zo sterk verbonden voelden als het afgelopen jaar. Het is niet alleen het hart maar deze drie-eenheid die op de proef wordt gesteld bij het afscheid van een geliefde. Het komt in golven van pijn voor de ander en eigen pijn, herrie en stilte, traanvocht en zweet, twijfel en vertrouwen, verzuring, uitputting en rust.

Omdat mijn vader bang voor water was leerde hij pas later zwemmen. Op dat moment waren de rollen even omgedraaid en stonden mijn zusje Femke en ik hem aan te moedigen, onderweg naar zijn eerste zwemdiploma. Zomaar, een fragment uit ons verhaal samen.

Twaalf maanden geleden zag de wereld er anders uit. De wereld van mijn vader en moeder, de wereld van mijn zusje en mijn wereld. De wereld van familie, vrienden en collega's van mijn vader. De wereld van de mensen die ik mocht interviewen voor dit boek. Dank je wel voor alle fragmenten uit jullie verhaal samen. Dank je wel dat je zo openhartig was, zo beschouwend, zo grappig, zo kritisch en zo kwetsbaar.

Sara Beumer

Biografie Jurjen Jouke Beumer

Jurjen Jouke Beumer werd in 1947 geboren in Hoogeveen

Na zijn studie theologie aan de Universiteit van Amsterdam in de eerste helft van de zeventiger jaren begon hij in 1975 zijn kerkelijke loopbaan in het Twentse Oldenzaal als vicaris in de Hervormde kerk

Van 1980 tot 1986 was hij als pastor-coördinator werkzaam bij de Kritische Gemeente IJmond, een oecumenische basisgemeente in Beverwijk

Van 1986 tot april 2013 was hij werkzaam in Haarlem, waar hij pastor-directeur was van het oecumenisch diaconaal centrum Stem in de Stad

Het nieuwe gebouw van SidS werd op 25 oktober 2011 feestelijk geopend door – toen nog – Prinses Maxima

Van 1 januari 1998 tot 1 september 2001 was hij parttime (0.3 fte) universitair docent 'evangelistiek' (geloof en cultuur) aan de Theologische Universiteit in Kampen

In 2006 werd Jurjen benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau

Jurjen Beumer, getrouwd met Wil van Maris en vader van Sara en Femke, overleed op 4 juni 2013.

Opleiding

1967

Eindexamen HBS aan het Menso Alting College te Hoogeveen

1970

Afronding van de vooropleiding theologie aan het Hervormd Opleidingscentrum Nieuw Ruimzicht (HOC) te Doorn

1970 – 1975

Studie theologie aan de theologische faculteit van de Universiteit van Amsterdam

Maart 1978

Kerkelijk examen voor predikant in Nederlandse Hervormde Kerk

Juni 1983

Doctoraal examen theologie. Hoofdvak: dogmatiek. Bijvakken: geschiedenis van het christendom in de 19de en 20ste eeuw, en polemologie (aan de TU te Enschede)

1993

Promotie aan de RU te Leiden.

Hij schreef het proefschrift *Intimiteit en solidariteit* waarin het belang van spiritualiteit en mystiek voor het maatschappelijk handelen centraal staat

TV-Portretten

De Jacobs ladder van de IKON

7 december 1999

De Wandeling van de KRO

28 december 2001

Het Vermoeden van de IKON

22 februari 2004

Publicaties

Jurjen Beumer schreef de volgende boeken:

Vroom en Radikaal

Samen met Evert van der Poll
en dr. H. Berkhof. Het noodzakelijk gesprek
tussen evangelischen en basisbeweging,
(Ten Have) Baarn 1986

Zoektocht

Geloofsboek voor kleinverbruikers,
(Ten Have) Baarn 1991

Intimiteit & Solidariteit

Over het evenwicht tussen dogmatiek,
mystiek en ethiek, (Ten Have) Baarn 1993
(Dissertatie)

Pleisterplaatsen

De spiritualiteit van de diakonale gemeente
en parochie, (Ten Have) Baarn 1994

Onrustig zoeken naar God

De spiritualiteit van Henri Nouwen,
(Lannoo) Tiel 1996, derde druk 1999.
Vertalingen in het Engels, Duits, Frans,
Spaans, Italiaans, Zweeds, Fins en Chinees

De langste reis is de reis naar binnen

Het politiek/mystieke leven van Dag
Hammar skjöld, (Ten Have) Baarn 1997,
vierde druk 2000. Vertaling in het Zweeds

Reikhalzend

Spiritualiteit uit het hart van de stad,
(Ten Have) Baarn 1999

Op de drempel

Gebeden bij wisselend tij, (Ten Have)
Baarn 1999

Als de dag ontwaakt

De kleur van het leven in woord en beeld.
Samen met de Twentse kunstschilder Ton
Schulten. (Lannoo, Ten Have), Baarn 2000,
vierde druk 2003

Als alles duister is

Gebeden en gedachten bij het sterven
(Ten Have) Baarn 2002, tweede druk

Vrede en alle goeds

Meditatief weekboek, (Ten Have)
Baarn 2003

Beelden van de Eeuwige

Over de Ik-ben woorden uit het
Johannes-evangelie, Hilversum 2004
(uitgaven van de NCRV)

De spiritualiteit van het gewone leven

Over veerkracht, (Ten Have) Baarn 2005

Heeft de regen een vader?

Mijmeringen over God, mens en wereld
(Ten Have) Baarn 2007

De spiritualiteit van de navolging

Over discipelschap en discipline, (Narratio)
Gorinchem 2007

Bidden. Het meest intieme gesprek

(Ten Have) Kampen 2008, 2de druk 2009

Godzoekers. Van Benedictus tot Oosterhuis

Met foto's van Stijn Rademaker
(Ten Have) Kampen 2010, 2de druk 2010

Recht uit het hart

Gebeden, gedachten, gedichten (Narratio)
Gorinchem 1ste druk 2012

Colofon

Interviews	Sara Beumer
Redactie	Sara Beumer & Wil van Maris
Ontwerp	OK200 Mattijs de Wit & Koen Knevel
Tekstcorrectie	Wil van Maris Femke Beumer Jan Bos Hannie de Bruin
Fotografie	Heidi Borgart Ali Lely Jaap Pop Willy Slingeland Paul Vreeker (United Photos) Archief Stem in de Stad Privé archief
Teksten in omslag	Noor Hakmal en Yfke zijn regelmatige bezoekers van het aanloopcentrum van Stem in de Stad. Ze schreven een tekst om uitdrukking te geven aan hun gevoelens voor Jurjen.
Bindwijze	Genaaid gebrocheerd op Zwitserse bindwijze
Papier	Omslag Sirio Color Perla, 290 gr/m2 Binnenwerk Munken Lynx Wit, 100 gr/m2 Hello Silk Wit, 135 gr/m2
Lettertipe Kleuren	Aperçu — Colophon Foundry Zwart (cmyk) Pantone Warm Rood Pantone 654
Oplage	600
Drukker	Veenman+, Rotterdam
Binder	Epping Boekbinders, Woerden
Een uitgave van	Stem in de Stad & Familie Beumer – van Maris
Jaar van uitgave	2013

We hebben ons best gedaan
alle feiten, jaartallen en bron-
vermeldingen te achterhalen
en zo correct mogelijk weer
te geven

Alle rechten voorbehouden.
Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een
geautomatiseerd gegevensbestand
en/of openbaar gemaakt in enige
vorm of op enige wijze, hetzij
elektronisch, mechanisch, door
fotokopieën, opnamen of op enige
andere manier zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming

Vragen en reacties:
info@stemindestad.nl

Jij bent geliefd

Jurjen Beumer in interviews, teksten en foto's

In december 2012 werd bij Jurjen Beumer longkanker geconstateerd. In die tijd werkte hij nog volledig als pastor-directeur van Stem in de Stad. Na een korte en hevige ziekte periode overleed Jurjen op 4 juni 2013.

Dit boek bevat tien interviews met mensen die Jurjen goed gekend hebben, zoals Huub Oosterhuis, Gerben Heitink en anderen. Ze geven een mooi beeld van zijn leven, zijn theologische visie en zijn werk bij Stem in de Stad. Ook opgenomen zijn de 'levenstekens' die Jurjen gedurende zijn ziekte schreef. Voor Jurjen was zijn eigen ziekte een geestelijk leerproces en hij schreef er indrukwekkende brieven over die ook na zijn dood veelzeggend en troostend zijn. In het interview uit het Haarlems Dagblad, gehouden ter ere van zijn afscheid en afgedrukt in dit boek, blikt Jurjen terug op zijn werkzame leven en beschrijft hij door welke grote denkers hij werd geïnspireerd. Tevens zijn er foto's in het boek opgenomen, o.a. van het werk van Jurjen bij Stem in de Stad.

De titel 'Jij bent geliefd' raakt de kern van Jurjen's geloof; jij, kwetsbare mens, je mag dan gestruikeld zijn of vastgelopen, je mag dan mislukt zijn in de ogen van mensen of in je eigen ogen, je bent een mens. Je mag er zijn. Jij bent geliefd door God.